

อริยธรรม ๓๖

หนังสือเพื่อสภารธรรมทางพระพุทธศาสนา

ขอมอบเป็นธรรมบรรณาการ

แต่.....

จาก.....

พิมพ์เผยแพร่เพื่อเป็นธรรมทาน

อริยธรรม ๓๖

ISBN	:	978-974-8100-98-2
พิมพ์ครั้งที่ ๑	:	พฤศจิกายน ๒๕๕๔
จำนวนพิมพ์	:	๒,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	:	หจก.ดารารวรรณการพิมพ์ ถ.ชูปเปอร์ไฮเวย์ เชียงใหม่-ลำปาง ต.ป่าตัน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐-๕๓๘๗-๒๘๗๖-๗
เจ้าของ	:	มูลนิธิกลุ่มศรีทธาธรรม ๑ หมู่ ๕ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทร.-แฟกซ์ ๐-๕๓๘๐-๘๗๕๘
บรรณาธิการ	:	นางสาวพรพรรณ สุจิตตวนิช

“ข้อคิดเห็นต่างๆ ที่แทรกอยู่ในบทความหนังสือ “อริยธรรม” มูลนิธิกลุ่มศรีทธาธรรมไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป”

เมื่อท่านไม่ได้ใช้ประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้แล้ว
กรุณามอบให้ห้องสมุด หรือผู้สนใจต่อไป จะเป็นกุศลยิ่ง

ท่านผู้ใดเห็นคุณค่า ต้องการหนังสือเล่มนี้ หรือมีจิตศรัทธา
ต้องการสมทบพิมพ์เล่มต่อไป โปรดติดต่อ.....

คุณพรพรรณ สุจิตตวนิช

๑๔๒-๑๔๔ ถ.เมืองสมุทร อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐

โทร.๐๘๙-๗๕๕๔๓๙๙ ธนาณัติ สั่งจ่าย ปท.ศรีภูมิ ๕๐๒๐๓

ในนาม น.ส.พรพรรณ สุจิตตวนิช หรือโอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขานนเมืองสมุทร เชียงใหม่ ในนาม

น.ส.พรพรรณ สุจิตตวนิช เพื่อมูลนิธิกลุ่มศรีทธาธรรม

เลขที่บัญชี ๖๖๐-๒-๐๒๗๒๑-๘

“ท่านที่โอนเงินเข้าบัญชีแล้ว โปรดแจ้งความประสงค์มาให้ทราบด้วย”

สารบัญ

	หน้า
บอกกล่าว	๔
ธรรมคิตาของมิลาเรปะ ผู้รู้แห่งทิเบต รุ่งเรือง บุญไญรส	๖
เกร็ดธรรมจากธรรมธารา “ธรรมโฆษ”	๑๓
พ่อบ้านของกู หลวงพ่อบัญญานันทะ	๑๙
แก่นของพระพุทธศาสนา ศ.แสง จันทร์งาม	๒๒
พระพุทธศาสนาสำหรับผู้เริ่มศึกษา ศ.แสง จันทร์งาม	๔๕
ธรรมะปิดประตูนรก พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธัมโม)	๕๒
พุทธวิธีแห่งการดับทุกข์ พระครูปลัดประจาก สิริวิณโณ	๕๘
ธรรมะในมิลินทปัญหา ศ.แสง จันทร์งาม	๘๔
รายนามผู้บริจาคพิมพ์ “อริยธรรม ๓๖”	๘๙

บอกกล่าว

สวัสดีค่ะ

“อริยธรรม ๓๖” ฉบับต้อนรับปีใหม่ได้เวียนมาพบกับท่านผู้อ่านอีกครั้ง หลายๆ ท่านคงเห็นด้วยกับดิฉันว่ารู้สึกเหมือนวันเวลามันช่างผ่านไปอย่างรวดเร็วเหลือเกิน เผลอแป๊บเดียวเท่านั้นผ่านไปอีก ๑ ปีแล้ว เวลาที่ผ่านไปไม่ผ่านไปเปล่า แต่ได้นำเอาความชรา พยาธิและมรณะมาสู่เราทุกคนด้วย ดังนั้นคงต้องรีบทำความดีกัน ก่อนที่เราจะไม่มีโอกาสได้ทำ “วันนี้คุณทำความดีแล้วหรือยัง?”

และเนื่องในวาระดิถีขึ้นปีใหม่ ดิฉันขอกราบอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายคุ้มครองปกป้องรักษาท่านผู้อ่านทุกท่านให้ คิิตดี พุติดี ทำดี เพราะสิ่งเหล่านี้จะนำความสุขความเจริญมาสู่ทุกท่านค่ะ

เนื้อหาใน “อริยธรรม ๓๖” ก็ยังคงมีเนื้อหาหลากหลายเช่นเดิม เพราะเป็นวัตถุประสงค์ของเราที่อยากให้หนังสือ “อริยธรรม” ทุกเล่ม เป็นเหมือนนวารสารสื่อธรรม ที่เป็นประโยชน์กับคนทุกระดับทุกประเภท ฉบับต้อนรับปีใหม่ฉบับนี้ก็เช่นกัน ไม่ว่าจะเรื่อง “พ่อบ้านของกู”, “พระพุทธศาสนาสำหรับผู้เริ่มศึกษา”, “แก่นของพระพุทธศาสนา” และอีกหลายเรื่อง หวังว่าทุกท่านคงจะได้รับประโยชน์จากเนื้อหาสาระของเรื่องต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของทุกท่านได้

มุลนิธิฯ มีความจำเป็นต้องก่อสร้างกำแพงรั้วของศูนย์อุทยานธรรม (ศูนย์เผยแผ่ธรรม) ของมุลนิธิฯ เพื่อความปลอดภัยและเป็นสัดส่วน ดิฉันจึงขอเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาททุกท่าน ร่วมกันบริจาคปัจจัยก่อสร้าง กำแพงรั้วดังกล่าวตารางเมตรละ ๑,๓๐๐ บาท หรือตามจิตศรัทธาของทุกท่าน โดยผู้มีจิตศรัทธาขอให้ส่งมาตามที่อยู่ด้านล่างนี้นะคะ ขอกราบอนุโมทนาบุญกับทุกท่านด้วยค่ะ

และในนามมุลนิธิกลุ่มศรัทธาธรรม ดิฉันขอกราบอนุโมทนาบุญกับท่านเจ้าภาพทุกท่านที่บริจาคปัจจัย เพื่อการบำเพ็ญธรรมทานรวมทั้งท่านที่สนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ ของมุลนิธิมา ณ ที่นี้ ขออำนาจแห่งธรรมทานนี้จึงเป็นพลวปัจจัยให้ทุกท่านเจริญทั้งทางโลกและทางธรรมตลอดกาลนานเทอญ

ด้วยความปรารถนาดี
พรพรรณ สุจริตวนิช
พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๑๔๒-๑๔๔ ถ.เมืองสมุทร อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ๕๐๓๐๐
โทรศัพท์-แฟกซ์ ๐-๕๓๘๐-๘๗๕๘, ๐๘๙-๗๕๕๔๓๙๙, ๐๘๖-๔๒๐๕๕๙๐
E-mail : udc.cm@hotmail.com
Internet Site : www.Saddhadhamma.org
Face Book : www.facebook.com/saddhadhamma.

ธรรมคิตาของมิลาเรปะผู้รู้แห่งทิเบต

รุ่งเรือง บุญโยธรส แปล

รสแห่งพระธรรม

มีเด็กเลี้ยงแกะคนหนึ่งชื่อ สันเซ ฌัป อายุได้ ๑๖ ปี แต่มีความปรารถนาเกินเด็กธรรมดา คือมีความอยากรู้ว่า จิตของเขานั้นเป็นอะไรกันแน่ จึงได้ไปหาท่านมิลาเรปะและขอความรู้จากท่าน

ท่านมิลาเรปะจึงทดสอบความสามารถของเขาด้วยการสั่งให้ไปหาเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งให้ได้ และพยายามฟังให้เกิดภาพพระพุทธรูปปรากฏอยู่ที่ข้างหน้าจมูกของเขาให้จงได้

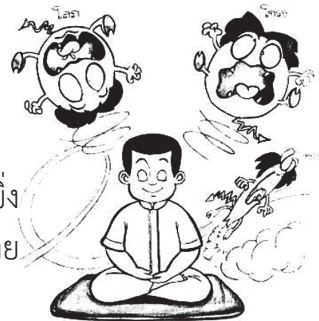
สันเซ ฌัป หายหน้าไปเป็นเวลาเจ็ดวัน ไม่กลับบ้านด้วย พ่อของเขา ก็ออกค้นหาด้วยความเป็นห่วงว่าลูกอาจจะตายไปแล้ว ในที่สุดก็พบสันเซในที่แห่งหนึ่ง กำลังนั่งอยู่ที่หลุมดินเหนียวตั้งตัวตรง

เมื่อพ่อของเขาและคนอื่นๆ ที่ตามมาพบเขาถามว่า ทำไมเขาไม่กลับบ้านเป็นเวลาตั้ง ๗ วันแล้ว เขาก็แปลกใจและพูดว่า คนเหล่านั้นคงพูดล้อเล่นเขา เพราะเขามาอยู่ที่นั่นได้สักครูใหญ่ๆ เท่านั้นเอง ทำไมจึงเป็นเวลาตั้ง ๗ วัน แต่เวลาที่ผ่านไปนั้น ๗ วันจริงๆ

เมื่อสันเซกลับมาหาท่านมิลาเรปะ ท่านมิลาเรปะก็สวดธรรมคิตาให้ฟังดังนี้

ฟังขำนะ ฟังขำเถิด เจ้าผู้เป็นผู้คุมครองแกะทั้งหลาย
 เพียงได้ฟังคนอื่นพูดถึงรสของน้ำตาลเท่านั้น
 รสความหวานของน้ำตาลก็มีอาจประจักษ์แจ้งแก่ใครได้
 แม้ว่าดวงจิตของตนอาจจะเข้าใจ
 ได้ว่าความหวานเป็นฉันทใด
 มันก็ไม่อาจรู้จักความหวานนั้นโดยตรง
 ลิ่นเท่านั้นที่สามารถรู้ได้แน่นอน
 ในทำนองเดียวกัน ไม่มีใครสามารถรู้เห็น
 ธรรมชาติของจิตได้อย่างเต็มที่
 แม้ว่าอาจจะเห็นมันได้สักแวบหนึ่ง
 ถ้ามีคนอื่นชี้ให้เห็น*
 และถ้าไม่หยุดยั้งเอาเพียงแค่นี้เห็นได้แวบหนึ่งนี้
 แต่ดันหันหน้าต่อไปจนถึงธรรมชาติแท้ของจิต
 เขาก็จะเห็นมันอย่างเต็มบริบูรณ์ในที่สุด
 สันเขเอ๋ย, เจ้าควรปฏิบัติต่อจิตของเจ้าในทางนี้เถิด

สันเขเอ๋ย ฟังขำต่อไป
 กายนี้อยู่ระหว่างสัญญาและวิสัญญา
 (ภาวะรู้สึกและไม่รู้สึก)
 ในเมื่อจิตเป็นองค์ตัดสินเด็ดขาดและสำคัญยิ่ง
 บุคคลซึ่งรู้สึกเป็นทุกข์อยู่ในภูมิชั้นต่ำทั้งหลาย
 ก็คือผู้ต้องโทษของสังสารวัฏฏ์

*หมายถึง ครูหรืออาจารย์ซึ่งโดยกิริยาหรือวาจา แนะนำให้จนเกิดความสว่างฉับพลัน
 แวบหนึ่ง

แม้กระนั้นจิตนั่นเองที่สามารถปลดปล่อย
ให้เจ้าเป็นอิสระจากวิญญูสงสาร
เจ้าต้องการจะไปถึงฝั่งโน้นแน่จริงหรือ
เจ้ากระหายจะไปสู่นครแห่งสุภาวะและวิมุตติแน่หรือ
ถ้าเจ้าประสงค์จะไป, ลูกรัก
พ่อก็ชี้ทางให้เจ้าได้ และจะให้คำสั่งสอนแก่เจ้า

สั่งสอนศิษย์

ณ บณเขาลูกหนึ่งชื่อ บอนโบ ท่านมิลาระปะกำลังสอนระปะทั้งหลาย
ซึ่งเตรียมตัวที่จะจากไปบำเพ็ญภาวนาในอาศรมที่ห่างไกล บรรดาระปะผู้
เยาว์วัยทั้งหลายผู้ประสงค์จะอยู่กับท่านมิลาระปะได้พูดกับท่านว่า “เวลานี้
พวกเราอยู่ในสมัยที่มีความเศร้าหมองไม่บริสุทธิ์เพื่อประโยชน์แก่ผู้มีปัญญา
น้อยรู้ช้าเช่นเรา ขอท่านอาจารย์มีความกรุณาสอนธรรมะที่เหมาะสมกับ
ความต้องการของเราด้วยเถิด”

ท่านมิลาระปะก็ไม่ขัดความประสงค์ จึงได้สวดธรรมคิตาให้ฟังว่า

ถ้าเช่นนั้น ก็ฟังต่อไปเถิด
เธอผู้เป็นศิษย์ประดุจบุตรของข้า
ณ สมัยแห่งความเศร้าหมองด้วยกิเลสเข้ากลุ้มรุม
และบดบังธรรมะของพระศากยมุนี
แต่ละคนก็ต้องบากบั่นมุ่งหน้าไปด้วย วิริยะ
คือความขยันหมั่นเพียรในทางจิต
เมื่อเธอรู้สึกง่วงในระหว่างที่กำลังเจริญภาวนา
ก็ลองสวดบูชาด้วยปากและใจที่ตื่น

พร้อมกับการกราบด้วยกายอย่างหนักหน่วง*
 เมื่อประกายแห่งปัญญาสลับมัวลง
 ก็จึงทำให้มันลุกสว่างขึ้น
 ด้วยลมแห่งสติสัมปชัญญะ
 ถ้าเธอต้องการหลุดพ้นจากเรือนจำของวิภูฏสงสาร
 จงปฏิบัติให้หนักให้แน่นไม่หันเหออกภายนอก
 หากปรารถนาถึงนิพพาน ก็จงสละโลกนี้
 และถ้าความต้องการปฏิบัติธรรมนั้น
 มาจากส่วนลึกของใจเธอ
 ก็จงฟังคำของข้าและดำเนินตามวิถีที่ข้าเดินมาแล้ว
 หากเธอประสงค์จะบรรลุความสำเร็จสูงสุด
 ก็อย่าลืมน่า มรณะจะมาพรากร
 หากเธอภาวนาด้วยความอุตสาหะอย่างยิ่งและนาน
 พระพุทธเจ้าทั้งหลายในอดีต ในปัจจุบันและในอนาคต
 ก็ย่อมจะมีความยินดี
 ถ้าเธอมีความเที่ยงตรงอยู่ในธรรมะ

*หมายถึงการบริหาร กาย ปาก และใจ เป็นบูชากรรมแด่พระพุทธเจ้า เช่นการกราบบูชาพระรัตนตรัยด้วยการล้มตัวลงนอนคว่ำราบกับพื้นแล้วลุกขึ้นยืน แล้วล้มตัวลงหมอบคว่ำราบกับพื้นอีก ทำเช่นนี้เรื่อยๆ ซึ่งเป็นวิธีของชาวทิเบต ด้วยวิธีนี้ กายกรรม วจีกรรม (สาธยายคำสวดมนต์คำบูชา) มโนกรรม ก็เกิดขึ้นร่วมกันเพื่อบูชาพระรัตนตรัย

และมุ่งไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง
 เธอก็จะได้รับพรและความปราณีจากครูของเธอ
 ถ้าเธอเข้าใจคำพูดเหล่านี้โดยไม่มีผิดพลาด
 เธอก็แน่ใจได้ว่าสุขที่ยิ่งกว่า
 ทั้งความบันเทิงก็จะมาสู่เธอ
 ดังที่ข้าเคยประสบมาแล้ว

สันโดษ

ภิกษุรูปหนึ่งชื่อ ลิโกร์ ชาร์ คิษย์ผู้หนึ่งของท่านมิลาเรปะมีความต้องการจะให้ท่านมิลาเรปะประพาศติคล้ายตามธรรมเนียมบางอย่างของชาวบ้านชาวเมือง เพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของบัณฑิตบางคน และเพื่อให้บัณฑิตเหล่านั้นยอมตนเป็นศิษย์ของท่านมิลาเรปะ แต่ท่านมิลาเรปะปฏิเสธที่จะทำเช่นนั้น ท่านกล่าวว่า ท่านพอใจที่จะปฏิบัติตามคำสอนของมารปะอาจารย์ของท่าน คือดำรงชีวิตอยู่ห่างไกลโดดเดี่ยว

ท่านมิลาเรปะสวดธรรมคิตาให้ภิกษุชาร์ฟังดังนี้

ข้า ขอน้อมนมัสการแต่ท่านอาจารย์มารปะ
 ผู้เฉลยธรรม
 ข้า ตรชนักดีว่าชื่อเสียงหาใช่สิ่งแท้จริงไม่
 เปรียบไปก็เหมือนเสียงสะท้อนดังย้อนมา
 ข้า ไม่ละทิ้งวิถีชีวิตของสมณะ
 ผู้อยู่ด้วยความมกน้อยและบำเพ็ญพรต
 สลัดแล้วซึ่งความห่วงใยทั้งปวง

ทั้งไม่ว่ารุ่นเตรียมทางใดๆ
 กิตติศัพท์ใดที่ถึงเกิดแก่ข้า เช่นใดก็ตาม
 ข้า ก็จะมีความสุขและมีความอิมใจเสมอ

เพราะตระหนักดีว่า สิ่งทั้งปวงเป็นมายา
 ข้า จึงสละทรัพย์สินในครอบครองเสียสิ้น
 ทรัพย์สมบัติที่พึงหามาได้
 ด้วยการดิ้นรนกระเสือกกระสน
 ข้า หามีความประสงค์ไม่ ไม่เลยแม้แต่น้อย
 ความเชื่อถือเลื่องลือ และปัจจัยที่ได้มา
 จะเป็นเช่นใดก็ตาม
 ข้า ก็จะมีความสุขและมีความอิมใจเสมอ

เพราะตระหนักดีว่าผู้เลื่อมใสปฏิบัติตนเป็นศิษย์นั้น
 ก็เหมือนกับปีศาจหรือรูปเนรมิต
 ที่มาให้เห็นแล้วก็หายไป
 ข้า จึงไม่กังวลถึงความสัมพันธ์กับใครๆ
 ข้า จึงสัญจรไปในที่ไหนๆ ตามความพอใจของข้า
 ไม่เหมือนบรรพชิตผู้เป็นบัณฑิตจอมปลอมเหล่านั้น
 ซึ่งจะทำอะไรก็มีแต่ความระมัดระวังและสงวนท่าที
 ข้า จะมีฐานะเป็นเช่นใดก็ตาม
 ข้า ก็จะมีความสุขและมีความอิมใจเสมอ

เพราะตระหนักดีว่า
ความอยากและความทุกข์ทั้งหลายมีความเสมอกัน^๑
ข้า จึงตัดเชือกแห่งราคะและโทสะให้ขาดไป
จะมีใครมาสมาคมด้วยหรือไม่มีก็ตาม
ข้า ก็มีความสุขและมีความอึดใจเสมอ

ธรรมชาติของสภาวะธรรมย่อมล่องพ้น
คำพูดเอ่ยอ้างใดๆ^๒
การยึดมั่นอยู่กับคำสอน (ทฤษฎี) หรือความคิดใดๆ
ย่อมเป็นเพียงเรื่องความสับสนในตัวเอง
สลัดเสียได้ซึ่งตรวนแห่งการเป็นผู้รู้และสิ่งถูกรู้
ข้า กลายเป็นอะไรและข้ายังคงเหลือเป็นอะไรก็ตาม
ข้า ก็จะมีมีความสุขและมีความอึดใจเสมอ

๑.ความเป็นเสมอกันหมายความว่า ผู้มีปัญหาย่อมเห็นว่ามันเป็นสิ่งเสมอกัน มีความเกิดและความดับเหมือนกัน เพราะการแยกเป็นความชอบและความไม่ชอบ ความอยากและความทุกข์ ย่อมไม่มีแก่ผู้มีปัญญา ผู้มีปัญหาไม่จำแนกให้ต่างกันว่าความอยากหรือความทุกข์ ย่อมเห็นตามความเป็นจริงว่าทุกสิ่งเป็นเรื่องของเหตุปัจจัยต่อเนื่องกันไป เป็นกระแสความทุกข์ ความตาย ความชอบ ความไม่ชอบเป็นเรื่องสมมติ

๒.เช่นอริยมรรค อริยผล และนิพพาน ฯลฯ

เกร็ดธรรมจากธรรมธारा

“ธรรมโฆษ”

๓๕. พิจารณาธรรม

ตอนบ่ายอาตมาได้ไปนั่งบนแคร่ไม้ไผ่ใต้ต้นไม้ริมอ่างเก็บน้ำที่เคยนั่ง
อีกครั้งหนึ่ง รู้สึกว่าธรรมชาติรอบตัวดูน่ารื่นรมย์ขึ้น ต้นไม้ที่ว่อารามกำลัง
แตกใบอ่อน ต้นไม้บางต้นมีใบอ่อน เป็นสีเขียวอ่อน บางต้นเป็นสีแดงขำ
บางต้นเป็นสีเกือบขาว บางต้นมีสีเขียวสดเป็นมันระยับ เมื่อได้เห็นความ
งามสดชื่นของใบไม้อ่อน จิตใจก็หวนคิดถึงชาติ....ความเกิด เมื่อคิดถึง
ความเกิด จิตใจก็เดินตามสายต่อไปถึงชรา....ความแก่ พยาธิ....ความเจ็บ
และมรณะ....ความตาย ใบไม้ที่กำลังสดชื่นสวยงามเหล่านี้ เมื่อถึงเดือน
มีนาคม เมื่อท้องฟ้าขาดฝน เมื่อแผ่นดินแห้งผากร้อนระอุ ก็จะกลายเป็นสี
เหลืองเพราะชรา แล้วก็ร่วงหลุดจากขั้วปลิวลงสู่พื้นกองทับแผ่นดิน
เช่นเดียวกับดอกพะยอมแห่งสีน้ำตาลซึ่งกองเกลื่อนอยู่บนพื้นอย่างไร้ค่า ถูก
บาทามนุษย์เหยียบย่ำไปมา ทั้งๆ ที่ครั้งหนึ่งเคยแบ่งบานอยู่ต้น ทำทนาย
สายลมแสงแดด และตัวแมลงอย่างอหังการ

ส่วนอ่างเก็บน้ำนั้นเล่า เวลานี้น้ำได้แห้งขอลงไปเหลืออยู่กันอ่าง
เพียงเล็กน้อย สัตว์น้ำที่ถูกระดับน้ำไล่ไปรวมกันอยู่ในบริเวณแคบๆ ต่าง
ต่อสู้ดิ้นรนเพื่อให้พ้นจากปากของปลาที่ใหญ่กว่า ทำให้น้ำขุ่นข้นกลายเป็นสี
เลือด นกกระเต็น นกกระยาง และนกกินปลาชนิดอื่นๆ บ้างจับตามกิ้งกิ้ง
หลักตอ บ้างก็ยืนแน่นิ่งด้วยมายาที่ริมน้ำ จ้องตาอันคมกริบคอยตะครุบปลา
ทุกตัวที่โผล่ขึ้นมา หรือเปลอเข้ามาในรัศมีของจงอยปากอันแหลมคมของมัน

หากสายฝนอันเย็นฉ่ำไม่หลังไหลจากฟ้ามาเพิ่มเติมทันกาล สัตว์น้ำที่น้ำ
สงสารเหล่านั้น ก็จักถึงกาลพินาศหมดสิ้นอย่างแน่นอน

เมื่อได้เห็นชะตากรรมของฝูงปลาในอ่างเก็บน้ำ แล้วก็หวนคิดถึง
มนุษย์ในโลก ที่เบียดเบียนเช่นฆ่าแย่งชิงกันกินแบบปลาใหญ่กินปลาเล็ก
มนุษย์ถูกชาติ (ความเกิด) ชังไว้ในอ่างน้ำที่กำลังแห้งงวดคือโลกใบนี้ ถูก
ระดับน้ำแห่งกาลเวลาที่ลดน้อยลงทุกที ขับต้อนไปสู่สุรภาพ และสู่จอย
ปากอันคมกริบแห่งนกกินปลา คือมีจรรยาที่ยืนชุ่มคอยฉกเอาชีวิตมนุษย์อยู่
ทุกขณะ เมื่อใดกระแสแห่งนิพพานอันเย็นฉ่ำหลังลงมาโสดสง เมื่อئั้นมวล
สัตว์จึงจะพ้นจากวิฏฐฎภัย คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย

๓๖. ธรรมะของพระพุทธองค์

“ศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เหมือนมะพร้าวชั้นแล คือมีทั้ง
เปลือก มีทั้งกะลา มีทั้งเนื้อในและน้ำ”

พิธีกรรมต่างๆ เช่น การไหว้พระสวดมนต์การทำบุญใส่บาตร การ
เวียนเทียน การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า การแห่คร้วทานอย่างสนุกสนาน
การทำพิธีเข้าพรรษาออกพรรษาเหล่านี้เป็นเพียงเปลือกนอกของ
พระพุทธศาสนา ผู้ใดนับถือพระศาสนาเพียงประกอบพิธีกรรมเหล่านี้ตาม
กาลสมัย ผู้นั้นก็ได้แต่เปลือกศาสนา ผู้ใดเห็นว่าพระศาสนามีเพียงเท่านั้น
แล้วก็เมินเฉยต่อพระศาสนา ผู้นั้นก็เหมือนชายที่เห็นแต่เปลือกนอกของ
มะพร้าว แล้วก็โยนมะพร้าวทิ้งไป

จริยธรรมต่างๆ เช่น ความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ ประโยชน์ หายนะ คุณ โทษ เจริญ เสื่อม และหน้าที่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เป็นเพียงกะลาของพระพุทธศาสนา ผู้ใดนับถือพระศาสนาเพียงเว้นความชั่วทำความดี ผู้นั้นก็ได้เพียงกะลา ผู้ใดเห็นว่าพระพุทธศาสนามีแต่จริยธรรมแล้วก็เมินเฉยต่อพระศาสนา ผู้นั้นก็ได้เพียงกะลา ผู้นั้นก็เหมือนชายที่เห็นกะลามะพร้าวแล้วก็โยนมะพร้าวทิ้ง

อริยสังฆธรรมทั้ง ๔ คือทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ ทางปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ คือ เนื้อและน้ำของพระพุทธศาสนา ผู้ใดเข้าถึงอริยสังข์ ผู้นั้นเข้าถึงแก่นแท้ของพระศาสนา จะได้รับผลคือญาณ วิชชา วิมุตติ นิพพาน เช่นเดียวกับชายคนที่สาม ที่ได้บริโภคน้ำและเนื้อมะพร้าว อิ่มหนำสำราญ”

๓๗. ความจริงอันประเสริฐ

“ความจริงนั้น อริยสังข์เห็นได้ง่ายกว่าความจริงชนิดอื่นๆ เสียอีก อย่างความจริงทางวิทยาศาสตร์บางอย่าง เช่น ความจริงที่ว่าโลกกลม กว่าคนจะค้นพบรู้ได้อย่างแน่นอน ต้องใช้เวลาเป็นร้อยๆ ปี ความจริงเกี่ยวกับชั่วโลกเหนือ กว่าจะรู้ได้ต้องลงทุนลงแรงเสี่ยงชีวิตไปดู่ นักวิทยาศาสตร์บางคนถึงกับเสียชีวิตเพราะการศึกษาค้นคว้าหาความจริงทางวิทยาศาสตร์ ความจริงเกี่ยวกับตัวเชื้อโรคกว่าจะเห็นได้ ต้องมีเครื่องมือต่างๆ เช่น กล้องจุลทรรศน์เป็นเครื่องประกอบการศึกษา แต่การศึกษาหาความจริงคืออริยสังข์นั้น ไม่ต้องลงทุนลงแรงเดินทางไปไหน เพราะอริยสังข์อยู่ที่ตัวโยม และไม่ต้องใช้เครื่องมือใดๆ ประกอบก็อาจจะเห็นได้ชัดเจน เท่าที่ทราบมา พระอริยบุคคลที่เห็นอริยสังข์ก็ไม่เห็นว่าท่านต้องเสี่ยงชีวิตเดินทางสำราจที่

โหนด ไม่เห็นต้องไขว่คว้าจู่จลจลทรศน์ โทษทัศน์หรือหลุดแก้วเครื่องซึ่ง
เครื่องตวง อะไรเลย เพราะฉะนั้นใครจะว่าอะไรก็ตาม อาตมาก็ยังเห็นว่า
อริยสังข์เห็นได้ง่ายอยู่นั่นเอง

ชาวพุทธส่วนมากหรือแทบทั้งนั้นไม่เห็นอริยสังข์จริง แต่เหตุที่ไม่เห็น
ไม่ใช่เพราะอริยสังข์เห็นได้ยาก อริยสังข์ยังอยู่อย่างเดิม ไม่ได้หายไปไหน
แต่เหตุที่คนไม่เห็นอริยสังข์ก็เพราะคนไม่อยากจะดู ไม่อยากรู้ ไม่อยากเห็น
พอทำท่าจะเห็นขึ้นมาบ้าง ก็กลัวตาเสียหรือหันหน้าหนีเสีย หมายความว่า
โยมไม่ชอบความแก่ เมื่ออาตมาถามอายุโยมก็ไม่ยอมบอก เพราะกลัว
ตัวเลขมากๆ เมื่ออาตมาบอกว่าโยมดูแก่เกินวัย โยมแสดงความไม่พอใจ
ออกมาทันที เพราะโยมเกลียดความแก่ โยมไม่อยากจะเผชิญหน้ากับความแก่
โยมไม่ยอมรับว่าตัวแก่ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย เป็นอริยสังข์
ประการหนึ่ง คือเป็นทุกข์สังข์ ก็เมื่อโยมไม่อยากจะเผชิญหน้ากับทุกข์สังข์
พยายามหลบหลีกทุกข์สังข์อยู่อย่างนี้ จะยืนยันว่าตัวอยากเห็นอริยสังข์ได้
อย่างไร? เราต้องเริ่มต้นด้วยการเห็นทุกข์ก่อน ถ้าศึกษาดูพุทธประวัติที่ดี
ประวัติของพระอริยสาวกทั้งหลายก็ดี เราจะเห็นได้ว่า ชีวิตทางศาสนาของ
ท่านเริ่มต้นด้วยการเห็นทุกข์ก่อน พระพุทธเจ้าเมื่อยังเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ
ตอนต้นๆ ก็ทรงดำเนินชีวิตเหมือนคนธรรมดาทั่วๆ ไป วันหนึ่งขณะเสด็จ
ประพาสสวนอุทยาน ได้ทอดพระเนตรเห็นคนแก่ คนเจ็บ และคนตาย ซึ่ง
เป็นสัญลักษณ์แห่งความทุกข์ในชีวิต จึงเกิดความสังเวชสลดพระทัย ทรง
เบื่อหน่ายต่อทุกข์ ในที่สุดก็ละฆราวาสวิสัยเสด็จออกบรรพชา และได้
ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในที่สุด ก็เมื่อพระบรมศาสดาของเราทรงเริ่มต้นด้วย
การเห็นทุกข์ก่อนเช่นนี้ เราซึ่งเป็นพุทธมามกะจะไปเริ่มต้นที่โหนดเล่า จึงจะ
พ้นทุกข์

ธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นโอบนโยโก แปลว่า ต้องน้อมเข้ามาสู่ตน ต้องมองดูให้เห็นที่ตนไม่ใช่มองดูที่คนอื่นหรือสิ่งอื่น ไม่ใช่มองออกไปข้างนอก เช่น เรื่องของทุกข์ได้ยินคำว่า แก่ เจ็บ ตาย ไม่ใช่เห็นแต่คนอื่น แก่ เจ็บ ตาย ต้องพิจารณาจนเห็นว่าตนเองกำลังแก่ เจ็บ ตาย อยู่ทุกขณะ จนเกิดความสังเวชสลดใจ เบื่อหน่ายในทุกข์ ออยากพ้นไปจากทุกข์ อย่างนี้ จึงจะเรียกว่า “เห็น” ทุกข์ แต่การเห็นทุกข์ในขั้นนี้ เป็นการเห็นด้วย “ทิวฐิ” ยังไม่ใช่เห็นด้วย “ญาน” เมื่อใดเห็นด้วยญาน เมื่อนั้นจึงจะเป็นพระอริยบุคคล แต่การเห็นด้วยทิวฐิ เป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่การเห็นด้วยญาน เมื่อใดคนเห็นทุกข์ด้วยทิวฐิ เมื่อนั้นสัมมาทิวฐิ อันเป็นองค์แรกของมรรคมีองค์ ๘ ก็เกิดขึ้น ในบรรดามรรคมีองค์ ๘ พระพุทธเจ้าตรัสว่า **สัมมาทิวฐิสำคัญที่สุด** เมื่อมีสัมมาทิวฐิแล้ว สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ ก็เกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปตามลำดับ โดยเป็นเหตุเป็นผล สนับสนุนซึ่งกันและกัน ถ้าจะเปรียบให้ชัด สัมมาทิวฐิเปรียบเหมือนหัวรถจักร ส่วนองค์มรรคอื่นๆ ที่เหลือเปรียบเหมือนตู้รถไฟเจ็ดตู้ที่อยู่เรียงลำดับกันไป เมื่อหัวรถจักรเริ่มเคลื่อน มันจะดึงเอาตู้ที่ ๑ ให้เคลื่อนไปด้วย ตู้ที่ ๑ จะดึงเอาตู้ที่ ๒ ตู้ที่ ๒ จะดึงตู้ที่ ๓ ตู้ที่ ๓ ดึงตู้ที่ ๔ ตู้ที่ ๔ ดึงตู้ที่ ๕ ตู้ที่ ๕ ดึงตู้ที่ ๖ ตู้ที่ ๖ ดึงตู้ที่ ๗ โดยลำดับ เมื่อตู้ทั้ง ๗ ที่เคลื่อนไปอย่างรวดเร็วพร้อมกันแล้ว รถไฟนั้นก็ เป็นขบวนเดียวกัน มีแรงและความเร็วเป็นอันเดียวกัน สามารถวิ่งไปสู่สถานีจุดหมายปลายทางได้ มรรคมีองค์ ๘ ก็เหมือนกัน เมื่อสัมมาทิวฐิ เกิดแล้ว สัมมาสังกัปปะ จนถึงสัมมาสมาธิก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดสัมมาสมาธิ สัมมาญาณะก็เกิดขึ้น เมื่อเกิดสัมมาญาณะ สัมมาวิมุตติคือความหลุดพ้น ขอบก็เกิดขึ้น เมื่อหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์แล้ว บุคคลนั้นก็กลายเป็นพระอริยบุคคลไป

แต่ถ้ายังไม่อยากนิพพาน ก็แสดงว่ายังไม่เกิดสัมมาทิฐิ ยังไม่เห็นทุกขสัจจ์ ยังมีมิจฉาทิฐิเห็นว่าชีวิตและโลกยังน่าอภิรมย์ ถ้าอย่างนั้นก็ต้องเตรียมตัวเผชิญกับการเวียนว่ายตายเกิดในห้วงมิตคือภพทั้ง ๓ ต่อไป ถ้าจับพลัดจับผลูไปเกิดในนรก ในกำเนิดเดรัจฉาน จะต้องถูกเขาจับเชือดคอ เพราะประตูปบายภูมิยอมเปิดกว้างไว้เสมอสำหรับปุถุชน แต่พระพุทธศาสนาก็มีระดับต่างๆ ไว้สำหรับคนทุกประเภท อาตมาเปรียบเทียบไว้ตั้งแต่แรกแล้วว่า พระพุทธศาสนาเปรียบเหมือนมะพร้าว มีทั้งเปลือกกะลา เนื้อ และน้ำ คนที่ไม่ต้องการน้ำมะพร้าว ต้องการแต่เปลือก เอาไปทำเชือกก็เอา ผู้ที่ไม่ต้องการเปลือกแต่ต้องการกะลาไปทำกะบวยก็เอา ผู้ที่ไม่ต้องการกะลาต้องการแต่เนื้อและน้ำไปดื่มไปกินแก้กระหายก็เอา พิธีกรรมเป็นเปลือกของพระพุทธศาสนา ศีลธรรมเป็นกะลา อริยสัจจ์ ๔ เป็นเนื้อ ญาณและวิมุตติเป็นน้ำ ใครต้องการอะไรก็เชิญเอาตามสบาย พระพุทธศาสนามีทุกสิ่งสำหรับทุกคน”

ขอเชิญรับฟังรายการ “แสงธรรมนำชีวิต”
ของมูลนิธิกลุ่มศรัทธาธรรม ดำเนินรายการโดย.....

คุณอัจฉรา สุจิริตวนิช

ทางสถานีวิทยุทหารอากาศเชียงใหม่

เอ.เอ็ม ๑๓๒๓ กิโลเฮิรท์ ออกอากาศทุกวันเสาร์-อาทิตย์

เวลา ๐๕.๓๐ - ๐๖.๐๐ น. และสามารถรับฟังได้ทาง....

www.saddhadhamma.org

“ฟังธรรมะทุกวัน จิตแจ่มใสได้ปัญญา”

พ่อบ้านของกู*

หลวงพ่อบุญญานันทะ

มีคนมาวัดแล้วก็มึปัญหามาบอกบ่อยๆ เช่น บอกว่ากลุ้มใจ ถามว่า
“กลุ้มใจด้วยเหตุอะไร”

“กลุ้มใจด้วยเรื่องครอบครัว”

“มันกลุ้มอย่างไร ไอ้เรื่องครอบครัว”

“มันมีปัญหาอะไร”

ก็บอกว่า “พ่อบ้านเป็นคนเหลวไหล ชอบเที่ยวชอบสนุก กลับบ้าน
ตีสอง ตีสาม”

“แล้วพูดกันได้หรือไม่” บอกว่า “อย่ากลับตีกลุ่อย่างนั้น ให้นึกถึงลูก
บ้าง เมียนั้นไม่ต้องนึกก็ได้ แต่นึกถึงลูกมันก็กระทบไปถึงแม่บ้านเอง พูดได้
ไหม”

“พูดแล้วแต่เขาไม่เชื่อไม่ฟัง”

เลยถามว่า “เจ้าสามีมีการศึกษาขนาดไหน”

*จากหนังสือ ๑๐๐ ปี ๑๐๐ เรื่องหลวงพ่อเล่า

“ได้ ปวช.”

การศึกษาเพียงเท่านั้น นักเรียน ปวช. นี้ไม่ค่อยรู้ธรรมะเท่าไร ชอบเที่ยวชอบสนุกไปตามเรื่อง

ก็เลยบอกว่า “เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน อย่าไปยึดถือว่าผัวกูก็แล้วกัน ที่เราเป็นทุกข์ๆ อยู่นี่เพราะความยึดถือนั่นเอง ยึดถือว่าผัวกูนั่นเอง โยม ไม่ใช่เรื่องอะไร คราวนี้ถ้าเราปล่อยวางซะบ้าง ว่าไม่ใช่ผัวกู อยู่เป็นเพื่อนกัน เท่านั้นเอง เป็นเพื่อนในบ้าน อย่าไปนึกว่าเป็นผัว ใจมันจะได้สบาย หน่อย”

เขาบอกว่า “ทำไม่ได้”

บอกว่า “ต้องหัดทำ แล้วเมื่อก่อนนั้นใจมันยังว่างๆ ไม่นึกอะไร แล้วต่อมาใจมันเข้าไปมีเข้าคนหนึ่ง คือมีแฟนนั้นแหละ มันไปมีเข้า มีเข้า แล้วก็ไปยึดถือว่าของกูขึ้นมา แล้วเราถอยไปสู่ความไม่มีไม่ได้ เพราะเมื่อก่อนเราไม่มี ก่อนนี้เราไม่มีผัว ไม่มีเมีย เมื่อก่อนอยู่สบายๆ ไม่ต้องกังวลห่วงใยอะไร คราวนี้ไปมีเข้า มีแล้วมันไม่ติดตั้งที่นึก ไอ้จะทิ้งก็ไม่ได้ไม่รู้ จะทำอย่างไร ก็ทำในใจเสียว่าไม่ใช่ของฉัน เท่านั้นเอง ทำได้ไหมโยม คิดว่า มันไม่ใช่ของฉันนี่ มันไม่ใช่ของกูนี่ นั้นแหละเป็นวิธีแก้ทุกข์สุดยอด ถ้าเราแก้ได้ตรงนั้นแล้ว มันก็สบายใจเท่านั้นเอง แก้ได้หมดเลยแก้อย่างอื่นไม่หมด จะไปหาวิธีทำให้สามีรัก ไปหาหมอบำบัด ทำยาแฝด ทำอะไร เลอะเทอะไม่เข้าเรื่อง ยิ่งทำไปมันก็ยิ่งหนักเข้าไปทุกวัน โดยไม่ได้เรื่องอะไร คราวนี้จุดสุดยอดมันอยู่ที่ตรงนั้น อยู่ตรงที่ว่ามัน ที่เราเป็นทุกข์เพราะเรา ไปนึกว่าของเรานั่นเอง จริงหรือไม่ โยมลองคิดดู ที่เป็นทุกข์เดือดร้อน

อยู่ในใจนั้น เพราะไปนึกว่าของฉัน พุดตามภาษาเจ้าคุณพุทธทาสว่าของกู
 นั่นเอง” (ธรรมบรรยายในวันอาทิตย์ที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๖)

เคยเห็นคู่หนึ่ง ภรรยาเขาไม่น่าดู ตาก็เหลว ผิวก็ดำเป็นสีหมึก ผัว
 นั้นรูปร่างสวยเป็นพระเอก แต่ภรณยานั้นเหมือนนางผีเสื้อ แต่ว่าไปดูใน
 ครอบครัวยุ้ยรักกันจริงๆ ผัวก็รักเมีย เมียก็รักผัว อยู่กันดี ไปสังเกตดู
 ความเป็นอยู่ ภรรยาทำงานการดีมาก สุภาพเรียบร้อย พุดจาดี ผิวไม่ดี
 หน้าตาไม่ดี พุดจาเรียบร้อยดี ผิวกลับบ้านนี่ออกไปรับถึงบันได ถอดเสื้อ
 นอกล้างเท้าให้ ขึ้นมานั่งเอาพัดมาวี มีของหวานมาให้กิน บ้านช่องจัด
 สะอาดเรียบร้อย บริเวณบ้านจัดสะอาด ผิวสบายใจ ผู้ชายเราก็ออย่างนี้
 แหละ พุดไปแล้วเหมือนกับหยาบคาย คล้ายกับควายเราดีๆ นี้เอง ไอ้หนอง
 ไหนมีน้ำดีๆ ก็ไปนอนแชงอยู่นั้นแหละ ไม่ไปไหนหรอก แต่หนองไหนมัน
 แห่งใครจะไปนอน เพราะฉะนั้นทำหนองให้มันดี ควายผู้มันจะมา

เคยเทศน์ให้แม่บ้านฟัง แหม หัวเราะกันใหญ่ ไปเทศน์ที่สมาคม
 วัฒนธรรมหญิง บอกว่า ผู้ชายก็ควายเราดีๆ นี้เอง ถ้ารู้จักเอาอกเอาใจ
 มันก็ไม่ไปไหนหรอก แต่ถ้าไม่รู้จักป้อนน้ำ ไม่รู้จักรักษา มันก็ไปนาแปลงอื่น
 แปลงอื่นเขาเก่งกว่า เขาก็เอาไปเสีย อย่าไปโทษเขา แต่โทษเราดีกว่า เรา
 มันบกพร่องเอง ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร หัวเราะชอบอกชอบใจ.....สำคัญที่
 น้ำใจ ความงามอยู่ที่น้ำใจ ไม่ใช่อยู่ที่ร่างกาย (คำสอนผู้บวชใหม่ “ธรรม
 อันทำให้งาม”)

แก่นของพระพุทธศาสนา

ศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม

วัด : สถานบุญเขต

กระผมมีความยินดีที่ได้มาพบผู้ทรงศีลทรงธรรม ในสถานที่อันเป็นสิริมงคลในวัด มาอยู่ในสังคมนี้นี่สบายใจ เย็นใจครับ รู้สึกปลอดภัย สงบใจ ไม่เหมือนกับอยู่ในสังคมอื่น ถ้าเราไปอยู่ที่อื่น ยิ่งไปอยู่ที่ประชุมสัมมนาทางการเมือง เราจะรู้สึกไม่สบายใจ ร้อนใจ ไม่สงบใจ เพราะมีแต่แตกแยกกันเป็นฝักเป็นฝ่ายต่างๆ ต่างเอากิเลสของตัวเองออกมาต่อสู้กัน หน้าดำหน้าแดงถกเถียงกัน ใจถ้าไม่เข้าใจที่เป็นบุญเป็นกุศล จิตใจที่เป็นบาป วาจาที่ออกมาก็ไม่ใช่วาจาที่เป็นกุศล เป็นวาจาที่เป็นอกุศล

คติในการดำรงชีวิต

ในวันนี้ตั้งใจจะนำเอาข้อคิดเกี่ยวกับหลักธรรมการดำรงชีวิตมาเล่าสู่กันฟัง เพื่อจะได้เป็นคติสอนใจ เพื่อทุกท่านจะได้นำไปเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของเรา

ก่อนอื่นขอถามท่าน ท่านไม่ต้องตอบหรือท่านจะตอบก็ได้เป็นการสนทนาธรรมกัน ท่านเคยถามตัวเองบ้างไหมครับ ว่าท่านมาอยู่ที่นี้เป็นเวลา

๗ วัน มาเพื่ออะไร อะไรคือจุดประสงค์สำคัญของการมาอยู่ที่นี่ ถ้าท่านตอบว่ามาปฏิบัติธรรมก็ถูก แต่มันถูกส่วนเหตุ การปฏิบัติเป็นส่วนเหตุ ผลของการมาที่นี่ มาเพื่ออะไรหลายท่านคงตอบได้ แต่ที่ไม่จำเป็นต้องตอบ ผมจะตอบแทนเอง

ความอยาก ๓ ประการ

ผมเชื่อว่าเรามาที่นี่เพื่อมาแสวงหาความสุข ความสุขในที่นี้หมายถึง สุขที่แท้จริง สุขบริสุทธิ์ไม่ใช่สุขแบบขมเจือยาพิษ กินแล้วอาจหวานอร่อย แต่ในที่สุดก็จะตาย ความสุขที่มีในโลก ในทางพระพุทธศาสนาจำแนกสุขได้ ๒ ประเภท คือ โลภียสุขและโลกุตตรสุข โลภียสุข สุขทางโลก สุขของชาวบ้าน นั้นมีความอยากเป็นพื้นฐาน ก่อนอื่นก็ต้องอยากเสียก่อน ความอยากจำแนกได้ ๓ ประการด้วยกันคือ

ความอยากที่ ๑ อยากได้ อยากได้อะไรบ้าง เช่น อยากได้บ้าน อยากได้ที่ดิน อยากได้รถยนต์ อยากได้คูรัก อยากได้ลูก อยากได้หลาน อยากได้เกียรติยศชื่อเสียง อยากได้อำนาจ อยากได้ตำแหน่ง อยากได้หน้าตา นี่เป็นความอยากชนิดที่ ๑

สรุปแล้วคืออยากได้รูปที่สวยงามๆ อยากได้เสียงที่ไพเราะ เสนาะโสต อยากได้กลิ่นที่หอมหวาน อยากได้รสที่อร่อย อยากได้สัมผัสที่นุ่มนิ่มสบาย สรุปแล้วก็คืออยากได้รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส นี่เป็นความอยากประการที่ ๑ ความอยากชนิดที่เป็นแรงผลักดันให้เราแสวงหา หรือให้เราสร้างขึ้น แสวงหาสิ่งที่เราอยากได้หรือสร้างสิ่งที่เราอยากได้ ซึ่งการแสวงหา หรือการสร้างก็เป็นการทำงานหนักอ้าบเหงื่อต่างน้ำ ตั้งแต่เช้ามีด

ทำงานแสวงหาจนกระทั่งถึงดึก ๔ ทุ่ม ๕ ทุ่ม บางคนก็ถึงตี ๒ ชีวิตของเราตลอดทั้งวันเป็นการแสวงหาสิ่งที่เราอยากได้

ความอยากที่ ๒ อยากให้สิ่งที่เราได้มาแล้ว ที่เราพอออกพอใจ ชอบใจ อยู่กับเราตลอดไป ไม่อยากให้มันจากไป ชีวิตของเราอยู่ในวัยหนุ่มวัยสาว วัยเจริญแข็งแรง วัยสนุกสนานเปลิดเปลิน วัยสวยวัยงามก็อยากให้ความเป็นหนุ่มสาวอยู่กับเราตลอดไป อยากให้ผิวที่เต่งตึงสวยงามอยู่กับเราตลอดไป อยากให้ฟันขาวเต็มปากตลอดไป อยากให้หลังตรงแนวตลอดไป อยากให้คู่รักอยู่กับเราตลอดไป อยากให้บ้านช่องห้องหอที่เรารักอยู่กับเราตลอดไป

สรุปว่าความอยากที่ ๒ นี้ คืออยากให้สิ่งที่เรามี อยู่กับเราตลอดไป ความอยากนี้เป็นเหตุให้เราทะนุถนอมรักษา ขณะที่เราต่อสู้อันตรายเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เราอยากได้ในขณะเดียวกันเราก็ต่อสู้อันตรายเพื่อถนอมรักษาสิ่งที่เราต้องการ สิ่งที่เราชอบสิ่งที่เรารักให้อยู่กับเราตลอดไป นี่คือความอยากชนิดที่ ๒

ความอยากที่ ๓ เมื่อเราได้สิ่งใดและมีสิ่งใดแล้วนานเข้า เราก็เบื่อ เราไม่พอใจ เราไม่ชอบใจ เราอยากให้สิ่งนั้นพินาศไป สูญหายไป ทำลายไป ดับไป ผมหงอกผมขาวที่อยู่กับเรา เราไม่ชอบก็อยากให้มีมันดับไป ให้มันสูญหายไป หากเราพิจารณาให้ดีเราจะเห็นว่าในชีวิตประจำวันของเรา นอกจากจะแสวงหา ทะนุถนอมรักษาไว้ แต่ในขณะเดียวกันเราก็พยายามทำลายสิ่งที่เราไม่ชอบ ความอยากทั้ง ๓ อย่างนี้ ขอเรียกเป็นภาษาไทยง่ายๆ ว่า **อยากให้มี** **อยากให้อยู่** **อยากให้ไป** ภาษาบาลีคือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา มันเป็นศัพท์ทางบาลี เราไม่คุ้นเคย

เรียกว่าอยากให้มีมา อยากให้อยู่ อยากให้ไป ฟังดูง่ายกว่า ถ้าเราสังเกตการกระทำของเราตั้งแต่ตื่นจนหลับ ตั้งแต่เกิดจนตายก็จะมี ๓ อย่างนี้แหละ พยายามที่จะให้สิ่งที่เราชอบมาหาเรา พยายามรักษาทะนุถนอมสิ่งที่เราชอบให้อยู่กับเรา พยายามทำลายกำจัดสิ่งที่เราไม่ชอบออกไปจากเรา เพราะฉะนั้นขบวนการชีวิตของเราทั้งหมด ถ้าว่าไปแล้วก็ตกอยู่ใต้อำนาจของความอยากทั้ง ๓ อย่างนี้ ตั้งแต่เกิดจนตายน้อยคนที่จะรอดพ้นไปจากอำนาจของความอยากทั้ง ๓ อย่าง

ความสุขทางโลก

ความสุขทางโลกอาศัยความอยากทั้ง ๓ อย่างนี้แหละ คือ อยากได้ หรืออยากให้มีมา อยากให้อยู่ อยากให้ไป สมมุติว่าได้เงินจำนวนหนึ่งที่เราต้องการมา ความอยากที่ได้รับการตอบสนองด้วยเงิน ได้รับการบำรุงเลี้ยงด้วยเงิน ก็รู้สึกชื่นใจดีใจอímใจนี้แหละที่เราเรียกกันว่าความสุข อยากได้คนรักที่เราชอบใจ และในที่สุดได้แล้วก็มีความสุขใจ มีความปลาบปล้มใจ มีความสดชื่น มีความสุขใจ อยากได้ตำแหน่งเป็น ส.จ. ส.ส. ส.ท. ส.ว. ร.ม.ต. ถ้าได้ก็มีความสุขสดชื่น ความสุขอímอกอímใจสบายใจ นี่ก็เป็นสุขเหมือนกัน ชาวโลกทั้งหลายจึงแสวงหาความสุข อยากให้อยู่ อยากให้สิ่งต่างๆ ที่เราชอบใจอยู่กับเรา ความอยากของเราได้รับการเลี้ยงดูอímหนาสำราญมันก็มีความสุข อยากให้สิ่งที่เราไม่ชอบใจ ไปจากเราหรือดับไปสูญหายไป ถ้ามันสูญไปเราก็มีความสุข นี่เป็นความสุขทางโลกที่มนุษย์ทั้งโลกแสวงหากันอยู่ มันขึ้นอยู่กับความอยากและขึ้นอยู่กับสิ่งภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ลาก ยศ สรรเสริญ สุข ล้วนแต่อาศัยอยู่กับสิ่งภายนอกทั้งสิ้น

ความไม่พอเพียงเป็นเหตุให้เกิดทุกข์

ที่นี้ความสุขทางโลก แม้มันจะมีรสชาติดีพอใช้ได้ แต่มันก็มีข้อบกพร่องอยู่ในตัวของมันเอง ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะมองข้ามข้อบกพร่อง นั่นคือเมื่อเราอยากได้สิ่งใดถ้าได้สิ่งนั้นมาเราก็มีความสุข เพราะความอยากได้รับการตอบสนอง แต่น่าเสียดายความสุขนั้นมักไม่คงทนถาวร เพราะอะไรจึงไม่คงทนถาวร เพราะความอยากของเรานั้นมันไม่เคยอิ่ม ไม่เคยพอ มันอยากอยู่ตลอดเวลา ความอยากนั้นถ้าเรามีสิ่งต่างๆ มาบำรุงเลี้ยง มันจะเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆ มันจะอยากได้มากยิ่งขึ้น

ผมสอนที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลูกศิษย์บางคนทางบ้านส่งเงินมาให้ไม่ทัน ไม่มีเงิน บางคนก็มาหาอาจารย์บอกว่า อาจารย์ ผมแย่มากไม่มีเงินเสียค่าเช่าห้อง ค่าอาหาร ค่าเทอม ทางบ้านยังไม่ส่งมาให้ ผมขอยืมอาจารย์หน่อย ก็ให้เขาไปเท่าที่สามารถจะช่วยให้ เพราะเขาไม่มีรายได้เป็นของตัวเองต้องอาศัยพ่อแม่ เขาบอกว่า ผมคิดว่าถ้าผมจบการศึกษาได้ทำงานมีเงินเดือนเป็นของตัวเอง ผมคงจะมีความสุข ผมก็บอกกว่า ถ้ามีงานทำมีรายได้เป็นของตัวเอง ได้งานทำ เงินเดือน ๖,๐๐๐ บาท พอได้เงินเดือนเขาก็ดีใจเหลือเกิน หน้าตาสดชื่น แจ่มใส หัวเราะเบิกบาน เอามาใช้หนี้ให้อาจารย์ แล้วก็มาเลี้ยงเพื่อนฝูง ได้เงินเดือนก็ดีใจมีความสุขมาก ถ้ามีความสุขอยู่อย่างนี้ตลอดไปคงจะดีไม่น้อย แต่มันสุขไม่นานหรอกครับ เพราะต่อมาไม่กี่เดือนเวลาไปรับเงินเดือน เห็นเพื่อนรุ่นพี่ที่เขาทำงานมาก่อน เงินเดือนเขาตั้ง ๑๕,๐๐๐ บาท ของเราเพียง ๖,๐๐๐ บาท ของเขา ๑๕,๐๐๐ บาท ตอนนี่แหละครับ เริ่มไม่มีความสุข จาก ๖,๐๐๐ บาท เมื่อก่อนมีความสุข แต่ตอนนี้ ๖,๐๐๐ บาท กลับเป็นความทุกข์เสียแล้ว มองเห็น ๖,๐๐๐ บาทเมื่อไหร่ มันเหมือนมองเห็นเข็มแทงตา มันน้อยเหลือเกินทำอะไรก็ไม่พอ ก็เลยมองไปข้างหน้า คิดว่าถ้าฉันมีเงินเดือนซัก

๑๕,๐๐๐ บาทคงจะมีความสุขมากพิจารณาดูแล้วไปจ่ายนั่นก็พอ ไปจ่ายนี้ก็พอ ขอให้ได้สัก ๑๕,๐๐๐ บาทก็แล้วกัน ต่อมาก็ตั้งหน้าตั้งตาทำการงาน และในที่สุดก็ได้ ๑๕,๐๐๐ บาท จริงๆ แล้วจากเวลาผ่านไปหลายปี พอได้ ๑๕,๐๐๐ บาท ที่เคยได้ความสุข ตอนนั้นก็กลับทุกข์เสียแล้ว มองไปที่โรมันน้อยเนื้อต่ำใจ อยากได้ ๒๕,๐๐๐ บาท ตั้งหน้าตั้งตาทำงานด้วยความขยันขันแข็งหลายปีผ่านไปได้ ๒๕,๐๐๐ บาท ก็มีความสุข แต่ก็อย่างเดิม สุขอยู่ได้ไม่กี่เดือน จนเงินเดือนขึ้นไปเป็น ๓๐,๐๐๐, ๔๐,๐๐๐, ๕๐,๐๐๐, ๖๐,๐๐๐ บาท ก็ไม่พอ เพราะฉะนั้นท่านถึงบอกว่าคนเราในโลกนี้ เมื่อได้รับความสุขแล้วแทนที่จะเสวยสุข กลับโยนความสุขไปข้างหน้า แล้วก็วิ่งไล่ความสุข พอไปทันความสุข แทนที่จะจับมันไว้เสวยสุข ก็โยนไปข้างหน้าแล้วก็วิ่งไล่ตามไปความสุขตลอดชีวิต ในที่สุดก็ตาย ไม่พบความสุขที่มุ่งหวัง คิดๆ ดูก็เหมือนนักฟุตบอลเตะเท้าดี นักฟุตบอลเตะเท้าดีเตะฟุตบอลไปข้างหน้า พอเตะไปแล้ววิ่งไล่แทบตาย หวังจะได้ลูกฟุตบอล พอได้ลูกฟุตบอลแล้ว แทนที่จะนั่งลง เอาฟุตบอลมากอดขี้มด้วยความสุข เปล่า พอไปทันลูกฟุตบอลแล้วเตะไปข้างหน้าอีก เเตะไปข้างหน้าเรื่อยๆ จนในที่สุดไปถึงจุดหมายปลายทางคือประตู พอเตะเข้าไปในกันประตูที่เป็นจุดหมายปลายทางแล้ว แทนที่จะไปกอดลูกฟุตบอลอยู่กันประตู เปล่า ไม่สนใจลูกฟุตบอลดันวิ่งไปกอดเพื่อนล้มลุกคลุกคลาน คิดดูอีกทีก็คล้ายๆ คนบ้าวิ่งไล่ตามความสุขตลอดเวลา ได้ไปแล้วไม่ยึดไม่กอด เเตะมันไปข้างหน้าไปเรื่อยๆ คนในโลกนี้ส่วนมากก็บ้าเหมือนกัน เพราะวิ่งไล่หาความสุขแบบนักฟุตบอล เพราะฉะนั้นความสุขทางโลกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานคือความอยากที่ไม่รู้จักพอ เพราะความอยากของคน มันไม่มีทางอิม ไม่มีทางพอ

ความสุขที่แท้จริง

เหตุที่ไม่พบความสุขประการที่ ๒ ก็เพราะว่า ความสุขทางโลก มันอิงอาศัยวัตถุ ทางพระท่านเรียกว่า อามิส มันอิงอาศัยสิ่งภายนอก เพราะสิ่งภายนอกในโลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอน เราคิดว่าเงินจะ给我们ความสุขแก่เรา เราก็หาเงิน ความสุขของเราตั้งอยู่บนพื้นฐานคือ เงิน แล้วเงินก็ไม่แน่นอน เดี่ยวได้มา เดี่ยวเสียไป เราเอาความสุขไปฝากไว้กับคนรัก คนรักก็ไม่แน่นอนอีก เดี่ยวรัก เดี่ยวไม่รัก เอาไปฝากไว้กับการงานก็ไม่แน่นอน เอาไปฝากไว้กับยศตำแหน่งก็ไม่แน่นอน ฝากไว้กับอำนาจก็ไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นถ้าจะไปหวังความสุขจากสิ่งภายนอกนั้น จะไม่มีวันพบกับความสุขที่แท้จริง ถ้าจะหาความสุขจากความอยากก็ไม่มีวันพบกับความสุขที่แท้จริงเช่นกัน

เพราะฉะนั้นที่เรามาปฏิบัติธรรมแสดงว่าเราได้ลิ้มรสความสุขทางโลกมาพอสมควรแล้ว สุขจากทางโลกก็พอมิ สุขจากคนรักก็พอมิ สุขจากลาภยศสรรเสริญก็พอมิ แต่เราอยากจะรู้ว่ามันจะมีสุขอะไรอีกใหม่ที่ยิ่งไปกว่านี้ ที่ดีไปกว่านี้ เราจึงมาปฏิบัติธรรม และพระพุทธองค์พระบรมครูของเราทรงยืนยันว่ามีแน่นอนสุขอันประเสริฐ สุขอันยิ่งใหญ่ ซึ่งเป็นสุขที่ไม่ต้องอาศัยความอยาก ไม่ต้องตกเป็นทาสของความอยาก ไม่ต้องวิ่งหาสิ่งต่างๆ มาป้อนความอยาก

พระพุทธองค์เมื่อก่อนบรรพชา พระองค์ก็เป็นเจ้าชายรัชทายาทต่อไปจะได้เป็นกษัตริย์ครองราชย์สมบัติ และโหรยังทำนายไว้ว่า พระองค์จะได้เป็นกษัตริย์จอมโลกหรือพระเจ้าจักรพรรดิ จะมีอำนาจครองโลกมีมหาสมุทรและทวีปทั้ง ๔ เป็นขอบเขต คือ ครองทั้งโลกทีเดียว ตอนที่ขึ้นรัชทายาทพระองค์ก็มีความสุขทางโลกทุกอย่าง ชีวิตแวดล้อมไปด้วยสุรานารี

ดนตรี มีความสุขสนุกสนานในทางโลกทั้งกลางวันทั้งกลางคืน แต่ในที่สุดพระองค์ก็ไม่ติดอยู่ในสุขนั้น มองเห็นโทษเห็นทุกข์ในสุขนั้น พระองค์เลยละชีวิตฆราวาสออกบวช แล้วก็แสวงหาความสุขทางธรรม ในที่สุดก็ได้พบ เมื่อได้พบความสุขทางธรรมแล้ว พระองค์ก็ไม่หวนกลับคืนไปสู่สุขทางโลกนั้นอีกต่อไป

เพราะฉะนั้นเรามาปฏิบัติธรรมเพื่อแสวงหาความสุขที่แท้จริง สุขที่ไม่ต้องอาศัยความอยาก สุขที่ไม่ต้องอาศัยสิ่งอื่น เป็นรูปของสุขบริสุทธิ์แท้ สุขมั่นคงถาวร ที่นี้ทำอย่างไร จึงจะได้พบสุขชนิดนี้ พุทนะมันง่ายว่าสุขนี้ดี ไม่มีความสุขใดยิ่งกว่า แต่เราจะทำอย่างไร นี่เป็นสิ่งที่ใครจะขอฝากให้นึกคิด

ความรู้สำคัญที่สุด

ดูตัวอย่างพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าพระองค์ทำอะไรหรือเราทำแบบพระนามของพระองค์ก็แล้วกัน พระพุทธเจ้ามีพระนามว่าพระพุทธเจ้า คำว่า เจ้า เป็นภาษาไทย พุทธะ เป็นภาษาบาลี พุทธะ มีความหมาย ๓ อย่าง แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน รู้ ตื่น เบิกบาน สามคำนี้ตัวไหนสำคัญที่สุด ทางพระพุทธศาสนายกย่องความรู้ ความรู้ท่านเรียกว่าปัญญา อาทิ ศีล สมาธิ แล้วก็ปัญญา ทาน ศีล ภาวนา ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ แล้วก็ปัญญา อะไรๆ ก็ลงท้ายด้วยปัญญาทั้งสิ้น แล้วต้องมีอย่างอื่นอีกไหม นอกจากต้องสร้างความรู้ให้เกิดขึ้น นี่เป็นสิ่งสำคัญมาก รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ควรรู้ รู้วิทยาศาสตร์ ควรรู้ใหม่ รู้ดาราศาสตร์ควรรู้ใหม่ รู้ฟิสิกส์ เคมี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ควรรู้ใหม่ ก็ต้องตอบไปตามความเป็นจริง ควรรู้เพราะวิชาทั้งหลายที่กล่าวมานี้ว่าด้วยสัจจะคือความจริงในด้านใดด้านหนึ่งเหมือนกัน แต่สัจจะเหล่านี้เรียกว่า สัจจะโลก เป็นวิสัยของโลก ความรู้ทางโลกทั้งหลายที่เราเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในโรงเรียน ในวิทยาลัย

ในสถาบันต่างๆ เป็นสัจจะโลกทั้งสิ้น เรารู้กระจ่างแจ้งละเอียดถี่ถ้วน เดียวนี้เขารู้แม้กระทั่งว่าดวงดาวเล็กๆ ที่มองด้วยตาเปล่าแทบไม่เห็น ห่างจากโลกของเราไม่ต่ำกว่า ๑ พันปีแสง และ ๒ พันปีแสง มันมีน้ำหนักเท่าไร มันประกอบด้วยอะไรบ้าง เขารู้ด้วยกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์ของเขา ที่ละเอียดยิบมากเป็นความรู้ที่มหัศจรรย์

ความรู้ทางโลกหรือสัจจะโลกนั้นก่อให้เกิดเทคโนโลยี เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ ที่ทำงานได้อย่างประหลาดมหัศจรรย์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตอะไรต่างๆ หุ่นยนต์ ซึ่งทำงานได้เกือบจะเหมือนมนุษย์แล้ว ความรู้ทางโลกเก่งมาก เทคโนโลยีก่อให้เกิดอุตสาหกรรมคือการผลิตสิ่งต่างๆ ได้เป็นจำนวนมากๆ อุตสาหกรรมเป็นเหตุให้เกิดพาณิชย์ การการค้าการขายแลกเปลี่ยนสินค้ากัน ค่าขายทั่วโลก พาณิชยกรรมเป็นเหตุให้เกิดความโลภไม่สิ้นสุด โฆษณากรรมก่อให้เกิดบริโภครกรรม การบริโภคอย่างที่เป็นอยู่ในเวลานี้ ไม่ว่าที่ใดในโลก ก็เป็นอย่างนี้ โลกเจริญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม ทำให้โลกเจริญ ทำให้โลกสะดวก ไปไหนมาไหนสะดวก ทำอะไรก็สะดวก เครื่องจักรเครื่องยนต์ทำงานแทนหมด คนก็สบายเพราะมีเครื่องจักรเครื่องยนต์ทำงานแทน ทางโลกสนุกเพลิดเพลินมีเครื่องมากระตุ้นให้เราเกิดความสนุกเพลิดเพลิน รอบๆ ตัวเรามีสิ่งที่สามารถทำให้เราสนุกสนานได้ นับพันๆ รายการ มีคอนเสิร์ตไม่รู้กี่ร้อยกี่พันคณะ มีภาพยนตร์มีละคร มีกีฬาไม่รู้กี่อย่างต่อกี่อย่าง เพียงเรามีเครื่องเล่นมาเปิดดูเท่านั้น เราจะเห็นทันทีที่สนุกสนานสบายมาก แต่ขอถามสักนิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความสุขที่แท้จริงหรือยัง ชีวิตของเราปลอดภัยหรือยัง นั่งอยู่ที่นี้ คิดถึงบ้านไหม ห่วงบ้านไหม มีใครอยู่ครบหรือเปล่า ลูกหลานไปโรงเรียนกลับมาสะดวกสบายไหม ทรัพย์สินสมบัติยังอยู่ไหม ลูกกุญแจยังอยู่ไหม เต็มไปด้วยความหวังความวิตกกังวล เต็มไปด้วยความโลภ

ความโกรธ ความหลง ความเจริญทางโลกมากขึ้น มนุษย์ก็ยิ่งโลภ โกรธ หลงมากขึ้นเท่านั้น เพราะสิ่งทั้งหลายล้วนแต่เกิดมาหล่อเลี้ยงโลก โกรธ หลง ทั้งนี้ เมื่อโลภ โกรธ และหลง เกิดขึ้นแล้วก็เข่นฆ่ากัน แย่งชิงสินค้า แย่งชิงศักดิ์ศรี แย่งชิงเอกราชกัน เห็นไหมในตะวันออกกลาง อิสราเอลกับปาเลสไตน์ก็เข่นฆ่ากัน ทำสงครามกัน

สงครามโลกครั้งที่ ๓

ในเมืองไทยเราไม่ใช่ว่าจะรอดพ้นจากสงครามกองโจร มันกำลังดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คนตายเป็นจำนวนไม่น้อยทุกวัน สงครามโลกจะเกิดขึ้นเมื่อไหร่ก็ได้ สงครามโลกครั้งที่ ๓ นั้นเขาบอกว่าจะไม่มีผู้ชนะ มีแต่ผู้แพ้ โลกทั้งโลกจะกลายเป็นลูกกลมสีดำเงียบสงบ เพราะไม่มีสิ่งมีชีวิตอะไรเลย หมุนอยู่ในอวกาศ นี่คือผลของสงครามปรมาณู ลูกระเบิดปรมาณูลูกแรกที่ทิ้งที่เมืองฮิโรชิมาประเทศญี่ปุ่น เป็นระเบิดปรมาณูยุคแรกที่เพิ่งทำใหม่ๆ ลูกแรกนั้นใช้เชื้อเพลิงคือแร่ยูเรเนียมขนาดถ้วยชาเดียวเท่านั้น แต่เมื่อมันระเบิดออกมานั้นมีแรงระเบิดเท่ากับดินระเบิด TMT ๖๐,๐๐๐ ตัน ถ้วยเดียวนี้ละ ฉะนั้นเมื่อทิ้งระเบิดที่เมืองฮิโรชิมา คนตายทันที ๖๐,๐๐๐ คนในชั่วพริบตา ตายเพราะความร้อน ตรงศูนย์กลางร้อนจนกระทั่งคนที่อยู่ตรงกลางหายวับไปกับตาไม่เหลือแม้แต่กระดูก มีความร้อนแรงมาก คนกลายเป็นแก๊สเป็นไอไปเลย มันจะก่อดันอากาศภายนอกออกไปเป็นพายุใหญ่พัดไปอย่างรุนแรง ต้นไม้ล้มระเนระนาด บ้านเรือนพังระเนระนาด คนตายเป็นหมื่น ทีนี้พอไฟดับที่ศูนย์กลางนี้ ได้เกิดเป็นสุญญากาศ อากาศภายนอกก็กลับมาแทนสุญญากาศ เกิดพายุกลับมาอีก เป็นอีกครั้งที่ ๒ บ้านเรือนพังอีกคนตายอีกเป็นหมื่น เมื่ออากาศจากข้างนอกมากระทบกัน ตรงกลางไม่มีที่ไป ก็พุ่งขึ้นข้างบนกลายเป็นดอกเห็ดสูงประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ดึงดูดเอาทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นไปด้วยรวมทั้งคนที่ยังไม่

ตาย แล้วก็เป็นที่ฝนตกลงมาพร้อมด้วยกัมมันภาพรังสีที่เป็นพิษ แต่เวลานี้ มีลูกระเบิดไนโตรเจน ลูกระเบิดขนาดที่มีอยู่ขณะนี้ มีแรงระเบิดประมาณ ๕๐ ล้านตันของดินระเบิด TMT ฟังให้ตื่นะครับ มันร้ายแรงแค่ไหน เมืองไทยเรานี้ภาคเหนือหย่อนลูกเดี่ยวตรงกลางที่ลำปางราบพนาสุญไปถึง แม่ฮ่องสอน เชียงราย ภาคกลางลงที่นครสวรรค์ราบพนาสุญหมด ภาคอีสานลงที่ขอนแก่นหย่อนแค่ ๑ ลูกก็หมดแล้ว ไม่มีเหลือ ในเวลานี้ มหาอำนาจในโลกกำลังสะสมอาวุธมหาประลัยนี้ไว้ เฉพาะอเมริกามี ประมาณ ๓๐,๐๐๐ ลูก รัสเซียต่างหาก จีน ฝรั่งเศส อังกฤษ ต่างหาก ก็ เพราะว่าอาวุธที่มนุษย์สะสมไว้เวลานี้ สามารถทำลายโลกล่อยยับได้ถึง ๑๕ ครั้ง ไม่ใช่ครั้งเดียวนะ แค่วัดครั้งเดียวก็เกินพอแล้ว ตอนนั้นมหาอำนาจไม่กล้า ทำสงครามเพราะกลัวอาวุธของตัวเอง ไม่ใช่กลัวข้าศึก ความรู้ทางโลกช่วย มนุษย์ได้ไหม ไม่ได้เลย ยิ่งรู้มากก็เลศก็มาก ความแก่งแย่งต่อสู้ ชิงดีชิงเด่น การทะเลาะวิวาทมากขึ้น การเข่นฆ่ากันก็มากขึ้นๆ

สังขธรรม ๓ ประการ

เพราะฉะนั้นมีทางเดียวเท่านั้น คือต้องมาอาศัยสังขจะอีกชนิดหนึ่ง นั่นก็คือ สังขธรรม ต้องมาศึกษาให้รู้สังขธรรม แล้วสังขธรรมนั้นมันประหลาดมากคือมันมีไม่มาก สังขโลกนี้เพียงแค่วิทยาศาสตร์อย่างเดียว ไม่รู้ก็หมีนั้นก็แสนสังขจะจะค้นพบกันอยู่ทุกวัน พิสิกส์อย่างเดียว เคมีอย่างเดียว ไม่รู้จักสิ้นสุด แต่สังขธรรมนี้ พระพุทธองค์สอนไว้เพียง ๓ อย่างเท่านั้นเองไม่มาก แล้วก็ไม่ใช่ว่ายากเย็นอะไรนัก ง่ายมาก เรียนรู้ง่าย เห็นง่าย เข้าใจง่าย ทำไม่ถึงง่ายเพราะมันมีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง ในตัวเราก็มี ในที่นี้ที่เรานั่งก็มี ในอาคารนี้ก็มี ในอากาศที่เราหายใจก็มี ในขี้เล็บของเราก็มี มีอยู่ทั่วไปทุกหนทุกแห่ง คือหาง่าย มันเป็นธรรมชาติ แต่มีอยู่โดยตัวของมันเอง เพราะฉะนั้น

ท่านไม่ต้องกลัว ศึกษาย่างมาก เพียงแต่เราจะศึกษาหรือไม่เท่านั้นเอง
สังขาร ๓ อย่างนั้น ขอพูดอย่างรวบรัด

อนิจจังไม่เที่ยงหนอ

ประการแรกผมจะยังไม่บอกท่าน ผมจะเล่าให้ฟัง และขอให้ท่านคิด
ดูเอาที่แล้วก็แล้วกัน ว่ามันคืออะไร ขอให้ทุกท่านหันมามองดูผม ผมนี่เรียกว่า
อาจารย์แสง อาจารย์แสงนี้อายุ ๗๙ ปี* เป็นชายแก่คนหนึ่งที่ท่านเห็นอยู่
นี่ชัดเจนนมาก ที่นี้ผมอยากถามท่านว่าอาจารย์แสงนี้เมื่อแปดสิบปีก่อนมีไหม
คนสมัย ๘๐ ปี เห็นอาจารย์แสงใหม่ ไม่มี ไม่เคยเห็น ต่อมาคืนวันหนึ่งได้เกิด
มีจุดเล็กๆ มองด้วยตาเปล่าแทบไม่เห็นขึ้นในท้องแม่ผม จุดเล็กๆ เป็นหน่วย
ชีวิตเล็กๆ ฝรั่งเขาเรียกว่าเซลล์ ทางพุทธเรียกกลละเป็นจุดชีวิตเล็กๆ ถ้า
ท่านทั้งหลายได้เห็นจุดนั้น สมมตินะครับ ท่านทั้งหลายจะตกทายเป็นไมเป็นไม
อาจารย์แสง ทำอะไรอยู่ หิวไหม ท่านจะตกทายเป็นไม เพราะไม่ใช่
อาจารย์แสงเป็นเพียงจุดเล็กๆ จุดหนึ่ง ต่อมาอีก ๙ เดือน จุดเล็กๆ นั้น
กลายเป็นทารกตัวแดงๆ นอนอยู่ข้างหน้าแม่ผม ส่งเสียงร้องอูแว้วๆ ถ้า
ท่านไปเห็นทารกนั้นท่านจะตกไหมครับ อาจารย์แสงทำไมร้องไห้หนักหนา
ปวดท้องหรือใจ ทำไมไม่ตก ก็มันไม่ใช่อาจารย์แสง เป็นเพียงทารก ชื่อก็
ยังไม่มี จากไม่มีอะไรมาเป็นเซลล์ จากเซลล์มาเป็นทารก เอาละขอข้ามขั้น
จนกระทั่ง ๗๙ ปีผ่านไป ทารกมีไหมครับ เซลล์มีไหม ไม่มี มีแต่ชายแก่หนึ่ง
บรรยายธรรมให้ท่านฟังอยู่ที่นี่ ตอนนี้ท่านตกได้ว่าอาจารย์แสงๆ ๑ ที่นี้ผมขอ
เรียนท่านว่า ดูอาจารย์แสงให้ดีนะครับ ดูหน้า ดูตา ดูทุกอย่าง แล้วจำไว้
อีก ๑๐ ปีมีไหม อาจารย์แสงไม่มีแล้วนะ อย่างช้า ๑๐ ปีดูให้ดี ทุกอย่างมี
แต่อะไร มีแต่กระดูกแสง ใส่ขวดโหลไว้ เอาไปฝากไว้วัดใดวัดหนึ่งหรือจะ

*อายุ ๗๙ ปี เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๙

เอาไว้วัดรำเปิงนี้ก็ไม่รู้นะ พอสงกรานต์ที่ลูกหลานก็เอากระดูก เอาโกฏีไป ทำพิธีบังสุกุลอุทิศส่วนบุญให้ผมทุกปี ทุกสงกรานต์ แต่ผมคิดว่าคงทำอยู่ไม่กี่ปีหรอก แล้วก็ลืม ชี้เกียบบ้าง ภารกิจการมากบ้าง โกฎีเขาก็กองมากขึ้นเก็บไว้ไม่ไหว ก็เอามารวมกันลอยแม่น้ำลงทะเลโน่น แม้แต่กระดูกก็ไม่มี กลายเป็นอย่างเดิมคือไม่มีอะไรเลย **จากไม่มีกลับคืนไปสู่ไม่มี**

เพราะฉะนั้นดูให้ตึนะครับ ที่นี้ผมขอถามท่านว่า ท่านเห็นอะไร ที่ท่านฟังตั้งแต่ต้น ตั้งแต่ไม่มีอะไรจนถึงอาจารย์แสง ท่านเห็นอะไรที่เป็นสังขธรรมข้อที่หนึ่ง ที่อยู่เบื้องหลังนี้เห็นอะไรครับ **ความไม่เที่ยง อนิจจัง เห็นทุกสิ่งทุกอย่างมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่เคยหยุดนิ่ง** แม้แต่ตัวผม อาจารย์แสงแท้ๆ เราคิดว่าเป็นของนิ่ง แต่ไม่ใช่หรอก มันไหลไป เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป โตะที่อยู่หน้าผมนี้ท่านมองดูมันนิ่งๆ แต่ความจริงกำลังไหลนะ ครับ กำลังไหลไป ไหลไปในกาลเวลา แล้วอีกไม่นานก็จะแตกสลาย กลายเป็นอย่างอื่นไป อาคารหลังนี้ก็ดูนิ่งๆ เป็นแห่งที่บไม่มี การเปลี่ยนแปลง ความจริงกำลังไหลไปนะครับ ถึง ๕๐ ปี หรือเปล่าก็ไม่รู้ เมืองเชียงใหม่นี้อีก ๒,๐๐๐ ปีข้างหน้า ผมรับรองว่าไม่มีแล้วนะครับ กลายเป็นเมืองร้าง เป็นกองอิฐกองดินอยู่ในป่าละเมาะ นักโบราณคดีสมัยโน้นคงได้มาขุดค้นหาโบราณวัตถุ แม้แต่โลกทั้งโลกนักวิทยาศาสตร์บอกว่า อีกประมาณ ๕ พันล้านปี ไม่มีแล้วครับ กลายเป็นหมอกเพลิงลอยคว้างอยู่ในอากาศ ไม่มีอะไรคงที่ นี่คือสังขธรรมข้อแรก

ขอให้ท่านคิดพิจารณาทำจิตให้สงบ ฟังพินิจพิจารณา ท่านจะเห็นสังขธรรมคืออนิจจัง เพราะความจริงมันเป็นอย่างนั้น สิ่งที่เราเห็นอยู่ มันเป็นเพียงภาพที่ปรากฏแวบเดียวเท่านั้น ถ้าท่านหันไปที่อื่นแล้วกลับมาดู มันเปลี่ยนไปแล้ว มันเปลี่ยนไปนิดเดียว เรามองไม่เห็นแต่ถ้ามีเครื่องมือ

วิทยาศาสตร์ที่ละเอียดๆจะเห็น อย่างผมตอนนี้กับตอนที่เข้ามาที่แรกไม่เหมือนกันแล้ว อุณหภูมิตอนมาที่แรกกับตอนนี้ไม่เหมือนกันแล้ว น้ำหนักตอนมาที่แรก กับตอนนี้ไม่เหมือนกันแล้วนะ ตอนที่มาที่แรกกับตอนนี้ตอนไหนเบากว่ากัน ตอนนี้น้ำหนักว่าอาจจะสักเศษ ๑ ส่วน ๑๐ ของซีตหรือเศษ ๑ ส่วน ๑๐๐๐ ของซีตก็แล้วแต่ เพราะอะไร เพราะว่าที่ผมพูดนี้ไอน้ำ มันออกไปจากปาก ถ้าเอามาเก็บไว้ อาจจะได้สักครึ่งแก้วก็ได้นะครับ ไอน้ำออกไป น้ำหนักลดแล้วไม่เหมือนเดิมหรือ จิตใจก็ไม่เหมือนเดิม ถ้ามาวัดกระแสจิตก็จะเห็นไหลไป ทุกสิ่งตะโกนบอกว่าเราอนิจจังๆ ๆ ฉันทเป็นอนิจจังๆ ๆ แต่เราไม่ได้ยิน เพราะเราไม่มีหูทางธรรม ไม่มีธรรมโสตฟังธรรม

หลวงพ่อยู่ที่วัดป่าดาราภิรมย์ ท่านเจ้าคุณพุทธพจนวราภรณ์ ท่านบอกว่าวัดของท่านเป็นวัดกำแพงพูดได้ ต้นไม้แสดงธรรม ท่านจะเขียนสุภาสิตคำคมไว้ตามช่องต่างๆ ของกำแพงวัด เดินไปก็อ่านไป อ่านไปเหมือนฟังเทศน์ เหมือนได้อ่านคัมภีร์ได้ความรู้มากมาย ต้นไม้แสดงธรรม ต้นไม้ในวัดของท่านมีป้ายสุภาสิตคำคมติดไว้ เราไปนั่งแล้วก็อ่านได้ความรู้ ต้นไม้แสดงธรรม ความจริง โลกนี้ทั้งโลกแสดงธรรมได้ไม่เฉพาะวัดป่าดาราภิรมย์แสดงธรรม ดอกไม้ข้างหน้าผมมันก็แสดงธรรม อนิจจังๆ ดูเสียนะ ฉันทนี้อีก ๓ วัน ไม่มีแล้วนะ ฉันทจะเหี่ยวแห้ง แล้วเขาจะเอาไปทิ้งแล้ว นี่ไงครับ สัจธรรม ข้ออนิจจังยากไหม ไม่ยากเลยง่ายเหลือเกิน แต่เราไม่ยินได้ยินเพราะได้ยินได้ฟังแล้วกิเลสมันไม่ชอบ กิเลสมันชอบของที่มีมันคงถาวร

ทีนี้ถ้าท่านรู้อนิจจังแล้วเป็นยังไงครับ มีผลอย่างไร ประการแรกท่านจะไม่ยึดไม่ติด ท่านจะปล่อยวาง เพราะในโลกนี้มันไม่มีอะไรคงถาวร มันเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของมัน เรา কিছুความเปลี่ยนแปลงไป

ถ้าใจของเราอยู่กับความเปลี่ยนแปลง เราก็ไม่ทุกข์เพราะความเปลี่ยนแปลง ที่เราต้องทุกข์เพราะไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลง เราอยากให้มันเป็นอย่างนี้ อยากให้มันอยู่อย่างนี้ เมื่อมันไม่อยู่เราก็ผิดหวังเป็นทุกข์ ผมมันขาว เราไม่ชอบมัน เราอยากให้มันดำ ก็พยายามทุกวิถีทางที่จะให้มันดำแต่มันก็ไม่ดำ เป็นธรรมชาติของมัน มันต้องเปลี่ยนเป็นขาว เราก็เดือดร้อนเป็นทุกข์ ถ้ายอมรับเสีย แล้วก็ปรับใจของเราอยู่กับความเปลี่ยนแปลง จะไม่ทุกข์สบาย เหมือนเรานั่งอยู่บนฝั่งแม่น้ำ มองแม่น้ำที่มันไหลไปด้วยความสงบสุข ไม่ยึดไม่ติด ทุกวันนี้เราเหมือนคนที่นั่งริมฝั่งน้ำมองดูกระแส น้ำแล้วก็ตะโกนหาน้ำบอกว่าจงหยุดไหลเดี๋ยวนี้ละ แล้วอย่าไปไหน ฉันทอยากให้เกิดหยุด พอ น้ำมันไม่หยุดก็เกิดเป็นทุกข์ร้องให้ร้องห่ม ซึ่งที่จริงมีประโยชน์มากๆ ถ้ารู้ อนิจจัง ความโลภจะลดลง จะไม่โลภ ไม่กอบ ไม่โกย เพราะไม่รู้จะ กอบโกยไปทำไม อีกไม่ช้าเราก็จะตายแล้ว

เรามาอยู่ในโลกนี้ชั่วคราว มีเงินหมื่นล้าน แสนล้านก็ต้องทิ้งไว้ให้คนอื่นใช้ ตนเองมีเงินหมื่นล้านแสนล้านก็ไม่ใช้กินข้าวที่ละตุ่ม ก็งาน สองงาน เหมือนคนอื่น ๆ นั้นแหละ ที่เหลือก็เป็นส่วนเกิน คิดไปคิดมาคนที่หาเงินไว้ ให้คนอื่นมากมาย เป็นพันล้านหมื่นล้าน นี่ไม่รู้ฉลาดหรือโง่งนะ ลองคิดดูให้ดี เพราะตัวเองก็ใช้เท่าเดิมเหมือนคนอื่น ตายแล้วก็เอาไปไม่ได้ให้คนอื่นใช้ ทรัพย์สมบัติตามไปได้แค่วันตาย มิตรสหายตามไปได้แค่วันจน คนรักตามไปได้แค่ป่าช้า ตามไปได้ถึงชาติหน้ามีแต่บาปและบุญ ฉะนั้นการรู้ อนิจจังมีประโยชน์จริงๆ

ทุกขัง : ทุกข์ทนไม่ได้

สังขธรรมข้อที่ ๒ ทุกท่านรู้อยู่แล้วแต่ยังไม่เห็น ได้แต่รู้เฉยๆ เวลานี้ ผมสังเกตเห็นท่านผู้ฟังส่วนใหญ่ นั่งนิ่งๆ ไม่ได้แล้ว ประเดี๋ยวก็พลิกข้างโน้น

พลิกข้างนี้ แป๊ปหนึ่งก็เหยียดแขน สะบัดแขน พักหนึ่งก็ทนมไหวลुकไปข้างนอก อยู่นิ่งๆ ไม่ได้หยุก ผมงก็อยู่นิ่งไม่ได้เหมือนกัน เดียวนี้เอวกั๊ร้อนวูบๆ เหมือนเอาไฟมาลนอยากจะหยุดพูดแล้ว เพราะว่ามันทนมไหวแล้ว แต่หน้าที่บังคับ นี้เรียกว่าอะไรครับ ทุกข์หรือทุกขัง ความไม่สบายกาย ไม่สบายใจ เกิด แก่ เจ็บ ตาย นี้เปรียบเหมือนผู้คุมนักโทษ เราเป็นนักโทษ นายคุม ๔ คน ตามเรา มือถืออาวุธที่ร้ายแรงตามเราไปตลอด ๒๔ ชั่วโมง นายคุมเกิด นายคุมแก่ นายคุมเจ็บ นายคุมตาย ตามเราไปทุกแห่งทุกเมื่อ พิจารณาให้เห็นทุกข์ แก่เป็นทุกข์ เจ็บเป็นทุกข์ ตายเป็นทุกข์ พอจะเห็นได้

แต่ทางพระพุทธศาสนาเห็นว่า เเท่านี้ยังไม่พอ แก่เจ็บตายใครๆ ก็รู้ว่า เป็นทุกข์ ความทุกข์บอกว่า ยังมีทุกข์ใหญ่ที่สำคัญที่สุด คือการเกิด การเกิดนี้เป็นตัวทุกข์ใหญ่ที่สุด เพราะมีเกิดจึงมีแก่ มีเจ็บ มีตาย ถ้าไม่เกิดเสียอย่าง อย่างอื่นไม่มีเลย พระพุทธองค์ในคืนวันตรัสรู้ พระองค์เกิดญาณ คือความรู้พิเศษสามารถระลึกชาติก่อนของพระองค์ได้นับแสนๆ ชาติ ชาตินี้ พระองค์เกิดเป็นนั่นเกิดเป็นนี่ อยู่ที่นี่อยู่นี่ มีวิถีชีวิตอย่างนั้นอย่างนี้ สุขทุกข์อย่างนั้นอย่างนี้ รู้ไปหมด บางครั้งบางชาติไปเปลอทำความชั่วเข้าก็ได้ เกิดเป็นเป็ดก็มี เป็นไก่ก็มีให้เขาเชือดคอ ๕๐๐ ชาติ เป็นหมูให้เขาเชือดก็มี เป็นวัวให้เขาไปทูปหัวตาย เอาเนื้อไปกินก็มี พระองค์ถึงได้ตรัสว่า ที่เราเวียนว่ายตายเกิดมาในสังสารวัฏฏ์นี้ ที่ไปเป็นเป็ด เป็นไก่ให้เขาเชือดคอ ถ้าเรารองเอาเลือดที่ไหลออกจากคอของเราไว้ได้นี้จะได้มากกว่าน้ำในแม่น้ำมหานทีทั้งห้า หรือที่เราเวียนว่ายตายเกิดมานี้ เราต้องมารองให้เพราะพลัดพรากจากคนรักของรัก ต้องประสกับคนเกลียดของเกลียด ประรณาสิ่งใดไม่ได้สมประสงค์ ถ้าสามารถรองเอาน้ำตาของเราไว้ได้จะได้ น้ำตา มากกว่าน้ำในมหาสมุทรทั้งสี่ ลองคิดดูซิครับ เป็นเด็กร้องอูแว้วๆ คลานไป

คลานมา เตียวโตเป็นเด็ก วิ่งไปวิ่งมา เตียวเข้าเรียนหนังสือ เตียวเป็นหนุ่ม เป็นสาว เตียวแต่งงาน เตียวเกิดลูก เตียวก็ทำงานหนัก อาบเหงื่อต่างน้ำ เตียวก็แก่ เตียวก็ตาย นี่ยังตื่นตายตอนแก่ ดีกว่าถูกเขาฆ่าตาย บางทีถูกงูกัดตาย บางทีตกน้ำตาย สารพัดที่จะตาย นับชาติไม่ถ้วน

เพราะฉะนั้นพระพุทธองค์ถึงตรัสบอกว่า การเกิดนี้แหละเป็นทุกข์ อันยิ่งใหญ่ ตอนที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ใหม่ๆ พระองค์เปล่งอุทานออกมา ประกาศชัยชนะเหนือทุกข์ พระองค์ไม่ได้ประกาศชัยชนะเหนือแก่ เจ็บ ตาย แต่ประกาศชัยชนะเหนือเกิด พระองค์ตรัสว่า อะยะมันติมาชาติ ชาตินี้เป็นชาติสุดท้ายแล้วหนอ.....ไม่ต้องมาเกิดอีกแล้วหนอ ดีใจเหลือเกิน นตถิ ทา นิปุณพภโว ต่อไปนี้ไม่เกิดใหม่อีกแล้ว น คพภเสยฺยํ ปุณเรติ จะไม่ต้องไปนอนในครรภ์อีกแล้ว ถ้าเราพิจารณาให้ดีจะเห็นว่าเกิดเป็นทุกข์ใหญ่ ถ้าท่านเห็นการเกิดเป็นทุกข์ ไม่อยากเกิด อยากพ้นไปเสียจากการเวียนว่ายตายเกิดนั้นแหละครับถือว่า เกิดสัมมาทิฐิ คือความเห็นถูกต้องความเห็นชอบ ซึ่งเป็นมรรค ๘ องค์ที่ ๑ ซึ่งถือเป็นองค์สำคัญที่สุด เป็นประตูไปสู่มรรคทั้งหลายทั้งปวง แต่ว่ามีน้อยคน ทุกคนนั้นไม่อยากเกิดอีก ถึงวันเกิดก็ฉลองกันใหญ่ ๓ วัน ๓ คืน ฉลองทุกข์บางที่พระคุณเจ้าก็เอากับเขาบ้างเหมือนกัน ท่านเจ้าคุณฉลองกันอยู่ก็มี ยังไม่เข้าใจหลักของความทุกข์ สัจธรรมข้อนี้สำคัญมาก ถ้าท่านเห็นทุกข์ เข้าใจทุกข์อย่างแจ่มแจ้ง มีคุณค่าหลายอย่าง

คุณค่าของการเห็นทุกข์

คุณค่าประการแรกก็คือท่านจะเกิดความกรุณา สงสาร เห็นอกเห็นใจสัตว์อื่นทุกครั้งที่เราเห็นทุกข์ เราจะเกิดมีความเมตตากรุณาทันที สงสารเห็นอกเห็นใจ ตรงกันข้ามถ้าเราเห็นสุขของผู้อื่น เรามีท่าทีที่จะเกิดอิจฉาริษยา แต่การได้เห็นทุกข์จะเกิดความสงสาร เมื่อสงสารแล้วเราจะไม่เบียดเบียน

เพราะการเบียดเบียนคือการเพิ่มทุกข์ให้แก่เขาโดยไม่จำเป็น ความทุกข์ไม่ต้องไปเพิ่มให้เขา เขาก็ทุกข์มากอยู่แล้ว ท่านที่นั่งอยู่ที่นี้ทุกท่านทุกคน รวมทั้งผมแบกทุกข์ไว้เป็นอันมาก คนละอย่างสองอย่าง ทุกข์อยู่แล้ว เราอย่าไปเบียดเบียนเขาเลย เพิ่มทุกข์ให้แก่เขาโดยไม่จำเป็น ตรงกันข้ามเรากลับจะช่วยผู้อื่นเพื่อให้เขาพ้นจากความทุกข์ ในทุกวิถีทางที่เราจะช่วยให้ เราจะไม่เบียดเบียนเขา ชีวิตเขา ทรัพย์สินเขา คนรักเขา และจะไม่เบียดเบียนเขาด้วยวาจา การพูดโกหก หลอกลวง จะไม่เบียดเบียนตนเอง ด้วยการทำลายสติตนเองด้วยการดื่มของมึนเมา เราจะเว้นจากการเบียดเบียนทุกประเภท เมื่อเราไม่เบียดเบียนก็เท่ากับว่าเรารักษาศีล ศีลมันมาเอง ถ้าเรามีเมตตากรุณา ไม่ต้องไปอาราธนาศีล ไม่ต้องไปรับศีล ศีลมาเอง เป็นศีลธรรมชาติเป็นศีลในใจ

ทุกวันนี้เรายังไม่เกิดเมตตากรุณาถึงจะรับศีลเสียงดัง แต่ก็ยังไม่ถือ ว่ารักษาศีล ศีลเป็นสัจพตปรามาส เป็นศีลพิธีกรรม เสียงดังรับศีล ปาณาติปาตาเวรมณีสิกขาปะทังสมาธิยามิ แต่ยุ่งกััดตบปั๊ปป เพราะจิตใจยังไม่มีเมตตากรุณา ถ้ามีเมตตากรุณา พอยุงมันกัด เราย่อมสงสารเห็นอกเห็นใจมัน เอาเลยเพื่อนเอ๋ย เพื่อนร่วมทุกข์เจ้าหิวมากเธอ มาขอเลือดสักหยดหนึ่งใช้ไหม เอาเถอะ แต่อย่าปล่อยเชื้อไขเลือดออกไปในนะ เจ้ากินไปให้เต็มท้องแล้วก็บินหนีไป มดที่หากินอยู่แถวนี้เราจะไม่บี้มัน สงสารเพื่อนร่วมทุกข์เป็นไง หิวเธอ ตั้งแต่เข้าคองไม่ได้กินอะไร เอ้า เอาน้ำตาลให้มันสักหยดหนึ่งไว้ให้มันกิน จะได้เอาไปฝากลูก ลูกคงร้องไห้กระจองแวงแม่อยู่นั่น ในรูที่ไหนก็ไม่รู้ มันจะสงสารไปหมด เราเบียดเบียนไม่ลง ขนาดสัตว์เล็กๆ เบียดเบียนได้ง่ายยังไม่เบียดเบียน คนจะเบียดเบียนได้อย่างไร อย่าย่ำแต่สัตว์เลย แม้แต่ต้นไม้ ต้นไม้มันมีชีวิตเหมือนเรา สังเกตไหม ต้นไม้เวลามีต้นไม้อื่นมาบัง มันพยายามสู้หันเหออกไปจากร่มเพื่อน เพื่อจะไปรับแสงแดด ผม

สงสารต้นไม้ใหญ่ๆ ที่เถาวัลย์ขึ้นคลุม คลุมหมดทั้งต้น ใบไม้ได้รับแสงแดด ทำให้มันตายสงสารจริงๆ

ตอนนี้จะตัดจะเด็ดใบไม้สักใบนี้ คิดๆ สงสารมัน มันคงเจ็บ นี่แหละลองคิดดู ถ้าคนในโลกมีความสงสารกันและกันแล้วนี่ มันจะมีสงครามเกิดขึ้นไหม การเบียดเบียนชนฆ่ากันจะมีไหม แต่ถ้าจิตใจยังไม่มีเมตตา กรุณามันก็รับศีลเสียงดังเป็นพิธีกรรมเท่านั้น ไม่มีอะไรดีขึ้น มุสาวาทา เวระ มณีสึกขาปะทังสมาทียามิ ในขณะที่รับศีล เป็นสัสฬุตปรามาส ศีลลุปๆ คล้ำๆ ศีลพิธีกรรมรับไปเถอะ เมืองไทยเป็นเมืองพุทธ รับศีลทุกวัน บางคนรับวันละ ๕ ครั้งก็ยังมิ อาจารย์วัดนี้แหละ อาราธนาศีล รับศีลเสียงดังกว่าเพื่อน ไม่ได้ผลหรอก トラบใดที่เรายังไม่มีคุณธรรมคือเมตตา กรุณา และเมตตากรุณาจะยังไม่เกิดขึ้น จนกว่าจะเกิดปัญญาเห็นทุกข์ พุทธธรรมเป็นปัจจัยอาศัยซึ่งกันและกัน ศีลอาศัยธรรม ธรรมอาศัยปัญญา มันจึงจะได้ครบวงจรจึงจะได้ผล นี่คือ อานิสงส์ของการเห็นทุกข์ ถ้ามีทุกข์มากๆ เรา จะเบื่อหน่ายในทุกข์ เกิดนิพพิทา เบื่อหน่ายจะเห็นการเวียนว่ายตายเกิด เหมือนงูที่เราจับไว้ด้วยความรัก เอามากกกกอด เตียวมันกัดเราก็ตาย เกิดมาใหม่มีตัวใหม่กกกอด แต่ถ้าเราเห็นทุกข์ รู้ว่าไอ้มันงูนี้ จะเกิดปัญญา เกิดความรู้ขึ้นมา เราจะเกิดนิพพิทาเบื่อหน่าย พอเบื่อหน่ายมันจะเกิด วิราคะ ปล่อยวาง เพราะวิราคะก็เกิดวิมุตติ หลุดพ้นจากทุกข์ จากงูจากการถูกกัด เป็นวิมุตติหลุดพ้นจากความทุกข์ เวลานี้เรายังเห็นงูเป็นของ น่ารักอยู่นะ กกกอดงูไว้อยู่ ให้งูกัดไม่รู้จักสิ้นสุด

อานิสงส์ของการเห็นทุกข์ ประการที่ ๓ อนัตตา คำว่าอนัตตามี ความหมาย ๓ ชั้นนะครับ ความหมายที่ ๑ ไม่ใช่ของเรา เนตัง มะมะ ไม่ใช่ของเราหรอกในโลกนี้ แม้แต่ตัวเราสังขารเรา ไม่ใช่ของเรา ถ้าไม่ใช่

ของเรา มาจากไหนล่ะ เนื้อ หนัง เอ็น กระดูก ผม ขน เล็บ มันมาจากไหน ก็มาจากอาหารที่เรากินใช่ไหมครับ จากข้าว จากน้ำ ผลหมากรากไม้ ผัก เนื้อที่เรากินเข้าไป แล้วข้าวมาจากไหน ผักมาจากไหน ผลไม้มาจากไหน ข้าวเขาปลูกที่ไหน ที่นาใช่ไหม แล้วนาเป็นอะไร เป็นดิน ข้าวมาจากดิน เรากินข้าว ดังนั้นตัวเรามาจากดินใช่ไหมครับ เพราะฉะนั้น ไม่ใช่ของเรา เจ้าของที่แท้คือแผ่นดิน เรานี้เสมือนมายืมแผ่นดินใช้สังขารร่างกายนี้ ๖๐ ปี ๗๐ ปี เมื่อใช้พอสมควรก็ต้องส่งคืนเขา คือตายไป เพราะไม่ใช่ของเรา แต่เป็นของแผ่นดิน แล้วแผ่นดินนี้เขาหวงของเขามากนะครับ เขาอยากได้คืนที่สุด อย่างผมนี่อาจารย์แสง ขอยืมแผ่นดินใช้มา ๗๙ ปี ทุกวันนี้ตอนกลางคืนแผ่นดินมาทวงแล้วนะครับว่า อาจารย์แสง ๗๙ ปีแล้วนะ พอสมควรแล้ว ขอคืนเถอะ ผมตอบว่า...“โอ้ท่านแผ่นดิน ขอได้โปรดเถอะ ขอให้ผมได้ใช้ต่อไปอีกสัก ๔-๕ ปีได้ไหม” แผ่นดินคิดสักครู่ ก็ตอบว่า “ได้ๆ แต่มีเงื่อนไขอยู่หน่อยนะ” เงื่อนไขอะไร “ต้องดูแลให้ดี ถ้าดูแลไม่ดีผมจะเอาคืนเร็วๆนี้นะ” ป่วยก็ต้องไปหาหมอ ไปเจาะเลือดมา ตรวจ ตับ ไต ไข่ พุง ดูว่ามะเร็งมีไหม ดูแลให้แผ่นดินเจ้าของเดิมเขา วันหนึ่งเจ้าแผ่นดินมาหาผมอีกในคืนวันหนึ่ง บอกว่า “อาจารย์ผมอยากได้คืนมากเหลือเกิน เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ผ่อนส่งดีไหม” ท่านมาชวนผมให้ผ่อนส่ง ผมบอกว่าจะให้ผมทำอย่างไรท่านแผ่นดิน “เอาอย่างนี้แล้วกัน ฟันทยอยส่งทีละซี่ ๒ ซี่เถอะ” ผมก็ตกลงได้ถอนฟันไป ๔ ซี่แล้วนะครับ ส่งคืนไปแล้วเท่านั้นยังไม่พอ “อาจารย์ขอผมอีกด้วย” พอหวีไปแล้วหลุดออกมาเป็นกระจุกติดหวีรวบรวมส่งคืนเจ้าของเดิมไป จะหมดหัวแล้วนะครับ คืนเขาไปเรื่อยๆ เขาหวงของเขามาก เวลานี้แผ่นดินเขามาเตือนผมแล้ว เตือนอย่างไร เดินไปไหนมาไหนตัวตรงไม่ได้แล้วนะครับ ต้องถือไม้เท้า หลังมันค่อมลง แผ่นดินมันบอกว่า “อาจารย์ไปสำรวจดูนะ อยากจะลงจุดไหนสำรวจดูนะ” ผมก็เลยต้องก้มสำรวจดูไปเรื่อยๆ มันมีความหมายทั้งนั้นแหละ สังขารของเรา คนแก่

หลงๆ ลืมๆ ลืมเนื้อหาไปมองในแง่เสียนะ มีส่วนคืออยู่ เราจะได้ลืมๆ ไว้บ้าง จิตใจจะได้เป็นอิสระ จากโลกนี้ไปด้วยจิตใจที่เป็นอิสระ ไม่ห่วงนั่นห่วงนี่ นี่เขามาเตือนเราแล้ว ถ้าลืมจนกระทั่งลูกหลาน จำไม่ได้ยิ่งดีใหญ่ เพราะคนเรานี่ ห่วงลูกห่วงหลานมากที่สุดนะ ถ้าเห็นลูกหลานเป็นหน้าคนอื่นแล้ว นั่นแหละดีมาก เพราะเราจะได้ไม่ห่วงนี่คือประโยชน์ที่ธรรมชาติเตือน นี่คือความหมายของอนัตตาข้อแรก อย่างพระท่านบอกว่า เนตัง มะมะ นั่นไม่ใช่ของเรา นั่นไม่ใช่ของฉัน

ความหมายที่ ๒ เนโสหมัสมิ เราไม่ใช่ฉัน เนโส เม อตตา นั่นไม่ใช่ตัวตนของเรา ท่านอย่าลืมนะครับว่า เราเนี่ยมันมีหลายตัวไม่ใช่ตัวเดียวนะ อย่างที่ท่านที่นั่งอยู่นี้มีหลายตัวนะ อย่างผมนี่ถ้าลูกศิษย์มาเห็นเรียกว่าไง อาจารย์แสงเป็นตัวอาจารย์นะ ถ้าเราไปยึดติดตัวอาจารย์เป็นไง ถ้าลูกศิษย์มายืนทำสะพานคุยกับอาจารย์ว่า เป็นไงคุณแสงสบายดีหรือ ผมจะพอใจไหม ไม่พอใจหรอก เพราะเราติดในตัวอาจารย์ ศิษย์มันจะต้องนั่งลงพูด เห็นหน้าแล้วไม่ยกมือไหว้ เป็นทุกข์อีกแล้ว ถ้าเราไปติดตัวอาจารย์แต่ตัวอาจารย์มีไหม ไม่มีหรอก มีแต่สำหรับลูกศิษย์เท่านั้นแหละ คนอื่นมาเห็นไม่ว่าอาจารย์หรืออก ไปอยู่ที่บ้านลูกเห็นผมเข้า เขาไม่เรียกว่าอาจารย์แสงหรืออก ลูกเขาก็เรียกว่าคุณพ่อแสง คุณพ่อแสงมีอยู่ในใจลูก เป็นความคิดแวบเดียวเท่านั้นแหละ เป็นความคิดไม่ใช่ตัวจริงหรืออก แต่ผมเข้าไปติดเหลือเกิน นี่ลูกฉันนะ แกจะต้องกราบไหว้นับถือฉันในฐานะลูก ถ้าลูกกระด้างกระเดื่องต่อพ่อทุกข์อีกแล้ว เพราะเราไปติดความเป็นพ่อ ถ้าอยู่ต่อหน้าภรรยาเป็นไง สำหรับภรรยาไม่ใช่พ่อไม่ใช่ลูกอีกแล้ว เป็นอะไร ดูเหมือนเขาจะเรียกว่าพี่แสง สมัยหนุ่มๆ แต่งงานกันใหม่ๆ หวานฉ่ำเลยนะเดี๋ยวนี้ไม่มีแล้ว หายไปหมดแล้ว เพราะความรักก็เป็นอนิจจัง เดี่ยวนี้พี่แสงเป็นปู่แสงไปเสียแล้ว เป็นอนิจจัง ถ้าผมไปอยู่ต่อหน้ายุ้งเป็นไง ยุ้งมันจะว่า

อาจารย์แสงไหม สำหรับbungผมเป็นอะไร เราก็ไม่รู้ เพราะว่าไม่รู้จิตใจของbung มันคงจะว่าเป็นอาหารแสงมั่ง เป็นถูกก้อนเลือดแสง นั่นก็คือเราไปติดเหลือเกิน ติดอยู่ในสมมติบัญญัติของโลก เมื่อเขาไม่เป็นไปตามที่เราต้องการ เราไปยึด ไปติดมันก็เป็นทุกข์

ความหมายที่ ๓ ของอนัตตา คือ ไม่มีตัวตนที่เป็นอมตะถาวร ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อมันเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มันจะมีอะไรถาวรละ มีแต่เหตุปัจจัยต่อเนื่องกันไป ไม่มีสิ่งใดเป็นอมตะถาวร ถ้าเรารู้ทุกสิ่งเป็นอนัตตาจะมีประโยชน์มาก เราจะไม่หลงยึดหลงติดในตัวกู ในของกู ไม่หลงยึดติดในลาภ ยศ สรรเสริญ สุข ไม่ยึดไม่ติดในสิ่งสมมติเวลานี้เราติดสมมตินี้แหละจึงเป็นทุกข์ ไม่มีอะไรหรอกครับที่เป็นสัจธรรมแท้จริง สมมติทั้งสิ้น อย่างนางงามนี้ ท่านคิดว่าคนนั้นงาม คนนี้งาม เอานางงาม นางสาวเชียงใหม่ นางสาวไทย รองนางสาวไทย มิสยูนิเวิร์ส ลองเอาไปประกวดที่ไนท์แอฟริกาดูซิ คนเผ่าหนึ่ง สาวงามเขาต้องดึงริมฝีปากให้ใหญ่ให้แบะออกมา แล้วเอาไม้ไปปิดตรึงไว้ให้มันใหญ่ออกมาเรื่อยๆ เหมือนปากเป็ด ท่านเคยเห็นรูปไหม นั่นแหละ งามของเขา ถ้าประเทศนั้นเขาประกวดนางงาม เราส่งนางสาวไทยแลนด์เวิร์ดไป เขาเห็นเข้าคณะกรรมการดูเข้าว่าไม่งามอะไรเลย เขาจะมาด่าพ่อแม่ว่า ทำไมไม่ทำปากให้นางสาวไทยแลนด์เวิร์ดตั้งแต่เด็กๆ น่าเสียดายจริงๆ ปากไม่มี ไม่งาม นางสาวไทยแลนด์เวิร์ดไม่งามเสียแล้ว ได้ข่าวว่าทางชุดานเขาประกวดนางงาม เดินสายล่ารางวัลเสียหน่อย ไปประกวดชุดาน พอไปที่ชุดานคณะกรรมการเห็นเข้า ว่า ไม่งามนี้ แก้มทำไมไม่มันเป็นแผลเป็น ๓ เส้นพ่อแม่ทำไมไม่ทำให้ลูกตั้งแต่เด็กๆ เพราะนางสาวชุดานเขารีดแก้มเป็นรอยสันนูนเป็นสัน ต้องมาด่าพ่อว่าแม่อีก แก้มราบๆ เรียบๆ ไม่มีอะไรเลยเสียดาย ไม่งาม เห็นไหมล่ะครับ มันมีที่ไหนดงาม นางสาวไทยแลนด์เวิร์ดนี้

ลองใส่เต็มยศ เดินเข้าไปในกรุงสิงโตที่กำลังหิวดุชิ จะเป็นนางสาวไทย แลนด์เวิร์ดหรือเป็นอาหารอันโอชะ แต่เราก็ไปติดไปยึดมันเหลือเกิน เมื่อมันไม่เป็นสิ่งที่เราต้องการ เราก็ทุกข์

ท่านผู้ทรงศีลทรงธรรมทั้งหลายครับ ๓ สัจจะนี้ ไม่ยาก เข้าใจง่าย ด้วย ทุกหนทุกแห่งกำลังแสดงอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เราเห็นแต่เราไม่รู้ เพราะเราไม่มีธรรมจักขุ ไม่มีดวงตาเห็นธรรม เราได้ยินแต่เราไม่รู้เรื่อง เพราะเราไม่มีธรรมโสตตะ ไม่มีหูแห่งธรรม ต่อแต่นี้หลังจากการปฏิบัติธรรมไปแล้ว เราจะเกิดธรรมจักขุ ตาแห่งธรรม ตามปกติเรามักจะไม่เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่อยู่เบื้องหลังของมัน เราจะมีหูแห่งธรรม ได้ยินเสียงอะไร ก็บอกว่า อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เสร็จแล้วจิตใจของท่านจะไม่หลงยึดหลงติดในสมมติบัญญัติทั้งหลายทั้งปวง จิตใจของท่านจะลดละโลภะ โทสะ โมหะ จิตใจจะมีแต่ความสงบด้วยความรู้จริง เห็นจริง เห็นแจ้งตามความเป็นจริง จะมีแต่ความสะอาดของกิเลส จะมีแต่ความสงบ จะเห็นทุกข์ แล้วก็เกิดเมตตา กรุณา เห็นใจผู้อื่น เมื่อนั้นศีลธรรมทั้งหลายก็จะมาเอง เราก็จะมีแต่ความสุขและแผ่ขยายไปยังคนรอบข้าง แผ่ขยายไปทั่วโลก สาระของพระพุทธศาสนาอยู่ที่นี้ อยู่ที่รู้ตัวเดียว รู้อะไร รู้สัจจะทั้ง ๓ รู้ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา รู้ด้วยความรู้ ด้วยความเห็น ด้วยสัมมาทิฐิ ก็มีคุณค่าสูง แต่ถ้ารู้ด้วยญาณซึ่งเป็นดวงตาภายใน ความรู้สว่างจ้าภายใน จิตใจถ้าเกิดจากการเจริญวิปัสสนาสมาธิ ยิ่งเห็นทุกขัง อนิจจัง อนัตตา อย่างแจ่มแจ้งละเอียด เราจะเปลี่ยนจากคนธรรมดาเป็นอริยชน จิตใจสว่างจ้า สงบตลอดกาล ก็ขอฝากท่านทั้งหลายไว้เพื่อนำไปคิดพิจารณาต่อไป.....

พระพุทธศาสนาสำหรับผู้เริ่มศึกษา

ศ.เกียรติคุณแสง จันทร์งาม

ภาคที่ ๒ : หลักความเชื่อ ตอนที่ ๘ วิจาร์ณเรื่องนรก-สวรรค์

ทัศนะ ๕ แบบ

เนื่องจากเรื่องนรกสวรรค์เป็นปัญหาทางอภิปรัชญา (metaphysical) ไม่สามารถจะพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ได้ด้วยประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ผู้สนใจในเรื่องนี้จึงพยายามที่จะเข้าถึงทางใจ ด้วยการสร้างจินตนาการบ้าง ด้วยการคิดตามหลักเหตุผลบ้าง ทำให้เกิดมีทัศนะหลายแบบเกี่ยวกับเรื่องนรกสวรรค์ แต่เมื่อสรุปแล้วมีทัศนะใหญ่ๆ อยู่ ๕ แบบ ดังต่อไปนี้

๑. แบบที่เห็นว่า นรกสวรรค์ตามที่ท่านบรรยายไว้ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา มีจริงเป็นจริงตามนั้นทุกประการ

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ทรงรู้แจ้งโลก (โลกวิทู) ทรงมีหุทิพย์ ตาทิพย์ และพระสงฆ์สาวกผู้ได้อภิญญา ได้ไปรู้ไปเห็นมาแล้วด้วยตนเองและนำมาแจ้งให้ชาวโลกรู้ และท่านเหล่านั้น ล้วนแต่เป็นผู้ทรงศีลทรงธรรม นำเชื่อถือที่สุด ตลอดชีวิตของท่าน ก็พูดแต่สิ่งที่เป็นความจริงเพื่อประโยชน์แก่ผู้ฟัง ไม่เคยหลอกลวงใครเพื่อประโยชน์ส่วนตนเลย

ผู้ถือทัศนคติแบบนี้อ้างอีกว่า ทัศนคติของเขาเข้ากันได้กับวิชาดาราศาสตร์สมัยใหม่

ตามหลักวิชาดาราศาสตร์ โลกที่เราอาศัยอยู่นี้เป็นเพียงดาวเคราะห์ (planet) ขนาดเล็กดวงหนึ่ง เป็นดวงบริวารดาวหนึ่งของดวงอาทิตย์ โคจรรอบๆ ดวงอาทิตย์ แม้แต่ดวงอาทิตย์ของเราก็เป็นเพียงดาวฤกษ์ (star) ที่มีแสงสว่างในตัวเองดวงหนึ่งเท่านั้น ในกลุ่มดาวฤกษ์หรือดาราจักร (galaxy) ทางช้างเผือก (milky way) ที่มีดาวฤกษ์ประมาณ ๒๐๐ พันล้านดวง แม้แต่ดาราจักรทางช้างเผือกของเรา ก็เป็นเพียง ๑ ในดาราจักรหลายๆ ร้อยพันล้านในเอกภพของเรา แต่จำนวนดาราจักรนี้ก็ยังไม่เป็นที่แน่นอน เพราะยังมีการค้นพบดาราจักรใหม่ๆ อยู่เรื่อยๆ เลยขอบเขตแห่งเอกภพของเราออกไป อาจจะมีเอกภพอื่นๆ อยู่อีกมากมาย แต่เหลือวิสัยของนักวิทยาศาสตร์และเครื่องมือเครื่องมือในปัจจุบันจะรู้ได้ เพราะอยู่ห่างไกลกันมากจนคิดระยะทางออกมาเป็นตัวเลขไม่ได้ เพียงแต่ดาราจักร แอนโดรเมดา (Andromeda) ที่อยู่ใกล้ชิดที่สุดกับดาราจักรทางช้างเผือกของเรา ก็อยู่ห่างออกไปเป็นระยะทางถึง ๒.๒ ล้านปีแสงเสียแล้ว หมายความว่า แสงที่เดินทางได้เร็วที่สุดถึง ๓๐๐,๐๐๐ กม.ต่อ ๑ วินาที จะต้องใช้เวลาถึง ๒.๒ ล้านปี จึงจะเดินทางมาถึงดาราจักรของเรา

ในดาราจักรทางช้างเผือกของเรา ซึ่งมีดาวฤกษ์ประมาณ ๒๐๐ พันล้านดวงนี้ นักวิทยาศาสตร์คำนวณอย่างหยาบๆ ว่าน่าจะมีดาวฤกษ์มากมายมีดาวเคราะห์เป็นบริวารหมุนรอบๆ แบบเดียวกับสุริยจักรวาลของเราและน่าจะมีดาวเคราะห์ไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ ดวงที่มีสภาพเหมาะสมอย่างโลกของเราที่มีสิ่งมีชีวิตสามารถเกิดขึ้นได้ ชีวิตในดาวเคราะห์บางดวงอาจจะเกิดขึ้นก่อนโลกของเรานับล้านปีและความรู้ทางวิทยาศาสตร์ของสัตว์ในโลกล้วนอาจจะเจริญก้าวหน้ากว่าของโลกเราอย่างมากมาย จนสามารถสร้างยานอวกาศที่มีความเร็วสูง สามารถเดินทางไปเยี่ยมดาวเคราะห์ในสุริย

จักรวาลอื่นได้ (บางคนเห็นว่าจานบินหรือจานผี (UFO) ที่คนในโลกเห็นที่ โนนที่นี้ อาจจะเป็นยานอวกาศของมนุษย์ต่างดาว ที่พยายามจะลงมาเยี่ยม โลกของเราก็ได้) ร่างกายของเขาอาจจะประกอบด้วยแก๊สเบาๆ เช่น ไฮโดรเจน ออกซิเจน เป็นต้น ทำให้เขาเหาะไปมาได้อย่างสบาย เวลากิน อาหารก็เพียงแต่ดึงดูดเอาธาตุใหม่รอบๆ เข้ามารวมกับตัว ที่เราเรียกว่า อาหารทิพย์ เวลาขับถ่ายก็เพียงแต่ถ่ายทอดแก๊สเก่าออกไปจากตัวเท่านั้น สัตว์เหล่านั้นไม่แก่ไม่ตายเหมือนมนุษย์เรา เพราะไม่มีร่างกายหยาบที่จะต้อง แก่ชราคร่ำคร่าหรือแตกสลายลง เวลาตายก็เพียงแต่อณูของแก๊สต่างๆ สลายตัวออกไป แล้วรูปร่างของสัตว์ก็หายไป จิตของเขาจุดไปเกิดในภุมิอื่น ตามกรรมของตนเท่านั้น เนื่องจากร่างกายของเขาประกอบด้วยแก๊สที่โปร่ง บางไม่มีเชื้อโรคใด ๆ เข้าไปอาศัยอยู่กินเป็นอาหารได้ เขาจึงไม่รู้จักเจ็บป่วย

บนดาวเคราะห์ของเขา อาจจะมีแร่ที่มีค่าเช่น ทอง เงินและอัญมณี ต่างๆ เช่น เพชร นิล จินตามากมาย จนคนในโลกนั้นนำมาเป็นวัสดุสร้าง บ้านเรือนใหญ่โตอยู่ได้ เราจึงเรียกว่าวิมานเงินวิมานทอง ดาวเคราะห์ที่เขา อยู่ นั้น อาจจะมีขนาดใหญ่โตกว่าโลกของเรานับเป็น ๑๐๐ เท่าก็ได้ ฉะนั้น จึงใช้เวลายาวนานมากในการหมุนรอบตัวแต่ละรอบ เพราะฉะนั้นวันหนึ่ง ของเขาแทนที่จะเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมงอย่างโลกของเรา อาจจะเป็นเวลาถึง ๑ ปีหรือหลายๆ ปีก็ได้ อย่างในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์วันหนึ่งของเขา ยาวนาน เท่ากับ ๑๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

ดาวเคราะห์ที่เป็นนรก

ดาวเคราะห์ในสุริยจักรวาลที่อยู่ใกล้กับดาวฤกษ์ อาจจะมีบรรยากาศ ร้อนจัด เช่นเดียวกับดาวพุธและดาวศุกร์ในสุริยจักรวาลของเรา ซึ่งอยู่ใกล้ ดวงอาทิตย์ โลกของเรามีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยประมาณ ๓๐ องศาเซลเซียส

แต่ดาวศุกร์มีอุณหภูมิเฉลี่ยถึง ๔๘๐ องศาเซลเซียส ซึ่งร้อนเกินกว่าชีวิตแบบใดๆ ที่เรารู้จักจะอยู่ได้ แต่อาจจะมีสัตว์บางชนิดที่เกิดจากกรรมและถูกกรรมกำหนดให้มีชีวิตอยู่ได้ในโลกเช่นนั้น แต่อยู่ได้ด้วยความทุกข์ทรมานแสนสาหัสด้วยความร้อน สัตว์เช่นนั้นน่าจะเรียกได้ว่าสัตว์นรก และโลกที่ร้อนจัดเช่นนั้นน่าจะเป็นนรก

ในคัมภีร์ฝ่ายพุทธศาสนา มหายาน มีการพูดถึงนรกเย็นด้วย นรกเย็นคงจะหมายถึงดาวเคราะห์ในสุริยจักรวาลที่อยู่ห่างไกลจากดวงอาทิตย์มากๆ ได้รับความร้อนจากแสงอาทิตย์น้อย อุณหภูมิจึงต่ำมาก ในสุริยจักรวาลของเราก็มีดาวเคราะห์หลายดวงที่อยู่ห่างไกลจากดวงอาทิตย์ และมีบรรยากาศหนาวเย็นจนมีน้ำแข็งปกคลุมอยู่ตลอดเวลา เช่น ดาวเคราะห์เนปจูนและยูเรนัส เป็นต้น สัตว์ธรรมดาอย่างที่เรารู้จักคงอยู่บนดาวเคราะห์เย็นแบบนี้ไม่ได้ นอกจากสัตว์นรกผู้มาเกิดด้วยอกุศลกรรม เพื่อเสวยทุกข์ความเย็นจัดบนโลกนั้น

๒. มีชาวพุทธอีกพวกหนึ่งเห็นว่า นรกสวรรค์มีอยู่จริงตามที่ท่านกล่าวไว้ในพระคัมภีร์ แต่มีอยู่ในฐานะเป็นโลกทิพย์ สัตว์ที่อยู่ในโลกทิพย์ก็ต้องเป็นสัตว์ทิพย์ไปด้วย เป็นโลกและสัตว์ที่มีกายละเอียด มองด้วยตาเนื้อไม่เห็น แต่ผู้เจริญจนได้อภิญญา มีหุทิพย์ตาทิพย์ จึงจะสามารถเห็นได้ สวรรค์นรกในลักษณะนี้ นิยมเรียกกันว่า อยู่ในอีกมิติหนึ่ง (dimension) ฟังดูแล้วก็ยังเป็นเรื่องลึกลับอยู่ เพราะมิติดังกล่าวนี้ ไม่ทราบว่าเป็นมิติไหนแน่ ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งได้ศึกษาเรื่องนี้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ได้พบและประกาศรับรองออกมาแล้วหรือยังก็ไม่ทราบ เท่าที่ได้ติดตามข่าวสารทางวิทยาศาสตร์มา วงการวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้ประกาศว่าได้ค้นพบมิติใหม่ใดๆ แต่อย่างไรก็ตาม แม้การอ้างว่า นรกสวรรค์อยู่ในอีกมิติหนึ่ง จะฟังดูเป็นเรื่องเลื่อนลอย ไม่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์รองรับ เราก็

ไม่ควรด่วนตัดสินว่าเป็นเรื่องไร้สาระแล้วก็ทิ้งไปเสีย เพราะวิทยาศาสตร์เองก็หาใช้สัพพัญญู รู้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ ในโลกนี้ยังมีสิ่งต่างๆ อีกมากมายที่มนุษย์ยังไม่รู้ วิทยาศาสตร์เองก็ค้นพบความจริงใหม่ๆ มากมายในแต่ละวัน เรื่องบางเรื่องที่คุณเคยคิดว่าเป็นเรื่องเพ้อฝัน เช่นเรื่องหุทธิภัยตาทิพย์ เวลานี้ก็กลายเป็นของธรรมดาไปแล้ว เช่น โทรทัศน์ (ตาทิพย์) โทรศัพท์ (หุทธิภัย) เป็นต้น

๓. มีชาวพุทธบางพวกเชื่อว่า สวรรค์นรกตามที่ท่านเล่าไว้ในคัมภีร์ต่างๆ นั้น หากได้มีจริงเป็นจริงตามนั้นไม่ นั่นเป็นเพียงสำนวนโวหารเชิงปริศนาเปรียบเทียบกับ ที่นักปราชญ์สมัยโบราณชอบนำมาใช้ เพื่อกระตุ้นให้คนรู้จักคิดค้นหาความหมายที่แท้จริง เพื่อจะได้เจริญองกงามทางปัญญา

อย่างเรื่องนรกสวรรค์นี้ ที่แท้จริงแล้ว ท่านหมายถึงสถานะต่างๆ ของมนุษย์ในโลกนี้เอง สวรรค์ก็คือสังคมของคนชั้นสูง ที่มีทรัพย์สมบัติและข้าทาสบริวารมาก ชีวิตมีแต่ความสนุกสนานเพลิดเพลินด้วยกามคุณทั้ง ๕ อยู่ในเคหสถานบ้านเรือนที่ใหญ่โตสวยงาม นั่นแหละคือวิมานเงินวิมานทองที่ว่าไปไหนหะไปก็หมายความว่า ท่านไปไหนมาไหนด้วยยานพาหนะที่รวดเร็วและสะดวกสบาย ที่ว่ากินอาหารทิพย์ ก็คือได้กินแต่อาหารดีๆ ราคาแพง มีรสเลิศ ที่ว่ามีนางเทพธิดาเป็นบริวารนับร้อยนับพัน ก็หมายความว่า เศรษฐี คหบดี เจ้านายสมัยก่อนมีสนมนางกำนัลนับร้อย เป็นบริวารคอยปรนนิบัติรับใช้ให้ความสุขทุกอย่าง

ส่วนนรกก็ได้แก่ คุณ ตะรางหรือเรือนจำ สัตว์นรกก็ได้แก่ นักโทษที่ถูกขังไว้ในเรือนจำ และถูกลงโทษโดยประการต่างๆ จากนายนิรยบาลคือผู้คุมนักโทษนั่นเอง

จากการตีความแบบนี้ แม้แต่เปรตและอสุรกายก็หมายถึงมนุษย์ผู้มีความลักษณะเหมือนเปรต และอสุรกายนั่นเอง ลักษณะสำคัญของเปรตก็คือ หิวกระหายอยู่เป็นนิตย์ หมายถึง คนยากคนจนที่ไม่มีอะไรจะกินก็ได้ หมายถึงคนที่โลภมาก ได้เท่าไรก็ไม่รู้จักพอก็ได้ หมายถึงคนที่ตระหนี่จัด แม้จะมีทรัพย์มาก ก็ไม่ยอมใช้สอย เป็นอยู่อย่างอดๆ อยากๆ ก็ได้ คนพวกนี้ได้แก่เปรต ประเภทนี้ท้องเท่าบ้านแต่มีปากเท่ารูเข็ม

ส่วนอสุรกายมีลักษณะประจำตัว คือ ชีงลาด เอียงอวย หลบๆ ซ่อนๆ ในการทำชั่ว ได้แก่ มนุษย์ประเภทหากินด้วยการตัดช่องย่องเบา ลักขโมยในยามค่ำคืน

๔. ชาวพุทธบางพวกเชื่อว่า นรกสวรรค์ที่แท้จริงนั้น หาได้อยู่ในภายนอกไม่ แต่อยู่ภายในจิตใจของมนุษย์ ตามสำนวนที่นิยมพูดกันว่า สวรรค์ในอก นรกในใจ หมายความว่า เมื่อใดเราทำความดีด้วยการทำบุญให้ทาน รักษาศีล เจริญเมตตาภาวนาแล้วก็ดี เกิดความสุขสำราญเบิกบานใจ เพราะได้เสพกามคุณ ๕ ที่ได้มาโดยชอบธรรมก็ดี เมื่อนั้นก็เท่ากับว่าเราอยู่ในสวรรค์แล้ว

เมื่อใดเราประกอบกรรมชั่ว เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดประเวณี พุดเท็จ เสพสิ่งเสพติดมีนเมา แล้วก็มี ความทุกข์ ความเดือดร้อนกระวนกระวายใจ เมื่อนั้นก็เท่ากับว่าเราอยู่ในนรกแล้ว

การตีความแบบนี้ มีคนเชื่อถือน้อย เพราะเห็นผลของกรรมดีกรรมชั่วในโลกนี้ ในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องคอยถึงชาติหน้า แต่ข้อเสียก็คือว่า คนบางคนทำดีแล้วทุกใจก็มี ทำชั่วแล้วสุขใจก็มี ทำให้เกิดความเห็นผิดไปว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วกลับได้ดี

๕. คนบางคนเห็นว่า นรกสวรรค์ที่เป็นของจริงในโลกภายนอกไม่มี เพราะความสุขและความทุกข์ แม้จะเข้มข้นเพียงใดก็ตาม เมื่อเราได้เสวยไปชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้ว ก็จะเกิดความเคยชิน เมื่อเคยชินแล้ว ก็จะรู้สึกเฉยๆ ไม่สุขไม่ทุกข์อีกต่อไป อย่างเทวดาในสวรรค์ อยู่ในวิมานเงิน วิมานทอง ตอนแรกๆ ก็อาจจะตื่นเต้นดีใจมาก แต่เมื่ออยู่ไปนานๆ เข้าเกิดความเคยชินแล้ว ก็คงรู้สึกเฉยๆ เหมือนอยู่บ้านไม้ บ้านอิฐ บ้านปูนธรรมดา สัตว์นรกตอนแรกอาจจะร้อนมาก ต่อมาก็อาจเกิดความเคยชินกับความร้อน จนสามารถอยู่กับความร้อนได้อย่างสบาย

นรกสวรรค์น่าจะเป็นโลกในความฝัน คนทำชั่วตายไปแล้ว น่าจะฝันว่าตกนรก เมื่อเรานอนหลับฝันไปนั้น เราจะเห็นไปว่าทุกสิ่งที่เราประสบในความฝันนั้นเป็นของจริง เมื่อเห็นว่าเป็นของจริง ก็จะเกิดอารมณ์ร่วมไปกับสิ่งนั้น เป็นสุขเป็นทุกข์ไปกับสิ่งนั้นๆ จริงๆ เช่นฝันเห็นเสือ ก็จะเข้าใจว่าเห็นเสือจริงๆ ตกใจกลัวจริงๆ เมื่อถูกเสือไล่ ก็จะวิ่งหนีจริงๆ บางทีสะดุ้งตื่นขึ้นมายังอกสั่นขวัญหายอยู่เลย สิ่งร้ายๆ ในนรกก็ดีที่เห็นในสวรรค์ก็ดี เป็นเพียงมโนภาพที่เกิดจากกรรม สิ่งดีๆ เรียกว่า **กัมมชรูป** ไม่ใช่ของจริง แต่ในขณะที่ฝันเราขาดสติ จึงเข้าใจว่าเป็นของจริง เราจึงเกิดสุขทุกข์ไปตาม

สุขในสวรรค์และทุกข์ในนรกแบบฝันนี้ เกิดแล้วก็ดับอย่างรวดเร็วติดต่อกันไป เราจึงไม่เกิดความเคยชินจึงเป็นสุขเป็นทุกข์ตลอดเวลา นรกแบบนี้จึงน่ากลัวมาก เนื่องจากในความฝันไม่มีกาลเวลา คนตกนรกจึงอาจจะฝันร้ายอยู่เป็นเวลาหมื่นปีแสนปีก็ได้ ถ้าเทียบกับเวลาของมนุษย์

ธรรมะปิดประตูนรก

โดย พระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ ฐิตธัมโม)
วัดอัมพวัน จ.สิงห์บุรี

ญาติโยมเอ๋ยโปรดได้ทราบไว้เถอะ บุญกรรมมีจริง บาปกรรมมี
ยมบาลจดไม่มี **จิตนี้เป็นผู้จด** จดทุกวันนี้ อารมณ์เรื่องจริงแน่ จดทุก
กระเปียดนิ้ว บาปบุญคุณโทษบันทึกเอาไว้ พอวิญญูณออกจากร่างไป มัน
ก็ขยายออกมาใช้กรรมไป ถ้าเราทำดีไปบังเกิดในสวรรค์ ทำชั่วก็ลงนรกไป
แบบนี้ อาตมาคิดคุณะว่าสวรรค์อยู่บนฟ้า นรกอยู่ใต้ดินก็คงไม่ใช่ ดูตัวอย่าง
ที่เคยเล่าให้ญาติโยมฟัง

ตาเล่งช่วยผูกคอตาย วิญญูณไปเข้ายายเภา ยายเภาเป็นคนไทย
แท้ๆ เกิดพูดภาษาจีนได้ ตอนนั้นอาตมาอยู่วัดพรหมบุรี

อาตมาเป็นหมอไล่ผีแต่ไม่มีคาถา ถ้าเป็นหมอไล่ผีไม่ต้องใช้คาถา
ทำปากขมุบขมิบ เหน้มนตร์ราดส่งไป ผีจริงก็ร้อง ผีปลอมก็ร้อง พวกนี้
โดนน้ำไม่ได้ ร้องหมด อาตมาจับผีได้หมด แล้วจริงปลอมรู้หมดแล้ว

คนที่เป็นลมเพลมพัดไม่ต้องเสกคาถาหรอก เอน้ำพ่นไปยังร้องเลย
ร้องหวีดหวาดๆ คนสติไม่ดี ไม่ใช่อะไรหรอก คนไม่มีสติ เขาสวดภาณยักษ์
กัน คนไม่มีสติตื่นกันจะตาย คนมีสติเขาเฉย นี่จำไว้ **มีสตินี้มีประโยชน์**
คนไม่มีสติผีเข้า เจ้าสิง

มีคนมาตามอาตมาไป พอไปถึงยายเกาพูดภาษาจีน เลยต้องให้เรือไปตามตาแป๊ะเสียงเกี้ยก ไว้มเปีย เป็นลุงเขยอาตมาให้มาเป็นล่าม

เขาบอกไม่ต้องไล่เขา เขาอยู่กับฮ่วยเซียเถ้า อยู่ตรงใกล้วัดพรหมบุรีนี่เอง

อาตมาถามว่า “ฮ่วยเซียเถ้าคือใคร”

“ชื่อหลวงตามด เคยเป็นเจ้าของอาวาสวัดกลางพรหมนครอยู่เหนือตลาดปากบางนี่เอง อยู่ด้วยกัน ๒ คน ชุดดินถมถนนทุกวัน ถ้าไม่ชุ่ดินเขาเมี้ยนตี และฮ่วยเซียเถ้าก็ชุ่ดินด้วย”

อาตมาได้ถามคนเฒ่าคนแก่ชื่อ บัวเฮง อยู่ตลาดปากบาง บอกว่าฮ่วยเซียเถ้ามีจริง ชื่อ สมภารมด อยู่วัดกลาง เป็นสมภารวัดจะสร้างถาวรวัตถุของวัด แต่เงินทองถูกม้คนยากโกงไปหมดไม่รู้จะทำอย่างไรเสียใจเลยผูกคอตาย

นี่เห็นไหมสมภารผูกคอตาย ไม่ได้เคยเจริญกรรมฐานเลย ตายมาตั้งห้าสิบกปีแล้ว เดี๋ยวนี้ยังอยู่

ตาเล่งฮวยเล่าว่าอยู่กับฮ่วยเซียเถ้า ชื่อมดก็ตรงกัน อาตมาถามว่า “อยู่ตรงไหนล่ะ กินข้าวที่ไหน ลือมาทำไมล่ะ”

“อ้วมาบอกให้ลือไปบอกหลานสาวอ้วนะ ว่าทำบุญไปให้ อ้วไม่ได้นะ อย่าทำเลย”

“แล้วกินที่ไหนล่ะ”

“อ้าวกับช่วยเซียเถ້เข้าไปกินตามกองขยะ ที่เขาเอาเศษอาหารมาทิ้งกินกับหนอน”

“อ้าว! ที่ดีๆ ทำไม่ไม่กินล่ะ”

“ไม่มีใครให้กิน มีอีกพวกหนึ่งชุดถนนเหมือนกัน แต่เขามีข้าวกิน พวกอ้าวไม่มีข้าวกิน ต้องไปกินที่มันเหลือๆ จึงจะกินได้ ไปบอกหลานสาวอ้าวชื่อ เจียนะ บอกว่าไม่ต้องทำบุญไป อ้าวไม่ได้ ถ้าลื้ออยากทำบุญให้อ้วนนะ ช่วยเซียเถ້มาบอกให้อ้าวบอกให้ลูกหลานเจริญวิปัสสนานะ แล้วอ้าวจะได้”

อาตมาก็มาบอกเจเจียนว่า ตาเล่งช่วยบอกให้เจริญกรรมฐานแต่กลับถูกว่า บ้าบอคอแตกเสียอีก

ตาเล่งช่วยบอกว่า ที่อ้าวผูกคอตายนี้ไม่ใช่อะไร อาเจียนไม่ให้เงินอ้วกินยาฝิ่น อ้วกินวันละ ๕ บาท ตักน้ำให้ทำขนมขาย ไม่ตักให้ก็ไม่ให้อ้วกินยาฝิ่น อ้วก็เสียใจผูกคอตาย ตายไปแล้วก็ไม่มีใครให้กิน ช่วยเซียเถ້มาบอกให้ลูกหลานเจริญวิปัสสนาจึงจะได้

อาตมาถามว่า “ช่วยเซียเถ້บวชเป็นสมภารเจ้าวัด ทำไม่ไม่เจริญกรรมฐาน มาผูกคอตาย”

เขาบอกว่า “ไม่ได้ทำๆ” อาตมาจดและจดจำไว้จนบัดนี้

อาตมาถามว่า “ลื้ออยู่วัดไหนล่ะ”

“อ้าวอยู่ตรงนี่เอง อ้าวเห็นลื้อทุกวัน ลื้อเดินไป อ้าวก็ทักลื้อว่า อีไปไหนนะ แต่ลื้อไม่พูดกับอ้าว”

อาตมาถามว่า “ชุดถนนที่ไหน” ก็ชี้ไปตรงนั้น แต่ไม่เห็นมีถนนก็ได้ความว่าเราเดินไปตลาดบ้านเหนือบ้านใต้ เขาเห็นเราหมดเขาทัก แต่เราไม่รู้เรื่อง อาตมาถามต่อไปว่า

“ลื้อมีความเป็นอยู่อย่างไร” เขาบอกว่า

“ถ้าถึงวันโกนวันพระเขาให้หยุดงาน ที่มานี้เป็นวันโกนหยุดงานแล้วเดี๋ยวอ้าวต้องรีบกลับ เดี่ยวเขาจับได้ เขาตีอ้าว หนีมาบอกหน่ออ่อนนั่นเอง”

และยายเภา นั้น พอถึงวันโกนสารทก็พายเรือมาจอดที่ตลาดปากบาง มีน้ำไหลเข้าทุ่ง ตอนนั้นชลประทานไม่มี ไปจอดเรือตรงที่เขาผูกคอตาย มาซื้อของจะไปกวนกระยาสารท ตาเล่งช่วยบอกเขาให้หยุดงาน อ้าวเลยกระโดดขึ้นเรือมาเลย มาเข้ายายเภา ซึ่งนุ่งผ้าโจงกระเบนใส่เสื้อเดี่ยว

พอฝี้ออกแล้ว อาตมาบอก “ยายเภาโธ้ย เจ็ยะปั้ง ฮ้อนะ” ยายเภายังไม่รู้เจ็ยะปั้งเลย พุดจิ้นไม่ได้ อยู่บางสำโรง เขตสวี อำเภอกำแพง จังหวัดลพบุรี”

อาตมาอยากรู้ว่าฝีมือจริงไหม ก็เป็นหมอมือเสียเอง นี่เล่าให้ญาติโยมฟัง

สรุปได้ความว่า คนที่ฆ่าตัวตาย ผูกคอตาย ญาติพี่น้องทำบุญให้ ไม่ได้ผลแน่ ต้องเจริญวิปัสสนากรรมฐานแผ่ส่วนกุศลจึงจะได้รับผล เพราะผีมาบอกอย่างนี้ โยมจะเชื่อหรือไม่เชื่อ ไม่เป็นไรนะ ก็นึกว่าโยมทำ วิปัสสนากรรมฐานไปก็ได้รับผลว่า บุญบาปมีจริง นรกสวรรค์มีจริงหรือไม่ ประการใด

เหมือนคนเรื่อนจำในวันนี้ไปกระตุกสายสร้อยเขาและเอาเท้าถีบ เพราะสร้อยเส้นใหญ่ เขาล้มไปแล้ว พอนั่งวิปัสสนาเข้าก็ปวดคอ คอเขี้ยว ปวดขา กำหนด “ปวดหนอ ๆ” ก็นึกถึงกรรมที่ตนทำไว้ที่ได้ไปกระตุกสร้อย เขา พอนึกได้ปั๊บ ขอโหสิกรรมทันที ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะไม่ทำอีกแล้ว ปรากฏว่าหายปวดทันที นี่แสดงว่าเห็นกฎแห่งกรรมด้วยเวทนา

ขอฝากญาติโยมไว้ด้วย มีพยานหลักฐาน เดี่ยวนี้ออกจากเรื่อนจำไปแล้ว เป็นไทยแล้ว ทำตามตัวอย่างที่อาตมาพูดตรงกับใจเขา บอกว่า

หลวงพ่อ ที่พูดนี้มันซึ่งใจ ผมคิดไว้แล้ว ออกไปนี่ต้องเอาธูปเทียน แพ้ไปโหสิกรรมที่ได้ไปทำกับเขาไว้ แล้วจะไปบูชาพ่อแม่ หาลูกหาภรรยา ดำเนินงานกันต่อไป

วันนี้อาตมาก็ขออนุโมทนาสาธุการส่วนกุศล ท่านทั้งหลายมา บำเพ็ญกุศล เจริญวิปัสสนากรรมฐานให้แก่ตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยการเจริญสติปัฏฐาน ๔ เจริญกาย เวทนา จิต ธรรม ตั้งพิจารณาโดย ปัญญา ตลอดกระทั่ง ยืน เดิน นั่ง นอน จะคู่ เหยียดๆ ขาทุกประการ ก็มีสติครบ

รับรองได้เลยว่า ถ้าโยมทำถึงขั้น ปิดประตูบាយได้เลย นรกเปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน โยมจะไม่ใช่ภูมินั้นอย่างแน่นอน

เพราะเหตุใด เพราะอำนาจกิเลสทั้งหลาย โลภะ โทสะ โมหะ เกิดขึ้น โยมก็กำหนดได้ ไม่มีโลภะ ขณะมีโลภะ ก็กำหนด โลภะก็หายไป

จิตวิญญานตายขณะมีโลภะ ตายไปเป็นเปรต กำลังมีโทสะ ตายไปขณะนั้นลงนรก มีโมหะรวบรวมอยู่ในจิตใจไว้มาก ต้องไปเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานอย่างแน่นอน

ถ้ามีสติปัญญา ๔ มีสติสัมปชัญญะดี อบายภูมิก็ไม่ต้องไป ปิดประตูนรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน ทางอายตนะธาตุอินทรีย์ ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ทุกประการ

ขอกุศลที่ญาติโยมได้บำเพ็ญไปแล้ว ๒-๓ วาระที่ผ่านมา จงเป็นพลวปัจจัย ดลบันดาลย้อนกลับเป็นบุญกุศลให้แก่ญาติโยมทั้งหลาย ประสบความสุขสันต์ในวันตรุษทุกท่าน และจงพยายามก้าวหน้าผ่านเกาะแก่งทุรกันดาร ผ่านอุปสรรคถึงฝั่งคือ พระนิพพานโดยทั่วหน้ากัน ณ โอกาสบัดนี้เทอญ

พุทธวิธีแห่งการดับทุกข์*

พระครูปลัดประจักษ์ สิริวัฒนโณ

ความเพียร

นมตฤ รตนตตยสส ขอความนอบน้อมของข้าพเจ้าจงมีแต่พระรัตนตรัย ขอโอกาสแต่ท่านพระโยคาวจร ผู้ที่กำลังแสวงหาความจริงที่ปรากฏอยู่ในความเป็นจริงในร่างกายของท่านทั้งหลาย นิมนต์นั่งตามสบาย

วันนี้เป็นวันที่ ๖ แห่งการประพุดติปฏิบัติธรรม การปฏิบัติธรรมของพระโยคาวจรของเราก็กว้างเข้ามาวันที่ ๖ แล้ว วิธีการปฏิบัติต่างๆ ก็ให้มาโดยลำดับ วิธีการกำหนด ฉะนั้นเมื่อเราประพุดติปฏิบัติ เมื่อได้วิธีที่ได้บอกได้แนะนำแล้ว ก็ขอให้เพียรพยายามกำหนดให้ได้จริงๆ จังๆ เพราะว่าถ้าเรากำหนดไม่เต็มที่แล้วกุศลธรรมที่เป็นธรรมฝ่ายดีที่จะเป็นเครื่องชี้หรือบ่งบอกให้เราเข้าใจในสภาวะธรรมตามความเป็นจริง ก็มีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้ยาก เพราะสิ่งเหล่านี้เราไปนั่งอยาก นั่งต้องการหรืออธิษฐานขอให้เกิดก็เกิดไม่ได้ ต้องอาศัยการกระทำจริงๆ และการกระทำนี้ก็ต้องอาศัยในความวิริยะอุตสาหะจริงๆ เพราะว่าวิริยะไม่ว่าทางโลกหรือทางธรรมก็ต้องใช้ ไม่ว่าจะการศึกษาเล่าเรียน การงาน วิริยะนี้เป็นตัวหลักเป็นประธาน อย่างที่ทาง

*ธรรมบรรยายแสดงเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๙ แก่พระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่ ที่เข้าปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ระหว่างวันที่ ๒๐ เมษายน - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ณ ศูนย์ปฏิบัติธรรมตาดึงเลดิ่งเฉลิมราช ๖๐ ปี จ.เชียงใหม่

โลกว่า **ความเพียร ความพยายามอยู่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น** ไม่ว่าจะการทำงานไม่ว่าการศึกษาอะไรก็แล้วแต่ จะต้องอาศัยความเพียร ทางธรรมผู้ที่จะล่วงพ้นทุกข์ได้ต้องอาศัยอะไร? ภาษาบาลีกล่าวว่า **ผู้ที่ล่วงพ้นทุกข์ได้ ต้องอาศัยความเพียร ฉะนั้นความเพียรจึงเป็นหลักใหญ่**

การเจริญมหาสติปัฏฐานก็เช่นเดียวกัน องค์สมเด็จพระพุทธตรัสไว้ในอุเทศพระบาลีของมหาสติปัฏฐานที่ท่านตรัสไว้ต้นๆ ว่า “อิธ ภิกขเว ภิกขุ กายเ กายานุปัสสี วิหริติ อาตapi สมปะชาโน สติมา วิเนยย โลกเ อภิขฌาโทมนสฺสั เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหริติ อาตapi สมปะชาโน สติมา วิเนยย โลกเ อภิขฌาโทมนสฺสั, จิตเต จิตตานุปัสสี วิหริติ อาตapi สมปะชาโน สติมา วิเนยย โลกเ อภิขฌาโทมนสฺสั, ฌเมสุ ฌมมานุปัสสี วิหริติ อาตapi สมปะชาโน สติมา วิเนยย โลกเ อภิขฌาโทมนสฺสั” ในอุเทศเบื้องต้น พระองค์ตรัส กายเ กายานุปัสสี วิหริติ วิพิจารณาเห็น กายในกายเนืองๆ อยู่ แล้วก็มึวิริยะมีความเพียร มีสัมปชัญญะ มีสติ กำจัดอวิชชา และโทมนัสในโลกเสียได้ ถึงแม้ว่า ปัญญา กับสติจะเป็นธรรมที่ ดีเลิศก็ตาม แต่ว่าองค์สมเด็จพระไม่ได้เอาปัญญา กับสติขึ้นก่อน แต่เอาวิริยะ ขึ้นก่อน เรียกว่า อาตapi อาตapi นี้เป็นชื่อของวิริยะ เพราะอะไร? เพราะ เป็นวิริยะที่มีความเพียรพยายามในการเผากิเลสให้ไหม้ไป ฉะนั้นในทางธรรม แม้แต่ในมหาสติปัฏฐานสูตร องค์สมเด็จพระพุทธตรัสว่า การพิจารณา กาย ก็ต้อง อาศัยวิริยะเป็นประธาน การพิจารณา เวทนาม ก็ต้องอาศัยวิริยะเป็นประธาน การพิจารณา จิต ก็ต้องอาศัยวิริยะเป็นประธาน การพิจารณา ธรรม ก็เช่นเดียวกัน ก็ต้องอาศัยวิริยะเป็นประธาน

การเจริญวิปัสสนากรรมฐานตามนัยแห่งสติปัฏฐานทั้ง ๔ ท่านพระ โยคาวจรก็ **ต้องมีวิริยะมีความเพียร มีความอุตสาหะ** ในการกำหนดกาย

กำหนดเวทนา จิต ธรรม ตามกำหนดรู้ ถ้าเราขี้เกียจในการกำหนดหมดเลย สติก็ไม่เกิด สติเขาไม่จ้อเรา แต่เราต้องไปจ้อสติให้เกิดขึ้น ถ้าเราไม่กำหนด นอกจากสติไม่เกิดแล้ว อกุศลธรรมต่างๆ ก็ได้ที่เกิดหมด อาทิ การตื่น เราจะกำหนดว่า ตื่นหนอ.....ก็ขี้เกียจเหลือเกิน ไม่จำเป็นจะต้องไปนอนมัน ปล่อยให้มันผ่านไปเถอะ ไม่นอนตรงนี้นิดเดียว คงไม่เป็นไรน่า อย่าไปคิดเช่นนั้น ฉะนั้นต้องเพียรพยายามในการกำหนดให้ได้ ตื่นมาก็ ตื่นหนอ....เลย หลังจากนั้นทำอย่างไร อยากลืมตาหนอ ลืมตาหนอ เห็นหนอ อยากลุกหนอๆ เพียรกำหนดไป อย่าไปขี้เกียจ บางทีทำซ้ำๆ ไม่ทันใจ พรวดพราด ลุกเลยให้มันทันใจหน่อย ไม่ได้เลย สติ สติง หายหมดเลย

ในมหาสติปัฏฐานองค์สมเด็จพระโพทรงให้วิริยะให้เป็นประธาน ในตายนะคาถาที่เทวบุตรมากล่าวในสำนักขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปรากฏในสังยุตนิคายสคาถวรรค เทวตาสังยุต ท่านบอกว่า ฉินท โสติ ปรุกมม กามะ ปนุท พรหมณ เป็นต้น คาถาท้ายๆ ที่พูดถึงวิริยะ ท่านบอกว่า ยัม กิณฺจิ สิริลฺลํ กมฺมํ การกระทำอันใดที่ย่อหย่อน ข้ามไปบาทที่สิ้น ตั โหติ มหฺปผลํ การกระทำนั้นไม่มีผลมาก ฉะนั้นถ้าเราหยุดๆ หย่อนๆ กำหนดไม่เต็มที ทำบ้างไม่ทำบ้าง กำหนดบ้าง ไม่กำหนดบ้าง ย่อหย่อนอยู่อย่างนี้รับรองว่าผลที่ได้รับก็ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ได้ไม่เต็มที ฉะนั้นท่านพระโยคาวจรของเราต้องฮึดใหม่

เมื่อวานให้ทำอุฏฐานะสัญญา กำหนดเวลาตื่นตี ๓ ครั้ง บางรูปก็ตื่นตี ๓ บางรูปก็ตื่นตี ๒ กว่า บางรูปก็ตี ๓ ครั้งจริง แต่ว่าขออีกหน่อย ขออีกหน่อยนี้โอ้โหตื่นอีกที ๖ โมงกว่า ไม่ได้นะ ขออีกหน่อยเหอะได้กลิ้งอยู่บนที่นอนสักหน่อยหนึ่ง บิดซ้าย บิดขวา เสียอีกหน่อย นี่ทำให้ความเพียรย่อหย่อน เราต้องเพียรพยายามจริงๆ ตื่นขึ้นมาต้องตีใจ ตีใจอย่างไร? ต้อง

คิดว่าถ้าเราหลับอยู่ หรือหลับเลยไม่ตื่นอีก โอกาสที่เราจะยังสติ ยังสมาธิ ยังปัญญาให้เกิดขึ้นกับเราก็คงไม่ได้ ดังนั้นตอนที่เรตื่นขึ้นมาวันนี้ ต้องตั้งใจว่าเรามีโอกาส สร้างสติ สร้างสมาธิ ปัญญาให้เกิดขึ้นตัวเรา ถ้าตั้งใจอย่างนี้ได้ละ ก็มันจะมีกำลังขึ้นมา อย่าไปเห็นแก่กิเลส กิเลสมันชวนนอนอย่าไปนอน แต่ถ้าตื่นตี ๑ ตี ๒ กว่ายังไม่ถึงตี ๓ นี้ กลัวว่ากำลังเราจะสู้ไม่ไหว เราก็กำหนดนอนต่อได้ แต่ว่าให้ตั้งไขลานใหม่ เพราะลานที่เราไขไว้ตั้งนาฬิกาปลุกไว้เนี่ย มันคลายไปหมดแล้ว เราก็ต้องตั้งสติกำหนดใหม่ว่าจะตื่นตี ๓ ครึ่งๆ อย่งนี้ เราก็อหลับไปก่อน พอถึงตี ๓ ครึ่ง เขาก็จะกระตุ้นให้รู้สึกตัวหรือตื่น แต่อย่างทีบอกว่อย่าไปกังวลนาฬิกาแล้วไม่เชื่อใจนาฬิกา คอยนี้กลุกขึ้นดูนาฬิกา เมื่อไรมันจะปลุก อย่างนี้ใช้ไม่ได้ ต้องอย่าไปกังวล ตรงไม่ตรงไม่เป็นไร เพราะไม่เสียสตางค์ ขอให้ท่านพระโยคาวจร เข้าใจอย่างนี้

การกำหนดในการปฏิบัติ

การเจริญกรรมฐานของเราเท่าที่สอบอารมณ์ดู ท่านพระโยคาวจร มักจะติตเรื่องพองยุบ บางท่านอาจน้อยใจว่า มาเข้ากรรมฐานสายยุบหนอ-พองหนอ พอง-ยุบไม่มี สงสัยจะไม่ได้อะไร น้อยอกน้อยใจ ก่อก่อนอื่นเราต้องเข้าใจถึงเหตุผลที่เขาให้กำหนดพอง-ยุบเพราะอะไร? ถึงแม้รูปแบบอื่นมีอยู่ แต่ให้กำหนดพอง-ยุบเป็นหลัก เพราะว่าโดยส่วนมาก คนเราจะมีท้องพองขึ้นยุบลง อากาศของท้องนี้มันดูได้ง่าย ขึ้นลงๆ อยู่เนี่ย ส่วนมากมันจะมีแล้วเป็นรูปที่ดูได้ง่ายกว่ารูปอื่นๆ เพราะมันมีการเคลื่อนไหว กระเพื่อมอยู่ รูปอื่นนี่มานั่งหนอ บางทีดูไม่เป็น ไม่รู้ไปดูตรงไหน นั่ง-หนอนี่นะ ทั้งๆ ที่อาการนั่งก็ปรากฏทนนโที่อยู่ ก็ยังมองไม่เห็นว่ามันเป็นอย่างไร มันดูได้ยากหน่อย แต่บรรดารูปที่มีอยู่ในตัวเรา ตัวนี้มันดูได้ง่าย เวลาขณะนั่งนะ

ฉะนั้นเมื่อดูได้ง่ายจึงให้ดูอาการของพอง-ยุบ ที่เป็นอาการปรากฏของวาโยธาตุ ให้เรากำหนดดูอาการนี้มันดูได้ง่าย เป็นจุดประสงค์เขา แต่ถ้าบุคคลที่พองยุบไม่มี เนื่องมาจากลมหายใจละเอียดมาแต่เกิดอย่างนี้ เราก็ไม่ต้องไปวิตกกังวล เรื่องพอง-ยุบมี ไม่มีทิ้งไปเลย ไม่ต้องไปสนใจ เอาอะไรไปแทน เอารูปอื่นแทน รูปอื่นคืออะไร รูปนั่งบ้าง อาการสัมผัสบ้าง ใช้รูปอื่นเป็นตัวแทน ฉะนั้นอย่าไปน้อยอกน้อยใจ ให้เข้าใจตามนี้

การกำหนดพอง-ยุบนี้ คำว่ารูปธรรมไม่ใช่พอง-ยุบเท่านั้น คำว่ารูปธรรมตั้งแต่หัวถึงเท้า เท้าถึงหัว ร่างกายเราทั้งหมดนี้ยกเว้นนาม เป็นรูปทั้งนั้น แต่การที่ให้อู พอง-ยุบเป็นหลัก มันมีเหตุผลที่มันดูได้ง่าย และปรากฏชัดเป็นส่วนมาก แต่สำหรับคนที่ไม่ปรากฏชัด หรือไม่สามรถกำหนดพอง-ยุบได้ เราก็ไม่ต้องไปวิตกกังวล อุปมาเหมือนเรากำหนดเวทนาปวดหนอยๆ เจ็บหนอยๆ เราไม่เห็นดู พอง-ยุบ เราก็ไม่เห็นเป็นอะไร เราเดินจงกรม ขว้างอย่างหนอย ซ้ายอย่างหนอย ก็ไม่ได้ดูพอง-ยุบ ก็ไม่เห็นเป็นอะไร เรื่องสภาวะนี้เขาเกิดได้หมด ไม่ใช่แค่พองหนอย-ยุบหนอยเท่านั้น วิปัสสนาญาณจึงจะเกิด ไม่มีพองยุบแล้ว วิปัสสนาญาณไม่เกิด ไม่มีในตำราศานานะ ฉะนั้นท่านอย่าไปน้อยอกน้อยใจ ไม่ต้องไปวิตกกังวล นี้ก็ฝากให้ท่านพระโยคาวจรของเราได้ทราบ

หลักการกำหนดที่ถูกต้อง

ที่นี้การเจริญวิปัสสนากรรมฐาน ที่จะทำให้การกำหนดของเราดีขึ้น หรือทำให้วิปัสสนาญาณเกิดได้ ตามหลักบอกว่า ต้องประกอบด้วยองค์อีก ๓ ประการ คือ ๑. โยคีบุคคล หรือโยคาวจรบุคคลต้องปฏิบัติซ้ำๆ ๒. ต้องกำหนดให้ทันปัจจุบัน ๓. ต้องกำหนดให้ติดต่อกัน เนื่องกัน นี้เป็นธรรมที่เป็นองค์อุปการะในทางปฏิบัติของเรา จะทำให้สำเร็จจุลวงไปด้วยดี คำว่า

ซ้ำๆ นี้ ส่วนมากไม่ว่าพระไม่ว่าโยม ส่วนมากเราก็ผลุบผลับๆ กันมา แต่ไหนแต่ไรมาแล้ว อยู่วัดก็ดี โยมอยู่บ้านก็ดี ในการทำซ้ำๆ นี้ ไม่ค่อยได้ทำกัน ส่วนมากแล้วไม่ว่าจะเดิน จะนั่ง จะทำอะไรทุกอย่าง จะไวกันทั้งนั้น ไม่ใช่ว่าคนใดคนหนึ่งโวนะ เหมือนๆ กันหมด เป็นอาการปกติที่เราทำอยู่ มีอยู่ในชีวิตประจำวัน มันไว แต่ว่าเวลามาเจริญวิปัสสนากรรมฐานนี้ โบราณจารย์ท่านบอกว่าต้องทำตัวเหมือนบุคคลที่เป็นไข้หนัก บุคคลที่เป็นไข้หนักนี้ถึงแม้ร่างกายจะปรากฏดูเหมือนแข็งแรงก็ตามแต่ข้างในแรงมันหมด เวลาจะยกมีอนะ ต้องซ้ำๆ เวลาจะพลิกตัวก็ต้องซ้ำๆ ทำอะไรมันซ้ำไปหมดนะเพราะอะไร? เพราะไม่แข็งแรง เราไปดูบุคคลที่เป็นไข้หนัก ใครยังไม่เคยเห็นหรือไม่เคยเป็นให้เราไปดูที่โรงพยาบาล คนที่ป่วยหนัก เขาจะซ้ำ จะทำอะไรอืดอาดๆ เราต้องทำตัวเหมือนคนไข้หนัก แต่ในอังคตฺรนิกาย ที่องค์สมเด็จพระองค์ตรัสไว้ว่า โยคาวจรต้องทำตัวเหมือนคนที่เข้าป่าหนาม ถ้าเดินสวบๆ ๆ ๆ เข้าไปละเอียดถูกหนามทิ่มตำเป็นแฉว แล้วต้องทำอย่างไร? ต้องย่องๆ ต้องทำการปิดหนามอะไรต่างๆ ที่มันจะมาทิ่มมาตำ จะมาถูกรเรา ต้องค่อยๆ แหวกๆ เข้าไปจึงจะได้ นี่แหละที่บอกว่าต้องทำตัวเหมือนบุคคลที่เข้าป่าหนาม ต้องซ้ำๆ

เรื่องซ้ำๆ นี้อย่างที่เคยยกอุปมาว่า โยมที่มาปฏิบัติที่ยุวพุทธศุนย์ ๑ นี้ โยมคนจีนเขาอายุประมาณเกือบ ๕๐ ปี มีครอบครัวแล้ว ปกติคนจีนนี้เขาจะทำอะไรไว ไวกว่าคนไทยเรามาก ทำการงานนี้ไวมาก คล่องแคล่ว จะลุกจะนั่ง จะเดินจะเหิน จะหยิบจะจับอะไรเขาไวมากๆ ปู๊ปปี้ปๆ ไวนิสัยของคนจีนเป็นอย่างนั้น แต่พอมาเจริญวิปัสสนากรรมฐานที่ยุวพุทธศุนย์ ๑ นี้ บอกให้ต้องเดินซ้ำๆ ขว้างอย่างหนอ ซ้ายอย่างหนอ จะไปดูอะไรไม่ได้นะ ต้องสำรวจม แถมยังไม่พอติดป้ายดพุดไว้ด้วย โอ้โฮ มันหนักเหลือเกิน โยคี

ท่านนี้ก็อดใจมากเพราะเคยเดินกระฉับกระฉ่างไวๆ ต้องมาเดินช้า นิ่มนมนำคาญ นำคาญตัวเอง

ที่นี้พอวันที่ ๑ วันที่ ๒ เขาจะไปพูดอะไรกับใครก็ได้ พอวันที่ ๓ มาถึง เราก็สอบอารมณ์ให้มาที่ละ ๓ คน สอบทีละ ๓ คนนี้ โยคีก็มา ๓ ท่าน เดินเข้ามา ๒ คนแรกนี่ เดินสำรวมนะ ขว้างอย่างหนอ ซ้ายอย่างหนอ เข้ามาถึงที่สอบอารมณ์ เวลาจะนั่งเขาก็กำหนดทุกอย่าง กราบอะไรเสร็จเรียบร้อยแล้วนั่ง แต่โยมคนจีนนี่ ตามหลังมา เดินสวบๆ ง่ายๆ นั่งแผละลงไปเลย ทำหน้าบอกบุญไม่รับ อาจารย์ก็เริ่มสอบอารมณ์คนที่ ๑ คนที่ ๒ พอสอบเสร็จ กราบอะไรเสร็จแล้วเขาก็ลุกขึ้นไปช้าๆ เดินขว้างอย่างหนอ ซ้ายอย่างหนอ ไปอย่างนี้ ที่นี้อาจารย์หันหน้าไปหา โยมคนที่ ๓ แล้วก็ถามว่าการกำหนดเป็นอย่างไร โอ้โฮ...อดอดมา ๓ วันแล้ว ไม่ได้คุยกับใคร ไปคุยกับใครก็คุยไม่ได้ เพราะห้ามคุย ต้องคุยกับพระอาจารย์จึงจะคุยได้ เขาก็ระเบิดออกมาเลยนะ อ้าวตั้งแต่เกิดมา อ้าวไม่เคยทำอะไรช้าๆ อย่างนี้ ผมก็ยอมให้โยมเขาระบายที่เขาอดอดใจ ออกจะแตกอยู่แล้ว ให้เขาระบายเสียก่อน จะได้สบายใจ ผมก็นั่งฟังเขาระบายจนจบ แล้วเขาก็นิ่ง ผมก็เลยถามว่า จริงหรือที่โยมบอกว่าโยมเดินช้าๆ ไม่เป็น โยมรับจริงเจ้าคะ....เดินช้าๆ ทำช้าๆ ไม่เป็น ผมก็เลยถามว่าโยมเคยมีแฟนไหม มันเกี่ยวกับไหม ไปถามโยมว่าโยมเคยมีแฟนไหม เขามีลูกแล้ว ก็ต้องมีนะ มีลูกมีหลาน ไม่มีแฟนมันจะเป็นไปได้อย่างไร เป็นแม่บ้านไม่ได้นะ เขาบอกว่า มีเจ้าคะ...ก็เลยถามว่าแฟนของโยมหรือโยมผู้ชายของโยมนี่ ตอนที่โยมรู้จักกันใหม่ๆ ยังไม่แต่งงานกัน โยมผู้ชายแฟนของโยมเคยพาโยมไปเที่ยวสวนลุมไหม แล้วเดินกันอย่างไร โยมก็ยิ้มอายๆ ใครก็รู้ว่าถ้าเดินกับแฟน จะมีใครที่ไหนเดินสวนลุมแล้วไปเดินสวบๆ เร็ว ไม่มีใครเดินนะ เขาก็เกี่ยวก้อยกันเดินกระหนุงกระหนิงพูดโน้นพูดนี้กันไป ตามประสาหนุ่มสาวที่เขาใช้ชีวิตปฏิบัติซึ่งกันและ

กัน เขาก็ต้องไปอย่างนั้นแหละ ถามว่าโยมกับแฟนเดินสวนลุมเดินกัน
อย่างไร เขาก็ยิ้มอายๆ ตอบว่าเดินช้าๆ เจ้าคะ เอ้า.....ก็ไหนบอกว่าโยม
เดินช้าไม่เป็นไง โยมก็เข้าใจไม่ต้องอธิบายเลยตั้งแต่นั้นมา เดินช้าได้ แต่พระ
ของเราตั้งหลายวันแล้วยังต้องอธิบายกันอยู่ โยมเขาเจอคำนี้ที่เดียวบอกเดิน
ช้าๆ เจ้าคะ แล้วไม่ต้องอธิบายเลยนะ นี่คนเราไม่ใช่โง่เสมอไป บางครั้งก็
ต้องช้า อย่างสนด้าย ใส่เข็มนี้ เรบอกกว่าเราใจร้อนจับด้ายขึ้นมา แทงพราด
เข้าไปเลย ไม่มีใครทำได้นะ มันต้องจับเอาด้ายมาแต่น้ำลายรีดให้มันแหลม
เสร็จแล้วก็จ้องแล้วจ้องอีก ค่อยๆ แทงเข้าไปไม่ให้พลาด ขนาดข้ามันยังไม่
ค่อยได้ ถ้าเราใจร้อนจับด้ายขึ้นมาใส่เลย วันทั้งวันก็ไม่ได้หรอก

ผมเคยอุปมาว่าถ้าคนไหนเคยแอบฟังคนเขาคุยกัน สมมติว่า มีคน
เขาคุยอยู่ในห้องโน้น ๒ คน คุยกัน เราก็อาจจะรู้ว่า ๒ คนนั้นเขานินทา
อะไรเราบ้าง ว่าอะไรเราบ้าง เวลาเราไปแอบฟังเราทำอย่างไร สมมติเรา
เดินสบๆ เข้าไปเลยไหม เราก็ต้องเดินย่องๆ แม้แต่เหยียบไปไม้เรื่อก็ค่อยๆ
เหยียบไม้ให้ได้ยินเสียง เออ...ตอนนั้นย่องได้นะ แล้วเราก็ไม่รำคาญอะไร ที่
นี้อุปมาอีกอย่างหนึ่งเหมือนเราขับรถไวกๆ ถ้าเราขับรถไวกๆ ใจร้อน อย่างผม
โยมนิมนต์ไปเทศน์ แล้วเขาส้มมารับทำให้เจ้านายเขาเดือดใหญ่เลย พอนึก
ได้ขับรถมารับ ตอนนั้นมีรถทางหลวงนำ เอรธมารับไปเทศน์ที่อยู่ธยา เขา
เหยียบเสีย ๑๖๐ ตั้งแต่เกิดมานั่งรถเหยียบ ๑๖๐ นี้ไม่เคยนะ แต่ว่ามันเป็น
รถเบนซ์ของเขา เขาจะไม่ค่อยรู้สึก เขาเหยียบลือๆ ๆ รถทางหลวงก็
นำหน้าไปอย่างนี้ พอไปถึงก็ทันเวลาด้วย เพราะฉะนั้นช่วงที่เราขับรถลือๆ
ไป เรามอง ๒ ข้างทางไวกๆ นี้เราเห็นบ้านเรือน ต้นไม้ ทิวทัศน์อะไรนี้เห็น
ไหม เห็นนะแต่มันไม่ชัด ถามว่าเพราะอะไรถึงเห็นไม่ชัด เพราะความไว
ความไวเป็นเหตุ ถ้าขับช้าๆ ถามว่าทำไมจึงต้องขับช้าๆ เพราะ ว่า ขับช้า
มันเห็นสองข้างทาง แล้วมันชัด ที่เห็นชัดเพราะความช้ามันเป็นเหตุ ฉะนั้น

การที่เรามาประพฤติปฏิบัติธรรมนี้ เราต้องการมาดูอาการ อาการของ ภายที่เป็นไปอยู่ในอริยาบถใหญ่ อริยาบถย่อย ถ้าเราทำอะไรโง่ๆ สมมติ ยกขึ้นมา ยกไปจับ โอเส็จเลย โง่ก็โง่ฐานะไม่ใช่ว่าไม่รู้ แต่ไม่ชัด อาการไม่ชัด มันชื่นใจ เพราะได้ทำไว ทีนี้ถ้าเราทำซ้ำๆ ยกหนอๆ ๑ ๑ อาการจะชัดเจนเลย เรามาประพฤติปฏิบัติธรรม ต้องการดูอาการที่ชัดหรือไม่ชัด ต้องการดูชัดๆ ต้องทำอะไร ต้องซ้ำๆ หรือโง่ ๑ ก็ต้องซ้ำๆ ฉะนั้นเราประพฤติปฏิบัติธรรมนี้ต้องถามอีกอย่างหนึ่งว่าทำไมจะต้องซ้ำๆ โง่ๆ ไม่ได้ หรือ ทำไม่ไม่ทำ เราต้องมาถามตัวเองว่า เรามีกิจธุระอะไรที่จะต้องทำโง่ๆ เพราะมาประพฤติปฏิบัตินี้กิจธุระของเรามันอยู่ในตัวหมดเลย ต้องเอาใจใส่ดู ร่างกายและจิตใจ ต้องดูตรงนี้ เมื่อดูตรงนี้แล้ว เราจะเดินไปไหน จะทำอะไร โง่ๆ เพื่อประโยชน์อะไรไม่มี ไม่รู้จะเอาความโง่มาใช้ตรงไหน มันไม่มี ฉะนั้นกิจธุระของเรา ถ้าเราอยู่บ้านหรืออยู่วัดธรรมดา ต้องติดต่อหาคนโน้น คนนี้ มันต้องทำอะไร หน้อย เพราะจะต้องรีบไปสอนหนังสือ รีบไปอบรม รีบไปทำโน้นทำนี้ ติดต่อกฎาติโยมอะไรอย่างนี้ มันจะต้องโง่ โง่เพราะกิจ ธุระมันออกนอกตัว แต่ว่าตอนนี้เรามาปฏิบัติ กิจธุระมันอยู่ตรงนี้หมด ฉะนั้นความโง่ที่จะเอามาใช้มันไม่มี ลูกขึ้นโง่ๆ ลูกแล้วไปทำอะไร เดินโง่ๆ เดินไปถึงแล้วทำอะไร มันไม่มีที่จะต้องไปทำธุระเป็นพิเศษ ฉะนั้นก็ขอให้ ท่านพระโยคาวจรของเราต้องซ้ำและอาการซ้ำนี้ถ้าเราลดใจของเราลงมา มัน จะไม่อึดอัด แต่ถ้าเราทำโง่แล้วจะให้ลดเป็นซ้ำนั้นมันจะอึดอัด ถ้าเราลด ของเราเองเพื่อจะให้ซ้ำนี้จะไม่อึดอัด เหมือนเราต้องการจะดูชมวิว เราก็ค ับซ้ำ ที่เราจับซ้ำ ถามว่าอึดอัดไหม ไม่อึดอัด ถามว่าทำไมไม่อึดอัดเพราะ เราคิดซ้ำเอง มันไม่มีการต่อต้าน อันนี้ก็เหมือนกัน อย่างที่เคยอุปมาให้ ท่านพระโยคาวจรเห็นนี้ใช้ไหม เวลาเรายกแขนนี้ ยกหนอๆ ๑ อย่างนี้ซ้ำเราก ็ทำได้ ถ้าหากเราทำอย่างนี้ทั้งไว้ทั้งซ้ำ ถามว่า เมื่อกี่ซ้ำ เราทำได้ไหม ได้ โง่ๆ ได้ไหม ได้ ทีนี้ถามว่าซ้ำหรือโง่มันขึ้นอยู่กับไหน ขึ้นอยู่ที่ใจเรา ถ้าใจ

เราคิดให้ข้าเสียอย่างมันก็ทำได้ ถ้าใจคิดให้ไวมันก็ไวได้ ฉะนั้น ข้าหรือไวอยู่ที่ใจของเรา ถ้าถามว่าท่านโยคาวจร ส่วนมากใจร้อนทำข้าไม่เป็น คำว่าทำข้าไม่เป็นนี่ผิดหรือถูก มันก็ผิดอยู่วันยังค่ำ ฉะนั้นที่เราทำไวเพราะตามใจตัวเองนะ คิดให้ความสะดวกแก่ตัวเอง มันก็ทำข้าไม่ได้

โยคีจะต้องกำหนดอิริยาบถย่อยต่างๆ อย่างการนั่ง เวลาเราจะลุกแต่ละทีนี่ อิริยาบถย่อยมันเยอะ อยากลุกหนอๆ เสร็จแล้วมือเราอยู่อย่างนี้ เราจะลุกพรวดก็ไม่ได้สติ ไม่ได้อีก เราจะต้องทำอะไร กว่าจะลุกได้ถ้ากำหนดจริงๆ นี่ต้องใช้เวลานะ สมมติว่ามือเราอยู่อย่างนี้ เราก็กำหนดอยากลุกหนอๆ เสร็จแล้วมือวางอยู่อย่างนี้จะลุกพรวดไม่ได้ เราต้องขยับมือก่อนให้กำหนด อยากลุกหนอหรือว่าอยากขยับหนอ เราก็ขยับหนอๆ ยกลุกหนอๆ ไปหนอ ๆ ๆ ลงหนอๆ ๆ วางหนอๆ ๆ ถูกหนออย่างนี้ แล้วข้างอื่นกำหนดเช่นเดียวกัน ทีนี้เราต้องการจะทำอะไร จะก้มตัวก็ก้มหนอๆ ๆ อย่างวิธีลูกที่อาจารย์สอน เสร็จแล้วจะขยับไปข้างซ้าย แล้วชันเข้าขึ้นมา เสร็จแล้วก็ชันหนอๆ ๆ ๆ จนยืนได้ที่แล้วเราก็กำหนดว่า ยืนหนออีก การที่เราทำอย่างนี้ เราจะต้องกำหนดอิริยาบถย่อยๆ ที่เขาเป็นไป ต้องกำหนด ถ้าเราทำปุ๊ปปั๊ปป จะกำหนดอะไรไม่ทัน เมื่อกำหนดไม่ได้ สติก็ไม่เกิดอีก และอกุศลมันก็แทรกขึ้นมา แทรกเข้ามาในอิริยาบถย่อยๆ ที่เรากำหนดไม่ได้มัน

ฉะนั้นการกำหนดอิริยาบถใหญ่ อิริยาบถย่อยต่างๆ โดยเฉพาะอิริยาบถย่อยนี้เป็นอิริยาบถที่สำคัญที่สุด มันเป็นรูรั่วของการทำกรรมฐาน อกุศลต่างๆ นี่มันเล็ดรอดได้มากที่สุดเลย ถ้าเราปิดอิริยาบถ กำหนดอิริยาบถย่อยได้มากๆ เป็นการอุดช่องโหว่ อุปมาร่างกายเรานี้เหมือนเรือเรือที่ลอยอยู่ในน้ำ ข้างใต้ท้องเรือมันก็มีน้ำ หัว-ท้ายเรือก็มีน้ำ สองข้าง

เรือก็มีน้ำ แต่ถ้าเรือนี้ไม่มีรูรั่ว น้ำเข้าได้ไหม? เข้าไม่ได้นะ ถึงแช่อยู่บนน้ำ ลอยอยู่บนน้ำก็ตาม แต่ถ้ารูรั่วไม่มี น้ำก็เล็ดลอดเข้ามาหรือซึมเข้ามาไม่ได้ แต่ถ้ามีรูรั่วแล้วน้ำเข้าหมดเลย รั่วท้องก็เข้าท้อง รั่วข้างหัว-ท้ายก็เข้าทางหัว-ท้าย รั่วข้างๆ ก็เข้าข้างๆ ใจของเราก็เหมือนกัน ฐานะที่เราเป็นปุถุชน เต็มขั้น ยังไม่ได้เป็นอริยบุคคล ใจของเราก็เหมือนเรือ ที่ลอยอยู่บนกระแสของกิเลส เพราะกิเลสมีอยู่เต็มตั้งแต่ โลภะ โทสะ โมหะ อกุศลจิต ๑๒ อกุศลเจตสิก ๑๔ นั้นไม่มีใครจะประหารได้เลย มันก็ลอยอยู่อย่างนี้ ถ้าใจของเราไม่มีช่องโหว่ อกุศลเข้าไม่ได้ แต่ถ้าใจของเรามีช่องโหว่ ไม่ว่าจะ อกุศลอยู่ที่ไหน มันก็ผุดผ่องขึ้นมาได้ทั้งนั้น ฉะนั้นการกำหนดของเราจะต้องอุดช่องโหว่ตัวนี้ให้ได้ การที่จะอุดช่องโหว่อริยาบถย่อยได้ ก็ต้องกำหนดซ้ำๆ แล้วจะได้ดี ถ้าภาษาทางโลกเขาเรียกว่า ซ้ำๆ ได้พริ้วเล่มงาม นี่เป็นวิธีการที่ ๑ ที่จะช่วยอุปการะในการเจริญวิปัสสนากรรมฐานของเราให้เจริญก้าวหน้า ๒. ให้กำหนดทันปัจจุบันนี้ได้เคยอธิบายไปแล้วเมื่อวานปัจจุบันของรูปของนาม ๓. ต้องกำหนดให้ติดต่อกัน นี่ก็สำคัญมาก ถ้ากำหนดได้แต่ ว่าหิบบโหยง ตรงนั้นนิดตรงนี้หน่อย ไม่ติดต่อกัน มันก็ปิดกระแสของอกุศลไม่ได้

ตื่นมาสมมติว่า กำหนดตื่นนอนได้ พอจะลืมตาไม่ได้กำหนด เห็นอะไรก็ไม่ได้กำหนด หรือไม่ทันกำหนด มันก็เป็นช่องโหว่ตรงนั่นเอง พอเสร็จแล้วกำหนดอยากลุกนอนมาได้ แล้วก็ลุกนอนๆ ที่นี้อาการที่ยกมือ เอ้าลืมหัดกำหนดอีกแล้ว ช่องโหว่ก็เกิดอีก มันเป็นอย่างนี้ มันไม่ติดต่อกันเนื่อง การกำหนดมันไม่เป็นสาย พอไม่เป็นสาย กิเลสมันก็เข้าแล้วเข้าอีก ฉะนั้นการที่ท่านสงสัยไปว่าทำไมเราฟุ้งเหลือเกิน ไม่ฟุ้งได้อย่างไร เพราะช่องรูโหว่มันเยอะเหลือเกิน กระแสจิตมันรั่วไหล อกุศลก็เข้ามาเหลือเกิน เราจะบ่นทำไม ฉะนั้นเราต้องปิดรูช่องโหว่นี้ให้ได้มากๆ จนถึงหลับ การกำหนดตั้งแต่

ตื่นจนถึงหลับต้องเพียรพยายามจริงๆ การประหารกิเลสนั้นมันไม่ใช่เรื่องธรรมดา ต้องใช้วิริยะจริงๆ

พุทธประวัติ

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วิริยะของพระองค์ตอนที่บรรลุปะเป็นอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ตอนที่นั่งอยู่ใต้ต้นโพธิ์ ที่พุทธคยาประเทศอินเดีย พระองค์ตั้งอธิษฐานว่า เนื้อและเลือดในสรีระนี้ จะเหือดแห้งไปก็ตาม จะเหลือแต่ตะเจ คือหนัง นะหารู ก็คือ เอ็น อตถิ ก็คือกระดูก จะเหลือแต่หนังเหลือแต่เอ็นเหลือแต่กระดูก ถ้าเราไม่ได้บรรลุแล้ว เราจะไม่ลุกออกจากที่นั่งเลย ตั้งมั่นเลยนะ พอตั้งมั่นอย่างนี้เป็นอย่างไร พญามารพาบิรารมาจัดการเลย แต่ว่าพระโพธิสัตว์ไม่หวั่นไหว ตอนนั้นยังไม่ได้เป็นพระพุทธเจ้า สู้กับมารนี่เทวดาหนีกระเจิงไปหมดเลย พวกพรหมเทวดาหนีกระเจิงไปหมดเลย นี่ปรากฏอยู่ในอวิภูเลนิทาน ในชาดกก็มี มีหลายแห่ง นิทานเกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติของพระพุทธเจ้า แล้วเราจะเห็นพญามารแย่งชิงเอาแทนแก้วขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หว่านี่เป็นแทนของพญามาร แล้วไล่พระพุทธเจ้าให้หนีไป พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า แล้วท่านเอาใครเป็นพยานล่ะ พญามารบอกว่าบิรารของท่านเป็นพยาน แต่พระพุทธเจ้ายืนยันว่าเป็นของพระองค์ ส่วนพยานพระองค์ตรัสว่าพระองค์บำเพ็ญบารมี ๓๐ ทัศมา ทานบารมีชาติสุดท้ายคือ ในพระชาติที่เป็นพระเวสสันดร พระองค์เสียสละให้ทานอย่างมากเลย แล้วให้ทานที่ไร ก็หยาดน้ำหรือกรวดน้ำลงในมหาปฐวี ฉะนั้นตอนนี้สิ่งที่มีชีวิตที่อยู่ใกล้ๆ เรานั้นไม่มีแล้ว เทวดาอินทร์พรหม นั้นไม่มี เพราะมารมานี้ เทวดาหนีหมดเลย จะทำอย่างไร พระองค์จะเอาใครเป็นพยานดี พระองค์ก็นึกได้ เอาแผ่นดินเป็นพยาน พอองค์สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ ซ้ำลงแผ่นดินไปเท่านั้นนะ เสียงครืน! สนั่น พวกพญามารหนีกระเจิงไปหมด แต่ไทยเราไปเขียนหาว่าเป็นเทวดาแม่ธรณีบีบ

มวยผม แล้วก็น้ำท่วม น้ำที่ไหนจะไปท่วมเทวดา เทวดาเหาะได้ น้ำท่วมเทวดามีปรากฏที่ไหน มีจะเซ่ไล่คาบอะไรต่ออะไร ไม่มี ถ้าไม่อ่านประวัติดีๆ ก็จะไม่เข้าใจ นี่ต้องอ่านพุทธประวัติ จะมีทูเรนิทาน อวิทูเรนิทาน แล้วก็สันติเกนิทาน มีในชาดกและในอภิธรรม อรรถกถาที่เป็นเบื้องต้นก็มี ทูเรนิทาน นิทานไกลประวัติไกลๆ ตั้งแต่เป็นสุเมธดาบสมา หลังจากนั้นมาถึงพระเจ้าสิขาติ จนถึงประสูติ แล้วอวิทูเรนิทานก็ประวัติใกล้ตรัสรู้ ใครอยากรู้ หลังจากประพฤติปฏิบัติธรรมแล้ว ไปอ่านได้จะได้อะไรไม่หลงเชื่อว่าแม่ธรณีรีดมวยผม แล้วให้น้ำท่วมเทวดานี้...มันน่าขำดี ไม่รู้ไปเอาตำราที่ไหนมา เพราะมันไม่มีในประวัติทางศาสนาจริงๆ

ขณิกสมาธิ

เราจะเห็นว่า แม้แต่พระโพธิสัตว์ ท่านก็ตั้งมั่นและมีวิริยะอุตสาหะอย่างแรงกล้าไม่หวั่นไหว แต่เราหรือท่านพระโยคาวจรยังไม่ถึงขนาดนั้น เอาแค่กำหนดอย่างธรรมดาๆ ก็พอแล้ว ไม่ต้องถึงขนาดว่า เลือดเนื้อมันจะเหือดแห้งไป แค่นี้ก็นอนหลับนี่ ต้องเอากันให้ได้จริงๆ ถ้าเรากล่าวว่า เข้าปฏิบัติเดือนหนึ่งนี่ อดตาหลับขับตานอน กลับไปถึงวัดจะแบกหมอนเลย จะนอนอนสัก ๓ วัน ให้มันอิมชุ่มฉ่ำเลย แต่ถ้าปฏิบัติกันจริงๆ เรื่องไม่นอนนะมันเป็นไปของมันเอง ฉะนั้น เราต้องกำหนดติดต่อกันเรื่องกัน การกำหนดที่ต้องติดต่อกันเรื่องนี้เพราะอะไร เพราะว่าสมาธิในการเจริญวิปัสณากรรมฐานของเรา เราใช้แค่ขณิกสมาธิเท่านั้น ในบรรดาสมาธิ ๓ นี้ เรียกว่า ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปภานสมาธิ สมาธิที่ใช้ในการเจริญวิปัสณากรรมฐานใช้แค่ขณิกสมาธิ แต่ละหนอ คือ พองหนอ....ใจแนบกับอาการพองของท้องจนสุดพอง ขณะหนึ่ง ยุบหนอ....ใจแนบกับอาการยุบ จนสุดยุบก็ได้แล้ว ขว้างหนอ ซ้ำอย่างหนอ ปวดหนอ เจ็บหนอ เห็นหนอ ได้ยินหนอ แต่ละหนอนั้น ขณิกสมาธิหมดเลย ที่นี้ขณิกสมาธิ เป็นสมาธิที่

มีกำลังน้อย ถ้าเรากำหนดไม่ติดต่อกันนี่ พลังเขารวมกันไม่ได้ ท่านอุปมาเหมือนเมล็ดงา น้ำมันในเมล็ดงาเมล็ดหนึ่งนี้ เราเอามาทอดไข่น้ำมันไหม? ไม่ได้นะ แต่เมล็ดงาเมล็ดเดียวนี้มารวมกัน เราเอาเมล็ดงามาสกัดถึงใหญ่ เราเอาไปทอดถึงแม้ว่าน้ำมันจะน้อย แต่พอรวมพลังกันจำนวนมากแล้วก็ได้เป็นแกลลอนๆ นะ ของน้อยก็กลายเป็นของมากได้ ต้องอาศัยรวมพลังกัน แล้วถึงจะมีกำลังขึ้น อีกอย่างหนึ่งคือไม้ไผ่ แต่ละลำๆ นี่นะถ้าเราเอามาหักลำหนึ่งๆ หักได้ง่าย แต่ถ้าเอาไม้ไผ่ลำเล็กหลายๆ ลำ มามัดแล้ว หักไหวไหม ไหวนะ ถ้ามัดทำไม้ไผ่ลำเล็กๆ จึงหักไม่ได้ ก็เพราะว่ามันรวมพลังกัน มันช่วยกัน ของน้อยถ้ารวมพลังกันแล้วมันจะกลายเป็นของมาก

นิวรรณ์

การกำหนดเจริญวิปัสสนาของเราเหมือนกัน ต้องอาศัยขณิกสมาธิ กำหนดติดต่อกัน เมื่อขณิกสมาธิในพลังจิตในกุศลจิตนี้มีกำลังมาก เข้าๆ ติดต่อกัน ต่อเนื่องนี้ เขามีพลังนะ มีพลังเท่ากับอุปจารสมาธิ ฉะนั้นในมหาสติปัฏฐาน ในอรรถกถาท่านจึงสงเคราะห์ขณิกสมาธิเข้าในอุปจารสมาธิ เพราะถ้าเรากำหนดติดต่อกันแล้วขณิกสมาธิสามารถกันตัวนิวรรณ์ธรรมคือ กามฉันทะนิวรรณะ ๒. พยาปาพะนิวรรณะ ๓. ถีนมิทตะนิวรรณะ ๔. อุทธัจจกุกกัจจะนิวรรณะ ๕. วิจิกิจฉานนิวรรณะ นิวรรณ์ ๕ นี้มี กามฉันทะนิวรรณ์ เป็นต้น จนถึงวิจิกิจฉา เป็นที่สุด ถ้าเรากำหนดสติอย่างติดต่อกัน กระแสของสมาธิที่ติดต่อกันทำให้ไม่ว่าอกุศลชนิดไหน โผล่ขึ้นมาไม่ได้เลย เพราะกระแสการกำหนดที่ติดต่อกันนี้กันไว้เลย เมื่อกระแสการกำหนดติดต่อกันได้ทำให้สมาธิดี ก็เลสก็ไม่เกิด เมื่ออกุศลไม่มีโอกาสเกิด ใจจะผ่องใส เมื่อใจผ่องใส ทำให้จิตตวิสุทธิ จิตตวิสุทธินี้เป็นชื่อของสมาธิ ในวิสุทธิมรรค ในอรรถกถาที่เราเรียน อภิธรรมมัตถะสังคหะอรรถกถาที่ประโยค ๙ ใช้เรียนกันอยู่นี้ บอกว่าอุปจาร

สมาธิ อปัณาสมาธิ เจติ ทูวิโรปี สมาธิ จิตตวิสุทฺธิ นามะ ที่ชื่อว่า จิตตวิสุทฺธิ ได้แก่ อุปจารสมาธิ กับอปัณาสมาธิ ได้สมาธิ ๒ อย่าง แต่ว่าขณิกสมาธินี้สงเคราะห์เข้าอยู่ในอุปจารสมาธิ ก็หมายความว่า สมาธิสามารถกันตัวนิวรณ์ห้า ไม่ให้มีโอกาสเกิด เมื่อใจเราไม่เศร้าหมอง ใส สะอาด กิเลสไม่สามารถจะแทรกได้นี้ กระแสใจก็จะใสสะอาด ท่านอุปมาเหมือนแม่น้ำแม่น้ำที่ถ่าน้ำพุ่งปุ่อย ปลาเออย บางที่เป็นแก้วแหวนเงินทองอะไรก็แล้วแต่ที่ตกอยู่ในแม่น้ำ เราไม่สามารถมองเห็นได้ เพราะน้ำมันพุ่ง แต่ถ่าน้ำใสแล้วจะเป็นอย่างไร ปู ปลาเออย ของที่ตกลงไปเออย แก้วแหวนเงินทองทั้งหลายสามารถมองเห็นได้ เพราะน้ำมันใส นี้ก็เหมือนกัน จิตใจของเราถ้าอกุศลมันเข้ามาแทรกๆ อย่างนี้ ใจมันขุ่นหรือมัวหมอง เมื่อจิตใจเศร้าหมองมัวหมองแล้ว รูป-นามที่ปรากฏถึงแม้มีอยู่อย่างไรก็ตาม จะมองไม่เห็น แต่ถ้าจิตเป็นจิตตวิสุทฺธินี้ มีกำลังสมาธิดี กำหนดติดต่อกันแล้วอกุศลไม่มีโอกาสแทรกได้ ทำให้เกิดทิวฐิวิสุทฺธิ คือนามรูปปริเฉทญาณจะปรากฏเลยไม่ต้องขอร้อง จิตใสแล้วก็ต้องเห็นแน่ ถ้าไม่ใสก็รับรองถึงจะปรารณามันก็มองไม่เห็นอยู่นั่นเอง

ฉะนั้นการกำหนดติดต่อกันเรื่องนี้สำคัญมาก เกื้อกูลแก่ขณิกสมาธิที่มีกำลังสามารถกันอกุศลต่างๆ ที่จะเข้ามาแทรกได้ ผมก็ขอให้ท่านพระโยคาวจรเพียรพยายาม กำหนดติดต่อกันอย่างขี้เกียจในการกำหนด ที่เรามากำหนดๆ อย่างนี้เพื่อประโยชน์อะไร มาเพื่อสร้างปัญญา เพื่อจะให้รู้แจ้งตามความเป็นจริงของรูป-นามที่มีอยู่ นี่เป็นพุทธวิธีในการสร้างปัญญา

ธิดาช่างทอหูก

องค์สมเด็จพระองค์ตรัสไว้ในโลกาวรรค เรื่องของธิดาช่างทอหูก ในสมัยที่องค์สมเด็จพระองค์ทรงเสด็จไปเทศน์โปรดแก่ชาวอาหวิ เรื่องการเจริญมรณานุสติ “อทฐวิ เม ชิวติ, ฐวิ เม มรณิ, อวสฺสึ มยา มริตพพิ

เมว, มรณปริโยสานิ เม ชีวิติ, ชีวิติเมว อนียติ, มรณิ นียติ” ที่เราอธิษฐาน
 สมาทานกรรมฐานนี้เราจะมีพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องมรณานุสติด้วย องค์
 สมเด็จพระองค์ที่ตรัสแสดงมรณานุสติแก่ชาวเมืองอาฬวีจำนวนมาก แต่ผู้
 ที่ถือเอาพระดำรัสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตรัสไว้ เพื่อจะ
 เจริญมรณานุสติมีผู้ปฏิบัติจริงจิงอยู่คนเดียว คือ ธิดาช่างทอหูก นางเจริญ
 มรณานุสติอยู่ ๓ ปี พอครบ ๓ ปีแล้วนี้ วันหนึ่งองค์สมเด็จพระองค์ทรง
 ฉายพระญาณออกไป นางก็ปรากฏในข่ายพระญาณ พระพุทธเจ้าก็ทรงรู้
 อ้อ...นางนี้เจริญมรณานุสติที่พระองค์เทศน์ไว้ถึง ๓ ปีแล้ว วันนี้จะต้องไป
 โปรต ถ้าไม่ไปโปรตวันนี้ นางจะต้องตายแน่ ตายแล้วถ้าไม่สำเร็จก็จะได้ไป
 เกิดในภพภูมิที่ไม่แน่นอน พระองค์ก็เลยเสด็จพร้อมภิกษุสงฆ์ประมาณ
 ๕๐๐ รูป พอไปถึงแล้วพักอยู่ที่ อัคคาพเวเจติย ที่เมืองอาฬวี

ชาวเมืองอาฬวีพอรู้ว่าพระพุทธเจ้าพร้อมภิกษุสงฆ์เสด็จมาที่นี่ ก็
 เตรียมอาหารไปถวายพระพุทธองค์จำนวนมาก นางกุมารีที่เป็นธิดาของช่าง
 ทอหูก พอได้ข่าวว่าพระพุทธเจ้าเสด็จมา นางดีใจมาก แต่ว่าพอนึกดี
 ใจเท่านั้น ความเสียใจก็เข้ามาแทนที่ เพราะพ่อสั่งงานมาว่า ลูก พ่อรับทอ
 ผ้าเข้ามา แล้วมันขาดไปประมาณคืบหนึ่ง ลูกช่วยปั่นหลอดด้ายให้พ่อหน่อย
 นะ นางตั้งใจจะไปฟังธรรม พ่อให้มารอดด้ายเสียแล้ว จึงคิดว่าจะไปฟัง
 ธรรมก่อน มารอดด้ายทีหลัง หรือกรอดด้ายก่อนไปฟังธรรมทีหลังดี
 ความคิดมันยื้อแย่งไปอย่างนั้น ผลที่สุดก็ตัดสินใจว่า ถ้าเราไม่รอดด้ายไป
 ฟังธรรมเราถูกพ่อตีแน่เลย กลัวเจ็บ ก็เลยตัดสินใจว่า เรากรอดด้ายให้พ่อ
 เสียก่อน แล้วไปฟังธรรมทีหลังก็ยังทันอยู่ นางก็เลยนั่งกรอดด้าย พอกรอ
 ด้ายอยู่ที่บ้านยังไม่ทันเสร็จ พระพุทธเจ้าพระองค์ฉันภัตตาหารเสร็จ แล้ว
 พระองค์ก็นิ่งเฉยไม่เทศน์ไม่อนุโมทนาใด ๆ ญาติโยมที่มา เห็นพระพุทธเจ้า
 นิ่งเฉยก็ทักไม่ได้ แล้วทำอย่างไร พอนางกรอดด้ายเสร็จแล้ว นางก็หิว

กระเข้าไป ก็ต้องผ่านปรั้มพิฐีที่พระพุทธเจ้าพร้อมภิกษุสงฆ์หนึ่งอยู่ พระพุทธเจ้ารู้ว่านางกุมาริมา พระองค์ก็ชะเง้อ ภาษาบาลี เรียกว่า คิว อุกุขิปิตวา แปลว่า ชะเง้อมองนาง ยึดคอขึ้นแล้วก็มองไปหานาง นางก็เดิน ผ่านมา เหลียวไปประสบพระเนตรของพระพุทธเจ้าที่พระองค์ชะเง้อดูอย่าง นี้ ก็รู้ทันทีว่า อ้อ...พระพุทธเจ้าต้องการพบเรา ต้องการให้เราเข้าไปหา รอ การมาของเรา นางรู้ พอรู้แล้วนางก็วางกระเข้าไว้แล้วก็เดินเข้าไปใน ท่ามกลาง เสร็จแล้วก็ไปยืนต่อหน้าพระพุทธเจ้า พอยืนแล้วพระพุทธเจ้าก็ ตรัสถามว่า “เธอมาจากไหน” นางตอบว่า “ไม่ทราบพระเจ้าค่ะ” พระพุทธเจ้าถามต่อว่า “แล้วเธอจะไปไหน” “ไม่ทราบพระเจ้าค่ะ” “เธอ ไม่ทราบหรือ” “ทราบพระเจ้าค่ะ” “เธอทราบหรือไม่” “ทราบพระเจ้า ค่ะ” พุทธทศนออยู่อย่างนี้ ถ้าพูดอย่างธรรมดาเหมือนพูดเล่นลื่นกับ พระพุทธเจ้า พวกญาติโยมที่ฟังอยู่ ทั้งอุบาสก อุบาสิกาหนี ส่งเสียงอึ้งคั่น ขึ้นมาเลย พุดกันว่า นางไม่น่าจะไปพูดอย่างนี้กับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า ตรัสว่า เธอมาจากไหน ก็น่าจะบอกว่ามาจากบ้านช่างทอหูกซิ เธอไปไหนก็ ไปโรงทอหูก จะไปตอบทราบไม่ทราบอยู่ตรงนั้น คนทั้งหลายก็เสียงอึ้งคั่น ขึ้นมา พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า หยุดๆ ๆ ท่านห้ามไม่ให้ส่งเสียง พระพุทธเจ้าตรัสถามใหม่ว่า ที่ตาคตตรัสถามว่า เธอมาจากไหน ทำไมจึง ตอบว่า ไม่ทราบ นางกุมาริก็ทูลตอบว่า พระเจ้าค่ะ หม่อมฉันนี้มาจากบ้าน ช่างทอหูก พระองค์ก็ทรงทราบ แต่การที่พระองค์ถามว่ามาจากไหน พระองค์คงไม่ได้ทรงตรัสถามว่าเธอมาจากบ้านช่างทอหูกหรือ แต่ถามว่าเธอ จากที่ไหนมาเกิดที่นี่ นางเข้าใจคำถามของพระพุทธเจ้านะ พระดำรัสของ พระพุทธเจ้าลึกซึ้ง แต่ว่านางมีปัญหา เข้าใจว่า พระองค์คงไม่มุ่งหมายจะ มาถามนางว่าเธอมาจากบ้าน แล้วจะไปไหนอย่างนี้ ไม่ได้มุ่งถามอย่างนั้น แต่คงประสงค์ถามว่า เธอจากที่ไหนมาเกิดที่นี่ นางก็บอกว่าข้าพระองค์นี้ไม่ ทราบว่าตัวเองเกิดจากที่ไหน แล้วตายจากที่ไหน แล้วมาเกิดที่นี่ ไม่ทราบ

เลยจึงตอบไม่ทราบพระเจ้าค่ะ พระพุทธเจ้าประทานสาธุการด้วย สาธุ สาธุ เธอตอบได้ดีแล้ว ตอบตามพุทธประสงค์เลย ทีนี้ปัญหาอย่างนี้ ท่านพระโยคาวจรเราทราบไหม ถ้าพระพุทธเจ้าตรัสถามว่า ท่านพระโยคาวจรที่นั่งอยู่ตรงนี้มาจากไหนกัน ต้องไม่ใช่มาจากวัดโน้น วัดนั้นะ ถ้าถามว่าท่านตายจากที่ไหนหรือจากที่ไหนมาเกิดที่นี่ มีใครตอบได้มั๊ย แม่...เราเป็นพระก็ คงตอบไม่ได้ ถ้าเราไม่มีอภิญญา เราก็ไม่รู้ว่าจะเราเกิดจากที่ไหน ตายจากที่ไหนมาเกิดที่นี่ เราก็ต้องตอบว่า ไม่ทราบอีกเหมือนกัน

พระพุทธเจ้าก็ตรัสถามอีกว่า ที่ตถาคตถามว่า แล้วเธอจะไปไหน ทำไมเธอจึงตอบว่าไม่ทราบ นางก็บอกว่า พระพุทธองค์คงไม่มุ่งหมายว่า จากบ้านทอหูกแล้วจะไปโรงทอหูก คงไม่ได้ถามเรื่องนั้นหรอก แต่ถามว่า เธอตายจากนี้แล้วเธอจะไปเกิดที่ไหน หม่อมฉันก็ไม่ทราบเหมือนกัน ว่า หม่อมฉันตายจากที่นี้แล้ว หม่อมฉันจะไปเกิดที่ไหน เราก็รู้ไม่ได้เหมือนกัน พระพุทธเจ้าพระองค์ก็ตรัสสาธุการว่า สาธุ สาธุ

ปัญหาที่ ๓ ตถาคตตรัสถามว่า เธอไม่ทราบหรือ แล้วทำไมจึงตอบว่าทราบล่ะ นางก็ตอบว่า ทราบภาวะความตายของตัวเองว่า เราจะต้องตายแน่ รู้แค่นี้จึงตอบว่า ทราบพระเจ้าค่ะ ถึงเกิดมาจะวิเศษวิโส จะเป็นอย่างไร รู้ว่าต้องตายแน่นอน พระพุทธเจ้าก็ประทานสาธุการอีกว่า สาธุ สาธุ เธอตอบได้ถูกต้องตามพุทธประสงค์แล้ว ปัญหาสุดท้ายท่านถามว่า เธอทราบหรือ ก็ตอบว่าไม่ทราบพระเจ้าค่ะ ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาาก็ไม่รู้จะตอบว่าอย่างไร แต่นางมีปัญญา พระพุทธเจ้าตรัสถามว่า ทำไมเธอจึงตอบว่าไม่ทราบเพราะอะไร นางก็ตอบว่า หม่อมฉันรู้ว่าตัวเองจะต้องตายแต่จะตายเวลาไหน ไม่ทราบเหมือนกัน จะตายตอนเช้า จะตายตอนกลางวัน จะตายตอนเย็น หรือกลางคืนก็ไม่ทราบ ว่าตัวเองจะตายตอนไหนหรือสถานที่

จะตายก็ไม่รู้ว่า เราเกิดบนบก บางทีอาจไปตายในน้ำ เกิดบนบกอาจตายบนอากาศก็ได้ เครื่องบินระเบิดนี่ก็ไปตายบนอากาศ ตายสูง ถ้าตายในน้ำ เขาเรียกว่า ตายเย็น ตายสูง ตายต่ำ เราจะเห็นว่า จะตายด้วยโรคอะไรเราก็ไม่รู้อีก อย่างเราเห็นหน้ากัน นั่งฟังธรรมอยู่นี้ แต่พอหลับไปแล้ว ไม่รู้ว่าใครจะตื่นหรือไม่ตื่น ไม่รู้เหมือนกัน เราเดิน เรานั่ง อยู่อย่างนี้ พอสะดุดเท้าตัวเอง หกคะเมนตีลังกาหัวนี้อคพื้น ไปอีกเหมือนกัน มันเอาแน่ไม่ได้ ชีวิตของคนเรานี้ เดินไปเข้าห้องน้ำ บางทีไปส้วมในห้องน้ำอีกเหมือนกัน น็อคได้เหมือนกัน คนสมัยนี้ไปห้องน้ำไปตายในห้องน้ำจำนวนมาก เราไม่รู้ไม่ได้ เทศน์อยู่วันนี้ นั่งอยู่ตรงนี้ กลับกุฏิพรุ่งนี้ ตื่นหรือไม่ตื่นก็ยังไม่รู้ ถ้าตื่นนะ พรุ่งนี้ยังสอบอารมณ์ได้อยู่ ถ้าไม่ตื่นก็ไม่รู้ มันเอาแน่อะไรไม่ได้

ฉะนั้นในที่นี้พอนางตอบปัญหาแล้ว พระพุทธเจ้าสาธุการเสร็จแล้ว พระพุทธเจ้าก็ตรัสศากาว่า ท่านทั้งหลายมีแต่โพนทนา หาปัญญาไม่ได้ ไม่รู้ในคำถามที่ควรจะตอบอย่างไร แต่นางนี้เป็นผู้มีปัญญา

ธรรมจักขุ

พระพุทธเจ้าตรัสศากาในโลกวรรค เปสการะธิตะวัตถุ อนธภูโต อโย โลโก, ตนุเกตถ วิปัสสติ สกุณ ชาลมุตโตว, อโป สคคาย คจจติ อนธภูโต อโย โลโก โลกะโลก นิมิต्तโย ในที่นี้คำว่าโลกะมีอยู่ ๓ อย่าง คือ สังขารโลก **โลกคือสังขาร** สัตว์โลก **โลกคือหมู่มสัตว์** โอกาสะโลก **โลกคือแผ่นดิน** โลกสามนี้ คำว่าโลกะในที่นี้ไม่ใช่ สังขารโลก ไม่ใช่ โอกาสะโลก อะยังโลกะ แต่ในที่นี้ก็คือ สัตว์โลก อะยังโลโก ท่านบอกว่า ปกติสัตว์โลกนี้ อันธภูโตเป็นผู้มีขอบเขต เราตาดี ๆ นี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเราตาบอดนะ ตาอะไรบอดเอ๋ย เราลองว่า ธรรมจักรขีที่เราสวดกันมานี้ อิทธิทุกข์ อริยสัจจันติ เม ภิกขเว ปุพเพ อนนุสสุเตสุ ฐมเมสุ จกข์ อุทพาที,

ญาณ อุทปาติ, ปญญา อุทปาติ, วิชชา อุทปาติ อาโลโก อุทปาติ คืออะไร จักขุในที่นั้นคือปัญญา ปัญญาจักขุนะ ของเรานี้ตาเนื้อดีมันไม่บอดแต่ตาใน คือจักขุปัญญามันบอด ปกติมันมีตบอด ตนุเกตถ วิปัสสติ ศัพท์ว่า ตนุ เกตถ แยกออกเป็นตฺนุโก เอตถ คำว่า ตนุ ในที่นี้แปลว่า น้อย น้อยคนนัก ที่จะเห็น สภาวะที่มีอยู่ตามความเป็นจริง ไม่ต้องอะไรอย่างที่ยกอุปมานี้ เหมือนอสุภะ บอกว่า น้อยคนนักที่จะเห็นรูปนามที่เป็นสภาวะธรรม ที่เป็น เพียงแต่รูปกับนาม สภาวะธรรมของรูปนามที่มีการเกิดดับ สภาวะธรรม ของรูปนามที่มีสภาพเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และอสุภะ พระองค์ตรัส ว่า น้อยคนนักที่จะเห็น ต่อนี้ถึงแม้สภาวะปรากฏก็จริง แต่อย่างน้อยคนนักที่จะ รู้ได้ ที่จะเห็นได้ ลองดูซิ

อสุภกรรมฐาน

แม้แต่ต่อสุภะ วันนั้นที่บอกว่า ทางที่ไหลของอสุภะ มีก็ทาง ๙ ทาง ไข่ใหม่ ทางตา ๒ ทางหู ๒ จมูก ๒ ปาก ๑ ทวารหนักทวารเบา ทั้งหมดมี ๙ ทวาร อสุภะมันไหลออกอยู่ข้างบน ไหลลงอยู่ข้างล่างเป็นประจำ ไหล ออกเป็นประจำ ถ้าตามนัยคาถาของสิริมา ท่านกล่าวว่า อรุกายัง ท่านว่า กายนี้มันมีแผล เป็นแผลอยู่เป็นประจำ แผลใหญ่ ๙ แผลนี้ปิดไม่ได้ ปิด แล้วเดือดร้อนเลย แผลคือตานี้ ใครไปปิด ปิดไม่ได้นะ ไม่ต้องเห็นอะไร แผลคือหู นี่ไปอุดเขาไม่ได้นะ แผลทวารหนักทวารเบา นี่ ปิดไม่ได้ ๙ แผล นี้เราเป็นแผลอยู่เป็นประจำ เขาเรียกว่า อรุกายัง มีกายเป็นแผลอยู่เป็น ประจำ แผลเหล่านี้เป็นที่ไหลออกของสิ่งโสโครก ทั้งวันทั้งคืน ที่เราเพียร พยายามชำระสะสางอยู่ทุกวันๆ นี้ ก็เพราะว่าความโสโครกนี้มันมีอยู่ อสุภะถึงแม้จะมีอยู่แต่คนที่เห็นอสุภะนี้เห็นกันบ้างไหม ปรากฏให้เห็นจะจะ นะ เราไม่คิดว่าเป็นอสุภะ ถ้ามว่าขี้ตานั้นของใคร ขี้ตาของเราถามว่าขี้หูใคร ขี้หูเรา ขี้มูกใคร ขี้มูกเรา ขี้ลิ้น ขี้อะไร นี่ของเราทั้งนั้นนะ ทวารหนัก

ทวารเบาที่ถ่ายออกมานี้อุจจาระปัสสาวะถามว่าของใคร ของเราทั้งนั้นแหละ แล้วจะไปเห็นว่าของเราเป็นอสุภะไหม หมอเห็นอสุภะไหม ท่านเห็นไหม ไม่เห็นนะ พอเรียนจบแล้วก็แต่งงานกันไป มองไม่เห็นอสุภะ อยู่กับอสุภะมีคณะผ่าอสุภะอยู่ แต่ว่าหมอก็มองไม่เห็นอสุภะ ถามว่าทำไมจึงเป็นอย่างนั้น เพราะไม่ได้พิจารณาอสุภะนี้ เขาไปผ่าศพเพื่อการศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้สำเร็จในวิชาที่เขาต้องการ เขาเรียนอยู่ เขาไม่ได้พิจารณาธรรม ไม่ได้เจริญอสุภะกรรมฐาน หมอไม่ได้เจริญอสุภะกรรมฐาน เขาไปดูว่า กระดูกมันเป็นอย่างไร เอ็นมันเป็นอย่างไร เนื้อมันเป็นอย่างไร ตรงไหน ส่วนไหนมันเป็นอย่างไร เขาจะต้องผ่าเพื่อประกอบในการรักษา เขาศึกษาเล่าเรียน ไม่ใช่เป็นการพิจารณาอสุภะ แล้วสัปรหรอละ สัปรหรอที่อยู่กับอสุภะนี้ สัปรหรอเห็นอสุภะไหม ไม่เห็นนะ ดีไม่ดี สมัยก่อน ไม่มีฉีดยาบางที่ได้เหล้ามา ได้อะไรมานี้ไม่มีอะไรกับแอลกอฮอล์ เขาปาดเอาเนื้อของศพนี้ ปิ้งกินแอลกอฮอล์ก็มี แล้วสัปรหรอพอเห็นศพเข้าวัดมานี้ สัปรหรอทำหน้าที่หมอยุใหม่ไม่มุยนะ ยิ้ม ยิ่งศพคนมีเงินละก็ได้ทิปอย่างดี ได้เหล้าได้เบียร์ได้เงิน มันคิดไปทางโน้น สัปรหรอนี้เขาอยู่กับอสุภะแต่เขาก็มองไม่เห็นอสุภะ มองไม่เห็นเพราะเขาไม่ได้พิจารณา เขาทำตามหน้าที่ของเขาเท่านั้นเอง ส่วนพระที่จบประโยค ๙ เป็นเจ้าคุณแล้วสึกออกไปนี้โยมเขาติเตียนนะ แหม...จบถึงเปรียญ ๙ แถมยังไม่พอเป็นเจ้าคุณอีก สึกมาทำไม เขาถามเลย ผมก็เลยยกเรื่องหมอ ถามเรื่องหมอมว่า หมอเขาผ่าศพ เขาพิจารณาอสุภะไหม ไม่ได้พิจารณา เขาเห็นอสุภะไหม ไม่เห็น หมอยังแต่งงานได้เลย หมอก็เรียนจบอสุภะเหมือนกัน หมอเขาก็ผ่าศพ เขาก็ยังแต่งงาน พระเราก็เหมือนกันจบเปรียญ ๙ ไม่ใช่ชวนำหลักธรรมมาพิจารณา มันก็มองไม่เห็น แล้วไปติดโน้นติดนี้เสียก็เลยห่างจากธรรมะไปเลย ได้รู้ว่าตัวเองชอบเข้าเรียนเพื่อสอบไม่ได้เรียนเพื่อพิจารณา เราเรียนนักธรรมก็เหมือนกัน ไม่ค่อยได้พิจารณา นะ ท่องเพื่อจะสอบให้มันได้ ที่จะนำหลักธรรมมาพิจารณาอย่างโน้นอย่างนี้

ไม่ค่อยจะได้พิจารณากัน เรียนมาเพื่อสอบ แต่ว่าไม่ใช่ทั้งหมดนะ อาจจะมีบางท่านที่เรียนแล้วนำมาประพฤติปฏิบัติ นั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่ว่าโดยส่วนมากแล้ว เป็นอย่างนั้นจริงๆ

ท่านจะเห็นไหม แม้แต่อสุภะปรากฏจะพระเรายังมองไม่เห็นเลย ถามว่าทำไมจึงมองไม่เห็นเพราะไม่มีปัญญาที่จะเห็นได้ ถึงแม้ความจริงมันปรากฏ ถามว่าปัญญาทำไมจึงไม่เกิด ก็เพราะเราไม่ได้เจริญอสุภะกรรมฐาน ปัญญาที่เกิดกับอสุภะมันก็ไม่มี ผมเคยอุปมาเหมือนกันว่า คนจีนนี่ที่เขาเขียนป้ายใหญ่เป็นภาษาจีนมาไว้ต่อหน้าเรา แล้วในภาษาจีนนี่เขียนบอกเป็นลายแทงเลย บอกถ้าออกจากนี้ ไปชุดชุมทรัพย์มันอยู่ใต้ต้นไม้ต้นนั้น อะไรอย่างนี้ เขาเอาลายแทงที่เป็นภาษาจีนนี่มาซึ่งวางต่อหน้าเรานี้ ถามว่าเราเห็นไหม เห็นนะ แต่ถามว่ารู้ไหมว่าเป็นภาษาจีน รู้ว่าเป็นภาษาจีน แล้วถามว่าอ่านออกไหม อ่านไม่ออก แล้วเข้าใจไหม ไม่เข้าใจ เมื่ออ่านไม่ออกแล้วมันจะเข้าใจได้อย่างไร ถามว่า ทำไมล่ะ เห็น รู้ว่าเป็นภาษาจีน ทำไมจึงอ่านไม่ออก ทำไมถึงไม่เข้าใจ เพราะเราไม่มีปัญญาเกี่ยวกับภาษาจีนเลย ฉะนั้นจะเห็นอย่างไร จ้องอย่างไร มันก็อ่านไม่ออกอยู่อย่างนั้น

ทีนี้ถ้าเราเจ็บใจ อดสำหมาตั้งต่อหน้าเรา เห็นก็เห็น รู้ก็รู้ว่าเป็นภาษาจีน อ่านไม่ออก เรียนเลย เรียนเขียนอ่าน แล้วก็พูดฝึกภาษาจีนจนได้เหมือนเจ้าของภาษา ถ้าเขาเอาป้ายนั้นมาให้เราดูอีกที ถามว่า เห็นไหม เห็น รู้ไหมว่าเป็นภาษาจีน รู้ อ่านออกไหม อ่านออก เข้าใจไหม เข้าใจ เพราะอะไร เพราะในใจของเรามีปัญญาเกี่ยวกับภาษาจีนแล้ว อย่างตัวเรา รูปนามเต็มตัวเลย ตั้งแต่หัวถึงเท้า เท้าถึงหัว รูปนามทั้งนั้น รูปธรรมก็ปรากฏอยู่หนอที แล้วนามธรรมมีไหม ใจของเราก็มึ แล้วการเกิดดับของนามธรรมเหล่านี้มีไหม มี ความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา มีไหม มี

ความเป็นอสุภะมีไหม มี แต่เห็นไหมไม่เห็น ถามว่าทำไมไม่เห็นทั้งๆ ที่มี อยู่ หอบไปหิวมา ทั้งรูปและนามนี้ แต่ทำไมมันมองไม่เห็น ก็เพราะ ปัญญาชนิดที่จะให้เห็นความเป็นจริงไม่มี ถามว่าทำไมไม่มี ก็เพราะเราไม่ได้ สร้าง ไม่ได้เจริญให้มันเกิดขึ้น พอไม่มีมันก็เห็นไม่ได้ แล้วถามว่าเมื่อเราไม่ รู้ไม่เห็น ไม่เข้าใจอย่างนี้ รูปนามมีไหม มี การเกิดดับของรูปนามมีไหม มี แล้วความเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา อสุภะของรูปนามมีไหม มี ไม่มีไม่ได้ นี้เขาไม่เกี่ยวกับเรา จะรู้ ไม่รู้ เขาก็มีของเขาอยู่อย่างนั้น เขาเรียกว่าเป็น เส้นผมบังภูเขา ภูเขาจะลูกใหญ่ขนาดไหน แต่ว่าเส้นผมเส้นเดียว สามารถ บังภูเขาไม่ให้เห็นได้ นี่ก็เหมือนกัน ตัวเรานี้ รูปนามมีอยู่ ปรากฏอยู่ทันต่อ แต่ว่ามองไม่เห็น ไม่ต้องบังลบล้างเลย ปรากฏอยู่จะจะ มองไม่เห็น

ฉะนั้นเรามาที่นี่ เรามาสร้างปัญญา สร้างพุทธปัญญา ที่ พระพุทธเจ้าแนะนำไว้ เพราะพระองค์ตรัสรู้มาแล้ว ถึงนำมาบอกกล่าวให้เรา ได้เห็นวิธีสร้างปัญญานี้ แล้วองค์สมเด็จพระพอกก็เพียงแต่แนะนำ ทำให้ไม่ได้ แนะนำเท่านั้นเอง พระองค์ชี้ทางแค่นั้น ว่าทางนี้จะไปทางนั้นนะ ทางนี้จะ เดินไปทะเลที่ไหน ถึงอะไรพระองค์บอกชี้ทาง แต่ถ้าบอกทางแล้ว คนไม่ เดินเป็นความผิดของใครละ ไม่ใช่เป็นความผิดของทางและคนชี้ทางเลย นี้ก็เช่นเดียวกัน

ประวัติพระฉันทะ

พระพุทธเจ้าถึงแม้พระองค์มีพระมหากรุณาธิคุณขนาดไหนก็แล้วแต่ แต่ว่าพระองค์จะมาประคบประหงมพยายามประคองเราให้ถึงฝั่งเป็นไปไม่ได้ ถ้าเราไม่ทำเสียอย่างก็เปล่าประโยชน์ ถ้าเราไม่เปลี่ยนแปลงจิตใจของเรา เหมือนท่านพระฉันทะ ที่ตอนเจ้าชายสิทธัตถะออกบวช นายฉันทะตามหลัง ไปเลย พอถึงที่ฝั่งแม่น้ำเนรัญชราเจ้าชายสิทธัตถะบวชแล้ว ขากลับก็จูง ม้ากัณฑ์กลับพระราชวังไป ม้าก็ตายกลางทาง พอกลับพระเนตร ม้าของ

เจ้าชายสิทธัตถะเสียใจอกแตกตายแล้วไปเกิดเป็นเทวดา บุญของเขามีอยู่แล้วเป็นอย่างไร นายฉันทะนี่ตอนนั้นพระพุทเธายังไม่ได้สำเร็จบำเพ็ญพุทธกิริยา แยกหายเจียบไปไหนไม่รู้ตอนนั้นไม่ปรากฏ แล้วภายหลังพระพุทเธำตรัสรู้ พระภิกษุสงฆ์ก็มีแล้ว นายฉันทะเข้าไปบวช พอไปบวชเป็นอย่างไร ฉันทะเป็นปฏิปักษ์ต่อพระสงฆ์นะ คิดว่าเวลาเจ้าชายสิทธัตถะออกผนวชไม่มีใครตามหลังไปสักคน แต่พอเจ้าชายสิทธัตถะสำเร็จเป็นพระพุทเธำแล้ว พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ คนนี้คนนั้นมาจากไหนก็ไม่รู้ ท่านเป็นปฏิปักษ์ต่อพระสงฆ์ไล่ด่าพระสงฆ์ ด่าพระสารีบุตร ด่าพระโมคคัลลานะ ด่าตะไปหมด

ทีนี้พระพุทเธำก็ทรงเรียกพระฉันทะมาสอนว่า เธออย่าไปด่าสารีบุตร อย่าไปด่าโมคคัลลานะ ท่านเหล่านี้เป็นกัลยาณมิตรที่ดีของเธอเนะ เจียบ พอออกจากพระพุทเธำไปด่าต่ออีก เป็นอย่างนี้ประจำ พระพุทเธำจึงตรัสว่า ถ้าตถาคตมีชีวิตอยู่อย่างนี้ พระฉันทะก็เป็นอยู่อย่างนี้ ทำอะไรไม่ได้ ท่านก็หมดทางนะ มานะท่านฉันทะจัดมาก ถ้าพระองค์อยู่ไม่สำเร็จ แต่เมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้วถึงจะสำเร็จ

ฉันทะนั้น ขณะที่พระพุทเธำจะปรินิพพาน พระอานนท์ถามว่าจะปฏิบัติตัวอย่างไรกับพระฉันทะ พระพุทเธำบอกว่าให้ลงพรหมทัณฑ์ ก็คือพระฉันทะจะพูด จะทำอะไร ตามใจชอบ ภิกษุสงฆ์จะไม่ไปว่ากล่าวแนะนำ ตักเตือนให้โอวาทอะไร ไม่ต้องทำอะไรทั้งนั้นวางเฉยเสีย พุดง่ายๆ ก็เหมือนตัดหางปล่อยอะไร ไม่ใช่ปล่อยวัดนะ เพราะท่านอยู่วัดแล้ว เรียกว่าตัดหางปล่อยปลา ไม่ต้องไปสนใจ ท่านจะเป็นอะไรไม่เป็นอะไร ไม่ต้องไปสนใจ พอพระฉันทะได้ถูกลงพรหมทัณฑ์ ตอนที่ภิกษุสงฆ์ทำสรีริกกิจของพระพุทเธำเรียบร้อย ก็กลับมาที่เมืองราชคฤห์ ผลที่สุดก็มาประกาศบอกให้ท่านฉันทะ พอได้ยินเท่านั้นพระฉันทะล้มตึงทั้งยืน ล้มเลย แล้วภายหลัง

เกิดความเบื่อหน่ายออกไปบำเพ็ญสมณธรรมได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ขนาดอุปนิสัยเป็นพระอรหันต์ ก็เลสยังบังเหลือเกิน ถ้าไม่ยอมกลับใจไม่ยอมพลิกเอง ใครๆ ก็ไปพลิกให้ไม่ได้ เรื่องของใจ พระพุทธเจ้าก็ไปพลิกให้ไม่ได้ ทำให้ไม่ได้เลย ฉะนั้นเราต้องพลิกของเราเอง โดยให้เราประพฤติปฏิบัติธรรมให้เต็มที่ ฉะนั้นท่านพระโยคาวจรที่เรามาประพฤติปฏิบัติธรรมนี้ เรามาสร้างปัญญา พระพุทธเจ้าวางแนววิธีให้แล้ว ปัญญาชนิดที่จะให้รู้สภาพตามความเป็นจริงของรูป นามที่ปรากฏตามความจริง ท่านต้องการปัญญานี้ เพราะว่าแต่ละปัญญาอย่างที่ผมเคยบอก วิชาทางโลกทุกวิชานี้เขาก็มีหลักการของเขาอยู่ สมมติว่า ต้องการเรียนรู้บัญชี หลักการบัญชีเขาก็มี เราต้องการเรียนรู้วิศวกรรมไฟฟ้าก็ต้องไปเรียนหลักการวิศวกรรมไฟฟ้า มันถึงจะรู้ได้ ตามหลักการตามวิชานั้น เราต้องการรู้วิชาไหนก็ต้องไปเรียนหลักการของวิชานั้น จึงจะมีความรู้ความเข้าใจ ต้องการรู้เรื่องบัญชี โพลไปเรียนวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าเสีย ท่านจะรู้ได้ไหมรู้ไม่ได้นะ มันต้องไปตามทางตามสายของเขา นี่ก็เช่นเดียวกัน เป็นพุทธวิธีที่ใครต้องการที่จะมีความรู้ความเข้าใจในรูปนามตามความเป็นจริง พระพุทธเจ้าวางวิธีการไว้เลย ว่าทางนี้ ที่จะทำให้เกิดปัญญา ที่จะให้เกิดความรู้ความเข้าใจในตัวของเราเอง

ฉะนั้นเราต้องเพียรพยายามกำหนดตามขั้นตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร ต้องกำหนดให้ติดต่อกันจริงๆ จังๆ นี่ก็ขึ้นอยู่กับท่าน ท่านต้องพลิกใจของท่านเอง ต้องกำหนดซ้ำต้องกำหนดติดต่อกันเอง ถ้าท่านไม่พลิกใจของท่านเอง ผมก็ไปทำให้ไม่ได้ขนาดพระพุทธเจ้ายังไปกลับพระฉันทะไม่ได้ เราก็ต้องกลับใจของเราเอง เราต้องเพียรพยายามกำหนดตามขั้นตอนที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ในมหาสติปัฏฐานสูตร ต้องกำหนดให้ติดต่อกันจริงๆ จังๆ สิ่งนี้ขึ้นอยู่กับท่าน เราต้องเพียรกำหนด มันไม่ตายหรอก ถามว่าทำไมจะต้องกำหนดติดต่อกันแล้วทำไมจะต้องให้ใจมันจดจ่อ

เพราะเราจะมาสร้างใจชนิดใหม่ ให้รู้ถึงความเป็นรูปเป็นนาม ให้อยู่กับรูปกับนามนี้ ตั้งแต่ตื่นมาจนถึงหลับ ขอให้ใจมันอยู่กับรูปกับนาม อย่างอื่นเราไม่ต้องไปสนใจแล้ว พอกำหนดมากๆ เข้มมันเก็บหอมรอมริบไว้มากเข้าๆ ผลที่สุด ผลสำเร็จจะปรากฏเอง ท่านไม่ต้องปรารถนา ไม่ใช่ นั่งไปๆ เมื่อไหร่จะเห็นเทวดา นั่งไปๆ เอ้.....สมาธิเราทำไม่จริงเป็นอย่างนี้ ไปทำอย่างนั้นมันเสียหมด ขอให้กำหนดถออะ พอกำหนดที่สติเกิด กำหนดที่สติเกิดสมาธิเกิดมากเข้าๆ ไม่ต้องไปว่า ไม่ต้องไปอ่อนวอน ไม่ต้องไปอยาก เขาปรากฏให้เห็นเอง เท่าที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการกำหนดก็ดี เกี่ยวกับการที่เรามาสร้างวิธีให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ตามพุทธวิธีที่องค์สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณองค์ที่ ๑๖ ก็หวังใจว่า ท่านพระโยคาวจรคงจะเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปประพฤติปฏิบัติต่อไป

ผมก็ขอตั้งจิตอธิษฐานใจอ้อางเอาคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก มีความศักดิ์สิทธิ์แห่งพระบรมธาตุแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นต้น พร้อมอำนาจของสัมมาเทวดาและบุญกุศลที่ท่านพระโยคาวจรทั้งหลายได้บำเพ็ญเพียรมาในอดีตชาติก็ดี ในปัจจุบันก็ดี และกำลังประพฤติปฏิบัติอยู่ในสถานที่แห่งนี้ก็ดี ขออำนาจเหล่านั้นจงรวมกันเป็นตบะเดชะ ดลบันดาลให้ท่านพระโยคาวจรทั้งหลายจงเป็นผู้มีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์ สามารถเจริญวิปัสสนากรรมฐานตามนัยแห่งสติปัญญาอันที่องค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตรัสไว้ดีแล้ว และสามารถยังวิปัสสนาญาณตั้งแต่รูปนามปริเฉทญาณ เป็นต้น จนถึงปัจจเวกขณญาณเป็นที่สุด ให้บังเกิดขึ้นในชั้นธรรมาสน์ของท่านพระโยคาวจรทั้งหลายโดยทั่วหน้าทุกๆ ท่านเทอญ.....สาธุ สาธุ สาธุ

ธรรมะในมิลินทปัญหา

หมวดปัญหาทางต้น วรรคที่ ๕

ศาสตราจารย์เกียรติคุณแสง จันทร์งาม

ปัญหาที่ ๙ เรื่อง ผลของกุศลกรรมและอกุศลกรรมเหมือนกันหรือต่างกัน

พระเจ้ามิลินท์มีพระราชปจฉา มีใจความว่าคนพวกหนึ่งทำกุศลกรรม อีกพวกหนึ่งทำอกุศลกรรม คนทั้ง ๒ จำพวกนี้จะได้ผลเท่ากัน หรือแตกต่างกัน

พระนาคเสนถวายพระพรตอบว่าได้ผลต่างกันคือ คนที่ทำกุศลกรรม ตายแล้วย่อมเสวยสุขในสวรรค์ คนที่ทำอกุศลกรรม ตายแล้วย่อมเสวยทุกข์ในนรก

พระเจ้ามิลินท์ทรงแย้งว่า พระเทวทัตเป็นผู้มีสันดานชั่ว พอใจประกอบแต่อกุศลกรรม ฝ่ายพระโพธิสัตว์เป็นผู้มีอุปนิสัยใฝ่ดี พอใจประกอบแต่กุศลกรรม ถ้าเป็นจริงดั่งนั้น พระเทวทัตเกิดในชาติใด น่าจะมีชาติตระกูลต่ำต้อย ชีวิตมีแต่ความทุกข์ยากลำบาก ส่วนพระโพธิสัตว์น่าจะเกิดในตระกูลสูง เพียบพร้อมลาภยศ สรรเสริญ สุข แต่ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ตามเรื่องในชาดกในบางชาติ พระเทวทัตเกิดในตระกูลพราหมณ์ บุโรหิตของพระเจ้าพาราณสี แต่พระโพธิสัตว์กลับไปเกิดในครอบครัวคนจันทาล ผู้ริษยาทำให้มะม่วงออกผลนอกฤดูกาล

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นพระเจ้ากรุงพาราณสี แต่พระโทธิสัต์ว์เกิดเป็นช่างทรงของพระเจ้ากรุงพาราณสีนั้น

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นบุรุษผู้ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม (มาจากศัพท์บาลีว่า ปวเน นตถายโก ซึ่งฉบับมหามกุฏฯ แปลว่าเป็นมนุษย์เที่ยวไปในป่า ฉบับกรมศิลปากร แปลว่า เป็นมนุษย์เท่านั้น ฉบับ S.B.E. ศาสตราจารย์ริส เดวิดส์ แปลว่า เป็นบุรุษผู้เลี้ยงชีพด้วยการผัดขำ ในที่นี้ ขำพเจ้าแปลตามท่าน ห.กุ่มพุเร พระชาวศรีลังกา) ฝ่ายพระโทธิสัต์ว์เกิดเป็นลิงชื่อมหากปิ

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นมนุษย์ตระกูลเนสาท (คนพื้นเมืองนอกรวรรณะเผ่าหนึ่ง ที่เลี้ยงชีพด้วยการล่าสัตว์ – คำอธิบายเพิ่มเติมโดย ศ.ริส เดวิดส์) พระโทธิสัต์ว์เกิดเป็นช่างฉัตรหัต (ช่างมี 6 งา) และถูกคนเนสาทชื่อโสณุตตระนั้นฆ่าตาย

อีกชาติหนึ่งพระเทวทัตเป็นมนุษย์ (ศ.ริส เดวิดส์แปลว่า ผู้ไม่มีบ้านเรือน ฉบับมหามกุฏฯ ว่า ไม่อยู่เป็นตำแหน่ง ฉบับกรมศิลปากร ไม่พูดถึงที่อยู่) เที่ยวไปในป่า พระโทธิสัต์ว์เกิดเป็นนกกระหา (ริส เดวิดส์ แปลว่า ผู้รับทมนตร์ในพระเวท ฉบับมหามกุฏฯ ว่า ผู้ฟ่งซึ่งมนตร์ ฉบับกรมศิลปากรไม่พูดถึงประเด็นนี้) และถูกชายพเนจรคนนั้นฆ่าตาย

อีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นพระราชานามว่ากลาพ (ฉบับมหามกุฏฯ (มมร.) และฉบับกรมศิลปากร (กศป.) ว่า กลาพู) ครองกรุงพาราณสี พระโทธิสัต์ว์เป็นดาบสชื่อขันตีวาที (ริส เดวิดส์ ว่าผู้สอนให้คนมีเมตตากรุณาต่อ

๘๖ อริยธรรม ๓๖

สัตว์) แต่ฉบับ มมร. และ กศป. ไม่พูดถึงข้อนี้เลย) พระราชาซึ่งโปรดการล่าสัตว์ ได้สั่งให้ราชบุรุษจับพระดาบส ให้ตัดอวัยวะออกเป็นชิ้นๆ จนตาย

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นคนตัดไม้ พระโพธิสัตว์เกิดเป็นพญาวานรชื่อนันทิยะ อยู่ในป่าพร้อมด้วยแม่และน้องชาย ต่อมาได้ถูกคนตัดไม้ฆ่าตายทั้งครอบครัว

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นซีเปลือยชื่อโกรมภีระ (มมร. และ ริส. เดวิดส์ เป็น การัมภีระ มมร. ว่าเป็นอเจลกะ) พระโพธิสัตว์เป็นพญานาคชื่อปณทรกะ (ริส เดวิดส์ บอกว่าเป็นพญาภู แล้วแปลปณทรกะว่า “ผู้มีสี่เหลี่ยม”)

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นชฎิล (มีมวยผมเป็นชฎา) อยู่ในป่าใหญ่ พระโพธิสัตว์เป็นสุกรใหญ่ชื่อตัจฉกะ (กศป.ว่า ทัจฉกะ ริส เดวิดส์ ให้ไว้แต่ความหมายว่า “ผู้เป็นช่างไม้”)

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นพระราชาชื่อสุรปริจระ (กศป. ว่าชื่อ อูปริปราช) พระโพธิสัตว์เป็นพราหมณ์ชื่อ กปิละ

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นมนุษย์ชื่อสามะ พระโพธิสัตว์เป็นพญาเนื้อชื่ออรุรุ (ฉบับ กศป.เป็นอรุ)

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นนายพรานชื่อสุสามะเที่ยวไปในป่า (ฉบับ มมร.และริส เดวิดส์ไม่บอกชื่อ) พระโพธิสัตว์เกิดเป็นช่างพลาย และถูกนายพรานเลื่อยเอางาถึง ๗ ครั้ง (ฉบับ มมร.ว่าตัดเอางา ฉบับริส เดวิดส์ว่าหักเอาฟัน (broke of and took away the teeth) ๗ ครั้ง

อีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นพระราชอาชญาพราหมณ์นามว่าสิงคาลราช (ฉบับ มมร. ว่าเป็นสิงคาลชาติดิยธรรม ต่อมาบอกว่าเป็นพระยาสิงคาละ เป็นใหญ่เหนือชมพูทวีป ฉบับบริส เดวิดส์บอกว่าเป็นสุนัขประเภท Jackal ผู้ต้องการเป็นใหญ่ในชมพูทวีป ในที่นี้ถือตามฉบับ กศป. ซึ่งฟังดูมีเหตุผลกว่า) ส่วน พระโพธิสัตว์เป็นบัณฑิตชื่อวิรุระ

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นช่าง ซึ่งได้ฆ่าลูกนกทั้งหมดของแม่นกไส้ (ฉบับ มมร.เขียนว่า นกไส้ ให้อัศพัทบาลีไว้ด้วยว่า ลตุกิกา) พระโพธิสัตว์เกิดเป็นพญาช่าง

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นยักษ์ชื่ออธรรม ฝ่ายพระโพธิสัตว์เกิดเป็นยักษ์ชื่อสุธรรม

อีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นนายสำเภา พระโพธิสัตว์ก็เป็นนายเรือสำเภา เป็นใหญ่เหนือครอบครัวคนละ ๕๐๐ ครอบครัวเท่ากัน (ฉบับ กศป.ว่ามีบริวารคนละ ๕๐๐ ซึ่งฟังดูมีเหตุผลกว่า)

อีกชาติหนึ่งพระเทวทัตเป็นนายกองเกวียน พระโพธิสัตว์ก็เป็นนายกองเกวียน มีบริวารคนละ ๕๐๐

อีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเกิดเป็นพญาเนื้อชื่อสาขะ พระโพธิสัตว์เป็นพญาเนื้อ ชื่อ นิโครธ มีบริวารตัวละ ๕๐๐

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นพราหมณ์ปุโรหิตชื่อ กัณทหาละ พระโพธิสัตว์เป็นพระจันทราชกุมาร

ในอีกชาติหนึ่งพระเทวทัตเป็นเสนาบดีชื่อว่า สาขะ พระโพธิสัตว์เป็นพระราชอาชญาพราหมณ์นามว่า นิโครธ (พระเจ้ามิลินท์ตรัสว่าทั้ง ๒ มีฐานะเท่าเทียมกัน ความจริง พระราชาน่าจะสูงกว่า)

ในอีกชาติหนึ่งพระเทวทัตเป็นพระยาพรหมทัต พระโพธิสัตว์เป็นโอรสของพระองค์ มีพระนามว่าปทุมราชกุมาร และถูกพระบิดาสังหารโดยการโยนลงไปในเหว

ในอีกชาติหนึ่ง พระเทวทัตเป็นพระยามหาปตาปราช พระโพธิสัตว์ เป็นพระราชกุมาร นามว่า ธรรมपालและถูกพระบิดาฆ่าเสีย

ในชาติสุดท้ายในโลกนี้ พระโพธิสัตว์เกิดเป็นพระเวสสันดร พระเทวทัตเป็นชุก

ตามตัวอย่างที่เล่ามา ในบางชาติพระเทวทัตมีชาติตระกูลสูงกว่าพระโพธิสัตว์ ทั้งๆ ที่ทำแต่อกุศลกรรม เป็นคนชั่วร้าย มีน้อยชาติที่มีฐานะ ศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน แสดงว่ากุศลกับอกุศลมีผลเสมอกัน ไม่แตกต่างกันเลย

พระนาคเสน ถวายพระพรตอบมีใจความว่า **กุศลกับอกุศลให้ผลแตกต่างกันอย่างแน่นอน** แต่ที่บางชาติพระเทวทัตมีฐานะ ตระกูลสูงกว่านั้น ก็เพราะว่าบางชาติ เมื่อเกิดในฐานะตระกูลสูงนั้น ท่านยังมีโอกาสได้กระทำกุศลกรรมบ้าง เช่น การให้ทาน การรักษาศีล การสร้างศาลา สร้างสระน้ำ การถวายไทยทานแก่สมณะพราหมณ์ เป็นต้น เพราะกุศลกรรมเหล่านี้ นำส่ง จึงได้เกิดในฐานะตระกูลสูงเป็นบางชาติ

ฝ่ายพระโพธิสัตว์ก็เช่นเดียวกัน ในการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในภพภูมิต่างๆ นับจำนวนชาติไม่ได้ย่อมจะมีโอกาสพลาดพลั้งไปกระทำอกุศลไว้บ้างเหมือนกัน จะต้องไปเกิดในกำเนิดสัตว์เดรัจฉานบ้าง แต่เพราะได้สร้างสมบารมีไว้มาก จึงมีกุศลกรรมสถิตอยู่เป็นพื้นฐานของจิตใจ ฉะนั้นผลจะได้ไปเกิดในกำเนิดต่ำต้อยเพียงใด ก็ยังทำความดีอยู่

ส่วนพระเทวทัตนั้น แม้จะไปเกิดในตระกูลสูง แต่สันดานชั่วยังมีอยู่ ก็ยังคงทำกรรมชั่วอยู่ เช่นในชาติปัจจุบันแม้จะเกิดในศากยสกุลและได้บวชปฏิบัติธรรมจนได้ฌานสมาบัติ ในที่สุดก็ทนต่อแรงกดดันของกรรมชั่วไม่ไหว จึงกระทำความชั่วถึงขั้นอนันตริยกรรม

ผลปรากฏว่า พระเจ้ามีลินท์พอพระทัยในคำตอบของพระนาคเสน

รายนามผู้บริจาคพิมพ์ “อริยธรรม ๓๖”

.....การให้ธรรมทานขณะการให้ทั้งปวง.....

รายละเอียด ๓,๐๐๐ บาท

พระครูภาวนาวิรัช

คุณสมพิศ แซ่ก่าและครอบครัว

รายละเอียด ๒,๙๐๐ บาท

พระมงคล สุ่มังคโล

รายละเอียด ๒,๐๐๐ บาท

คุณแม่ชีทิพาพร อัสสรณะสมบัติ, รศ.ท.พ.วิรัช พัฒนาการณ์

รายละเอียด ๑,๐๐๐ บาท

คุณพรพรรณ สุจริตวณิช, คุณกุมารี ศิรินาวิและครอบครัว, คุณอาทิตย์ สุจริต
วณิชและครอบครัว, คุณวันทนา อาโรรา-ภ.ญ.ดร.นันทกา-พ.ญ.จิราภรณ์ โกรานา,กองทุน
พ.อ.(พิเศษ) เทอดทูล จันทร์อุไร,คุณสุวิรรณ อินทจักร์

รายละเอียด ๕๙๙ บาท

พระภิกษุสุพจน์ เสลกุล

รายละเอียด ๕๐๐ บาท

คุณอรทัย ไทยพริบ, รศ.พูนสุข ต้นพรหม, คุณถวิล บุรีรักษ์, ภ.ญ.อารี คุณาพร,
คุณสุมาลี วิมลสันติรังสี, พ.ญ.ปรางค์มาลี ลือชารัมย์ และครอบครัว, อ.สุรภา-พ.อ.ฉะนัฐ
เดชะ, คุณเดชา สาริกุล, คุณสถาพร เดชพุทธวัฒน์

รายละเอียด ๔๐๐ บาท

คุณคำรบ บุญเกตุ

รายละเอียด ๓๐๐ บาท

คุณอำภา สมเริง, น.พ.दनพ นาเนกรังสรรค์, น.พ.ภาสกร สวัสดิรักษ์

รายละเอียด ๒๒๐ บาท

คุณศิริกัญญา ไพศาลสุขวิทยา

รายละเอียด ๒๐๙ บาท

รศ.จิตรพี ขวาลาวัฒน์

รายละเอียด ๒๐๐ บาท

คุณสมาน ศรีสัตบุษย์, คุณไพบูลย์ กลิ่นประเสริฐ, คุณณัฐธนาถ ไตรภาพ, คุณวิชิต สุพันธ์วัฒน์, คุณชรินทร์ สวนศรี, พ.ญ.สรตวดี หล่อสมฤดี, คุณบุญเรือง ตั้งสินมั่นคง, คุณวงเดือน สงวนวงศ์

รายละเอียด ๑๙๔ บาท

คุณอัจฉรา สุจริตวัฒน์

รายละเอียด ๑๕๐ บาท

คุณจรรยา พูนทอง, คุณทิพย์วรรณ – คุณกมลทิพย์-คุณสถาพร คล้ายบ้านใหม่

รายละเอียด ๑๓๐ บาท

คุณนิภัทรา ศรีม่วง

รายละเอียด ๑๐๐ บาท

คุณกীরติ ลิขิตอนุรักษ์, คุณกীরรัตน์ ลิขิตอนุรักษ์, คุณสุมาลี สาละโนทยาน, ด.ญ. ชนิภา วิชาวจี, คุณกริษา ศิริมลพิวัฒน์, คุณนภารัตน์ วิชาวิสันทัต, ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม, คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ, คุณนพกร ปัญญาวัฒน์, คุณวารารักษ์ ใจสุข, คุณรุ่งฤดี สายสกล, คุณไพเราะ เจริญพรและครอบครัว, คุณพรรณทิส เรื่องทรานนท์และครอบครัว, คุณทรินทร์ บุญมาและครอบครัว, คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุล และครอบครัว, คุณปริศนา ตันตันนท ตระกูล, คุณจงจิตร บัวล้อมและครอบครัว, คุณจันทร์ดา ศิรินาวีและครอบครัว, คุณกาญจนา พูนทองและครอบครัว, คุณตุ้ย ฤทธาสน์, พ.ท.สุระชัย จันทร์ดา, คุณมานิตย์ วรินทร์อุดม สุข, คุณกนก ศรีวินิต, คุณทวีป พอควร, พ.ญ.เรณู บุญทองอ่อน, คุณประชิด เอื้องไฟโรจน์, คุณพนิตดา พลาศรี, คุณวรรณจรัส ใจสว่าง, คุณสุวิมล ศุภวงศ์วรรณนะ, คุณหวน เสียงตรง, คุณนงนุช เสียงตรง, คุณเชียงชัย เสียงตรง, คุณพิชญาภา เสียงตรง, คุณพิชญาภัค เสียงตรง, พ.ญ.พิมพ์สิริ ตั้งกิจโชติ, คุณโชคชัย ศศิสุนทร, คุณนฤมล แสนหลวง, พ.ญ.สุรัตน์ดา อุงคนตีวัตติ, พ.ญ.อภันตรี โภคารัตน์กุล, พ.ญ.ณัฐฐา คงตันกุล, คุณแม่สุชาทิพย์ สุจริตวัฒน์, คุณศรีพรรณ วุฒิไชยวงศ์, คุณปฐมมา เตชะ, คุณทไว เตชะ

รายละเอียด ๙๙ บาท

คุณเพ็ชรภรณ์ ธรรมธวัชชัย

รายละเอียด ๗๐ บาท

คุณขวัญอยู่ สมุทรสถิตโสภณ

รายละเอียด ๖๙ บาท

คุณจรรยา-คุณสุภีร์ รอดประเสริฐ

รายละเอียด ๖๐ บาท

คุณศิริรัตน์ อุฬาร, น.พ.วีระเสก ภู่งวงไพโรจน์,คุณสมจิต ไจมาตุน

รายละเอียด ๕๐ บาท

คุณนุชดารัตน์ คมขำ, คุณจินดา โตทับ, คุณปาริชาติ วงศ์ไกรและครอบครัว, คุณกชมน วิเศษบัณฑิตกุลและครอบครัว, คุณชรินทร์รัตน์ ไตเทียม, คุณนัฐธิดา พูนทอง, คุณบานเย็น มหาภาส, ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม, คุณประสิทธิ์ พุทธวงค์, คุณสิทธิชัย ใจตุ้ม, คุณสายทอง อภิวงศ์, คุณพรพนา ฌ ลำพูน

รายละเอียด ๔๐ บาท

คุณกรองกาญจน์ เขตสุวรรณ, คุณตรุณี ผิวดำ, น.ศพ.ณัฐฐา พิสุทธิศิริ, น.ศพ.ธีรชัย พยัฒวิเชียร

รายละเอียด ๓๐ บาท

ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม, คุณทองอยู่ จิโซ้, คุณสัมพันธ์ จิโซ้, พระภิกษุฉนวน จิโซ้, คุณบุญสม ขันติสิทธิ์, คุณสวิง ขันติสิทธิ์, คุณบุศรา ปองทอง, คุณสมชาย เขี้ยววงศ์, คุณสบาย เขี้ยววงศ์, คุณชยัน คล้ายยาย, คุณประสิทธิ์ ภิมุข, คุณจำนงค์ ไพรวลัย, คุณอรุณ สงเคราะห์, คุณวิรัช ทับทอง, คุณกาญจนา คล้ายมุข, คุณสุพจน์ คล้ายมุข, คุณพงศกร คล้ายมุข, คุณกร คิดการ, คุณอรอุมา คิดการ, ท.ญ.ศุภนิจ ชาญวานิชพร, คุณจำลอง วังพิกุล, คุณสมพงษ์ ศรีมณี, คุณทวีป จันทवासน์, คุณจำนง ศรีชญา, คุณประสิทธิ์ ฟุ้งสร้อยระย้า, คุณประสิทธิ์ สระทองเทียน, คุณธนู ทิมโพธิ์, คุณสนอง นนทรัตน์, คุณประเสริฐ การะเกตุ, คุณวราวุฒิ์ ตัณฑวิสุทธิ, คุณอุ๋นใจ สงเคราะห์, คุณสังต์ สุวรรณรัตน์, คุณสมใจ อุณหศิริกุล, คุณธัญญลักษณ์ อุณหศิริกุล, คุณนพวรรณ เลิศการณ, คุณรัชณี กิตติพงษ์พิศาล, คุณพวงเพชร รัตนนราธร, คุณหนูเนื่อง ต้นซื่อ, คุณบุษกร อยู่เต็กเค่ง, นพ.เสรี ธัญपालิต, คุณจินดา ภราดรานุวัฒน์, คุณงามตา ตัณฑจินะ, คุณเจดศรี ขจรศักดิ์, คุณวิไล คำกล้า, คุณนักรบ ภูเอี่ยม

ผู้บริจาครายละเอียด ๒๗ บาท ๑ ราย, รายละเอียด ๒๐ บาท ๓ ราย

ปิดบัญชีบริจาค วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ผู้ที่ส่งเงินมาภายหลังจะลงชื่อไว้ในเล่มต่อไป “อริยธรรม ๓๗”

รายรับ

รวมยอดเงินบริจาคพิมพ์ “อริยธรรม ๓๖” = ๓๔,๙๖๙ บาท

๙๒ อริยธรรม ๓๖

รายจ่าย

๑.ค่าพิมพ์หนังสือ “อริยธรรม ๓๖” จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม =	๒๙,๐๐๐	บาท
๒.ค่าส่งหนังสือ	๕,๙๖๙	บาท
รวมยอดรายจ่ายทั้งหมด	= ๓๔,๙๖๙	บาท

รายนามผู้บริจาคเพื่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันเสาร์

๑.พระภิกษุสุพจน์ เสลกุล	๓๐๐	บาท
๒.คุณชรินทร์ สวนศรี	๒๐๐	บาท
๓.คุณนพกร ปัญญาวัฒน์โร	๒๐๐	บาท
๔.คุณกริธา ศิริมลพิวัฒน์	๑๐๐	บาท
๕.คุณรุ่งฤดี สายสกล และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๖.คุณไพเราะ เจริญพรและครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗.คุณปริศนา ตันตันนทตระกูล	๑๐๐	บาท
๘.คุณเดชา สาริกุล	๑๐๐	บาท
๙.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ	๕๐	บาท
๑๐.คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุลและครอบครัว	๕๐	บาท
๑๑.คุณจงจิตร บัวล้อมและครอบครัว	๕๐	บาท
๑๒.คุณศรีสุวรรณ เกตุรักษา	๕๐	บาท
๑๓.คุณขวัญอยู่ สมุทรสถิตโสภณ	๕๐	บาท
๑๔.คุณวราภรณ์ ใจสุข	๕๐	บาท
๑๕.คุณพ่อจรรยา-คุณสุภีร์ รอดประเสริฐ	๓๓	บาท

เจ้าภาพอาหารเลี้ยงเด็กศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันเสาร์

๑.พระครูภาวนาวิรัช	๑,๐๐๐	บาท
๒.คุณวันทนา อาโรร่า	๒,๐๐๐	บาท
๓.คุณอรวรรณ เกียรติศิลป์	๒,๐๐๐	บาท
๔.คุณสุวิวรรณ อินทจักร์	๑,๐๐๐	บาท
๕.คุณอำพัน ไชยทองศรี	๑,๐๐๐	บาท
๖.คุณบวรวิช นามวงศ์	๑,๐๐๐	บาท
๗.คุณสถาพร เดชพุทธวังน	๑,๐๐๐	บาท
๘.ภ.ญ.อารี คุณาพร	๕๐๐	บาท

รายจ่ายศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันเสาร์

๑.ค่าอาหาร	๑๐,๐๐๐ บาท
๒.ค่ารถรับ-ส่งเด็ก-ครู	๒๐,๐๐๐ บาท
๓.ค่าครูสอน-คนงาน-เบ็ดเตล็ด	๑๒,๐๐๐ บาท

รายนามผู้บริจาคโครงการปฏิบัติธรรม

๑.รศ.จิตรพี ขวาลาวินัย	๑๐๙	บาท
๒.พระภิกษุสุพจน์ เสงกุล	๑๐๐	บาท
๓.คุณกริธา ศิริมลพิวัฒน์	๑๐๐	บาท
๔.คุณชรินทร์ สวนศรี	๑๐๐	บาท
๕.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ	๑๐๐	บาท
๖.คุณรุ่งฤดี สายสกลและครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗.คุณปริศนา ตันตันนัทตระกูล	๑๐๐	บาท
๘.คุณเดชา สาริกุล	๑๐๐	บาท
๙.คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุลและครอบครัว	๕๐	บาท
๑๐.คุณกชมน วิเศษบัณฑิตกุลและครอบครัว	๕๐	บาท
๑๑.คุณเพ็ชรภรณ์ ธรรมธวัชชัย	๓๙	บาท
๑๒.คุณพ่อจรรยา-คุณแม่สุภีร์ รอดประเสริฐ	๓๓	บาท

รายนามผู้บริจาคกองทุนเพิ่มทุนมูลนิธิ

๑.คุณหลวงไทย เข้มศิริ	๑๐๐	บาท
๒.เพิ่มกองทุนทิพย์วรรณ-กมลทิพย์-สถาพร คล้ายบ้านใหม่	๑๐๐	บาท
๓.เพิ่มกองทุนจินดา คิตเหมาะ	๑๐๐	บาท
๔.เพิ่มกองทุนกริธา ศิริมลพิวัฒน์	๑๐๐	บาท
๕.คุณชรินทร์ สวนศรี	๑๐๐	บาท
๖.คุณปริศนา ตันตันนัทตระกูล	๑๐๐	บาท
๗.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ	๑๐๐	บาท
๘.คุณเดชา สาริกุล	๑๐๐	บาท
๙.เพิ่มกองทุน ทองอยู่-สัมพันธ์-นวล จิวโซ	๑๐๐	บาท
๑๐.เพิ่มกองทุนบุญสม-สวิง-บุศรา-กาญจนา ชันติสิทธิ์	๑๐๐	บาท
๑๑.เพิ่มกองทุนคอสอดตัน-นักรบ ภูเอี่ยม-ภาธร เวทย์มนต์ตรา	๑๐๐	บาท

๑๒.คุณรุ่งฤดี สายสกล และครอบครัว	๕๐	บาท
๑๓.คุณนงศ์ลักษณ์ ไชยวุฒิ	๕๐	บาท
๑๔.คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุล	๕๐	บาท
๑๕.คุณพ่อจรรุญ-คุณแม่สุภีร์ รอดประเสริฐ	๓๓	บาท

รายนามผู้บริจาคเพื่อเผยแผ่ธรรมทางวิทยุ

๑.รศ.จิตรพี ขวาลาวันย์	๑๐๙	บาท
๒.พระภิกษุสุพจน์ เสลกุล	๑๐๐	บาท
๓.คุณกริธา ศิริมลพิวัฒน์	๑๐๐	บาท
๔.คุณชรินทร์ สวนศรี	๑๐๐	บาท
๕.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ	๑๐๐	บาท
๖.คุณรุ่งฤดี สายสกล และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๗.คุณปริศนา ตันตันนันทระกุล	๑๐๐	บาท
๘.คุณเดชา สาริกุล	๑๐๐	บาท
๙.คุณเพชรภรณ์ ธรรมธัชชัย	๖๒	บาท
๑๐.คุณนุชดารัตน์ คมขำ	๕๐	บาท
๑๑.คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุล และครอบครัว	๕๐	บาท
๑๒.คุณไพเราะ เจริญพร	๕๐	บาท
๑๓.คุณจจจิตร บัวล้อม	๕๐	บาท
๑๔.คุณพ่อจรรุญ-คุณแม่สุภีร์ รอดประเสริฐ	๓๓	บาท

รายนามผู้บริจาคเพื่อเผยแผ่ธรรมทางอินเทอร์เน็ต

๑.พระภิกษุสุพจน์ เสลกุล	๑๐๐	บาท
๒.คุณกริธา ศิริมลพิวัฒน์	๑๐๐	บาท
๓.คุณชรินทร์ สวนศรี	๑๐๐	บาท
๔.คุณรุ่งฤดี สายสกล และครอบครัว	๑๐๐	บาท
๕.คุณปริศนา ตันตันนันทระกุล	๑๐๐	บาท
๖.คุณเดชา สาริกุล	๑๐๐	บาท
๗.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ	๕๐	บาท
๘.คุณไพเราะ เจริญพร และครอบครัว	๕๐	บาท
๙.คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุล และครอบครัว	๕๐	บาท

๑๐.คุณพ่อจรรยา-คุณสุภีร์ รอดประเสริฐ ๓๓ บาท

รายจ่ายเพื่อการเผยแพร่ธรรมทางอินเทอร์เน็ต

๑.ค่าปรับปรุงเว็บ-โหลดงาน ๓,๐๐๐ บาท

รายนามผู้บริจาคกองทุนธรรมทาน

๑.คุณสมิตรา ลิ้มปรีดีกุล ๕๐๐ บาท

๒.คุณกুমาลี ศิรินาวีและครอบครัว ๕๐๐ บาท

๓.คุณเดชา สาริกุล ๑๐๐ บาท

๔.คุณกริธา ศิริมลพิพัฒน์ ๑๐๐ บาท

๕.คุณชรินทร์ สวนศรี ๑๐๐ บาท

๖.คุณปริศนา ตันตันนันทตระกูล ๑๐๐ บาท

๗.คุณนงลักษณ์ ไชยวุฒิ ๑๐๐ บาท

๘.รศ.จิตรพี ขวาลาลัย ๗๓ บาท

๙.คุณรุ่งฤดี สายสกล และครอบครัว ๕๐ บาท

๑๐.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ ๕๐ บาท

๑๑.คุณพ่อจรรยา-คุณสุภีร์ รอดประเสริฐ ๓๓ บาท

รายนามผู้บริจาคเพื่อศูนย์อุทยานธรรม (ศูนย์เผยแพร่ธรรมของมูลนิธิฯ)

๑.คุณครูอลวย สมบัติสุข และคณะศิษย์วัดปากน้ำ
(สร้างกุฏิ ๑ หลัง) ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๒.ผ้าป่าสามัคคี โดยคุณจารุพันธ์ จารุเชียร และครอบครัว
(สร้างกำแพง) ๒๙,๐๑๐ บาท

๓.ภ.ญ.อารี คุณาพร ๕๐๐ บาท

๔.คุณวงเดือน สงวนวงศ์ ๓๐๐ บาท

๕.พระภิกษุสุพจน์ เสลกุล ๑๐๑ บาท

๖.คุณทิพย์วรรณ-คุณกมลทิพย์-คุณสถาพร คล้ายบ้านใหม่ ๑๐๐ บาท

๗.คุณชรินทร์ สวนศรี ๑๐๐ บาท

๘.คุณกริธา ศิริมลพิพัฒน์ ๑๐๐ บาท

๙.คุณจีระวรรณ ศรีขวัญ ๑๐๐ บาท

๑๐.คุณเดชา สาริกุล ๑๐๐ บาท

๑๑.คุณนันทวัน ดีแจ่มและครอบครัว ๑๐๐ บาท

๙๖ อริยธรรม ๓๖

๑๒.คุณปริศนา ตันตันนทระกุล	๑๐๐	บาท
๑๓.คุณรุ่งฤดี สายสกลและครอบครัว	๑๐๐	บาท
๑๔.คุณขวัญอยู่ สมุทรสถิตโสภณ	๘๐	บาท
๑๕.คุณวนิดา วิเศษบัณฑิตกุล	๕๐	บาท
๑๖.คุณวารภรณ์ ใจสุข	๕๐	บาท
๑๗.คุณสิขริน อ่วมอ่วม	๕๐	บาท
๑๘.คุณพ่อจรรยา-คุณแม่สุภีร์ รอดประเสริฐ	๓๓	บาท

รายจ่ายเพื่อศูนย์อุทยานธรรม

๑.ค่าก่อสร้างกุฏิ ๒ ห้อง	=	๒๕๐,๐๐๐	บาท
๒.ค่าก่อสร้างกำแพงรั้วด้านหน้า ๑ ด้าน	=	๒๑๖,๐๐๐	บาท
๓.ค่าเงินเดือนคนงาน พ.ค.-ต.ค.๕๔	=	๕๕,๒๐๐	บาท
๔.ค่าอาหารสด-แห้งเลี้ยงเด็ก (ม.ค.-พ.ย.๕๔)	=	๒๔,๐๐๐	บาท
๕.ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์-อาคาร-เทปูน-ทาสีกุฏิ	=	๓๕,๐๓๐	บาท
๖.ค่าไฟ พ.ค.-ต.ค.๕๔	=	๑๙,๐๒๓.๕๖	บาท
๗.ค่าตัดหญ้า	=	๒,๐๐๐	บาท
๘.ค่าโซฟา	=	๕,๘๐๐	บาท
๙.ค่าโพเทียม	=	๙,๐๐๐	บาท

มูลนิธิกลุ่มศรัทธาธรรมขอกราบอนุโมทนาบุญ
กับเจ้าภาพผู้มีจิตศรัทธาทูทุกท่าน
ขออานิสงส์แห่งทานบารมีนี้
จงเป็นพลวปัจจัยให้ทุกท่านเจริญทั้งทางโลก
และทางธรรมตลอดกาลนานเทอญ